

Täysistunto

Perjantai 15.12.2023 klo 10.01—18.17

Täysistunto alkoi klo 10.01. Täysistunto keskeytettiin klo 13.44. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.48. Täysistunto päättyi klo 18.17.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (10.01—12.00 ja 14.48—15.30), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (12.00—12.53 ja 16.40—18.17) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (12.53—13.44 ja 15.30—16.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 14.12.2023 antanut hallituksen esitykset HE 100-102/2023 vp.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 79-81/2023 vp.

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 114, 193, 194, 198, 201, 203, 204/2023 vp.

2.4. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 14.12.2023 toimitettu kansalaisaloite KAA 8/2023 vp: Eläinten oikeudet perustuslakiin.

3. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen hallituksen jäsenen vapautuspyyntö

Vapautuspyyntö VAP 20/2023 vp

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen hallitukseen valtioneuvoston kanslian ehdottamana valittu Lauri Voionmaa on pyytänyt vapautusta hallituksen jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan maanantaina 18.12.2023 kello 12 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 18.12.2023 kello 9.

4. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen hallituksen jäsenen vapautuspyyntö

Vapautuspyyntö VAP 21/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen hallitukseen ulkoministeriön ehdottamana valittu Kai Sauer on pyytänyt vapautusta hallituksen jäsenyydestä 1.2.2024 alkaen. Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan maanantaina 18.12.2023 kello 12 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 18.12.2023 kello 9.

5. Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2023 vp

Lakialoite LA 5/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/2023 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa Mats Löfström on Mikko Ollikaisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan maakuntapäivien aloitteeseen M 3/2023 sisältyvä lakiehdotus.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Mats Löfströmin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 8; poissa 25 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteeseen M 3/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 5/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2023 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa Laura Meriluoto on Ilmari Nurmisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi keskustelussa Bella Forsgrén on Krista Mikkosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset neljä lausumaehdotusta ja Hilikka Kemppi on Hanna-Leena Mattilan kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 47, tyhjiä 31; poissa 22 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 73/2023 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 11; poissa 24 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 58; poissa 22 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 12; poissa 24 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 11; poissa 23 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 31; poissa 23 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 77; poissa 23 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa Ilmari Nurminen on Laura Meriluodon kannattamana ehdottanut, että 1.—3. lakiehdotus hylätään. Lisäksi keskustelussa Ilmari Nurminen on Laura Meriluodon kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen ja Hilikka Kemppi on Hanna-Leena Mattilan kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

1.—3. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 58; poissa 22 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 75/2023 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Ilmari Nurminen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 57; poissa 23 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 78; poissa 22 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 78; poissa 22 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 talousarvioesityksen (HE 41/2023 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 41/2023 vp
Hallituksen esitys HE 86/2023 vp
Talousarvioaloite TAA 1-378/2023 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 14/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsitteilyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/2023 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohtaisiin äänestyksiin. Kaikki samaa pääluokkaa koskevat ehdotukset ja kannatukset voi tehdä eduskuntaryhmäkohtaisesti samalla kertaa. Mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

8.1. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 30. Yleiskeskustelu päättyi 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelun kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.01.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa pikaisesti eläinten hyvinvointilain mukaiset lajikohtaiset asetukset niin, että eläinten hyvinvoinnin taso nousee.” (Vastalause 1)
2. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.01.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kieltää turkistarhauksen lailla ja perustaa ohjelman tarhaajien kouluttautumiselle uuteen ammattiin.” (Vastalause 1)
3. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.01.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että ministeriöllä, Ruokavirastolla ja koko maataloushallinnolla on edellytykset toteuttaa parlamentaarisen arviointiryhmän lop-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

puraportin toimenpidesuosituksat ja että koko maataloushallinnolla on jatkossa kyky jous-toihin esimerkiksi tukimaksatusten ajankohdan osalta.” (Vastalause 2)

5. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.10.42: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä eduskunnalle esityksen turkistarhauksen kieltämisestä ja hallitusta alasajosta sekä turkistarhaajille suunnatusta luopumistuesta.” (Vastalause 3)

6. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uuden rahoitusmallin hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseksi siten, että rahoituksen tarve vähenee 20 000 000 euroa.” (Vastalause 3)

7. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.10.55: Lisätään 200 000 euroa maaseudun elinvoimaisuutta lisäävään 4H-toimintaan. (Vastalause 2)

8. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.10.63: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee harvaan asutun maaseudun kulttuuritoimintaan tarkoitettua avustusmallin.” (Vastalause 3)

9. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.10.64: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy avaamasta ensi vuonna Suomen CAP-suunnitelmaa maaseudun kehittämisrahojen osalta, vaan rahoitus toteutetaan kokonaisuudessaan CAP-sopimuksessa kirjatun mukaisesti.” (Vastalause 2)

10. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20.01: Lisätään 120 000 euroa eläinsuojeluasiamiehen viran jatkamiseen. (Vastalause 4)

11. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.20.01: Lisätään 180 000 euroa eläinsuojeluasiamiehen viran jatkamiseen. (Vastalause 1)

12. Hilka Kemppi (kesk) Tuomas Kettusen (kesk) kannattamana 30.20.01: Lisätään 500 000 euroa Ruokavirastolle varsojen rekisteröintimaksujen kattamiseen. (TAA 132)

13. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus palauttaa eläinsuojeluvaltuutetun viran ja tekee siitä pysyvän.” (Vastalause 3)

14. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin siipikarja- ja sikatilojen tukien, yleisen pinta-alatuen sekä muiden eläintuotannon tukien karsimiseksi, jotta niihin varattua rahoitusta voidaan vähentää.” (Vastalause 3)

15. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kasvuohtelman suomalaisen puhtaan kasvipohjai-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

sen ruuan potentiaalin hyödyntämiseksi sekä pitkän aikavälin strategian kotimaisen ruoantuotannon uudistamiseksi ympäristön ja tuottajien kannalta kestäväksi.” (Vastalause 3)

16. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.40: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että maatalouden kestävyysmurrosta vauhditetaan investoimalla kotimaiseen kasvipohjaiseen ruoantuotantoon koko arvoketjun osalta.” (Vastalause 3)

17. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.20.42: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 10 000 000 euroa turvepeltojen ilmastotoimiin. (Vastalause 1)

18. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.42: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 30 000 000 euroa turvepeltojen ilmastotoimiin ja kosteikkoviljelyyn. (Vastalause 3)

19. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20.42: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 30 000 000 euroa kosteikkoviljelyn tukemiseen. (Vastalause 4)

20. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.44: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin tehottomassa käytössä olevaa peltoalaa ylläpitävien ja ilmastopäästöjä lisäävien luonnonhaittakorvausten karsimiseksi.” (Vastalause 3)

21. Tuomas Kettunen (kesk) Anne Kalmarin (kesk) kannattamana 30.20.47: Lisätään 100 000 euroa Juvan Tryffelikeskuksen toiminnan turvaamiseksi. (TAA 114)

22. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.20.47: Lisätään 3 000 000 euroa Suomen elintarvikeviennin vahvistamiseen. (Vastalause 2)

23. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.20.47: Vähennetään 2 000 000 euroa ruokaketjun edistämiseen varattuja määrärahoja lihan- ja maidontuotantoon liittyvien toimien osalta. (Vastalause 3)

24. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa lainsäädäntövalmistelun maankäytön muutosmaksusta ja tuo sen eduskunnalle vuoden 2024 aikana.” (Vastalause 1)

25. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen turkistarhauksen lopettamiseksi sekä turkisanalan oikeudenmukaisen siirtymän tukipaketin, joka auttaa alan toimijoita uuden yrityksen perustamisessa, uudelleen koulutautumisessa ja uuden työn löytämisessä.” (Vastalause 4)

26. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle vuoden 2024 aikana esityksen maan-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

käytön muutosmaksusta, jonka avulla voidaan hillitä metsäkatoa ja vahvistaa hiilinielua.” (Vastalause 4)

27. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää kasvispohjaisen ruuan investointiohjelman ja osoittaa sille riittävät varat.” (Vastalause 4)

28. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.20: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus reagoi hiilinielujen heikkenemiseen ja tekee tarvittavat päätökset maankäyttösektorin nielujen vahvistamiseksi siten, ettei Suomen tarvitse kompensoida nielun heikkenemistä muiden sektoreiden päästövähennyksillä tai maksamalla EU:lle, vaan rahat voidaan käyttää kotimaassa maksamalla maan- ja metsänomistajille nielun vahvistamisesta.” (Vastalause 4)

29. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.40.31: Lisätään 5 000 000 euroa NOUSU-ohjelman toimeenpanoon. (Vastalause 1)

30. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.40.31: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa vesilain uudistamisen niin, että vanhoihin vesitalouslupiin voidaan lisätä kalatalousvelvoitteet.” (Vastalause 1)

31. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.40.42: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa tarvittavat lainsäädäntötoimet ja edistää EU-tason toimia, jotta suurriistan kannanhoidollista metsästystä on mahdollista jatkaa Suomessa ja tällä tavoin osaltaan vähentää petovahingoista valtion taloudelle aiheutuvia kustannuksia.” (Vastalause 2)

32. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.44: Lisätään 5 000 000 euroa Metso-ohjelmaan. (Vastalause 3)

33. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.40.44: Vähennetään 10 000 000 euroa jaksollisen metsänkasvatuksen tuista. (Vastalause 4)

34. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.44: Vähennetään 17 300 000 euroa puuntuotannon kestävyys tuista. (Vastalause 3)

35. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.40.44: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Kemera- ja Metka-tukien maksuaikataulun toteutumisen.” (Vastalause 2)

36. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.40.44: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kestävä metsätalouden harjoittamisen edellytykset ja hyväksyttävyyden vapaaehtoisuuteen perustuvien Metso- ja Helmi-ohjelmien rahoituksen vähenemisestä huolimatta.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

37. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 30.40.44: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa Euroopan unionin päätöksentekoon siten, ettei Suomen kestäväälle metsien käytölle aseteta esteitä eikä kustannuksia lisääviä velvoitteita.” (Vastalause 2)
38. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.44: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin liian suurien hakkuitten ylläpitävien puun tuotannon tukien karsimiseksi.” (Vastalause 3)
39. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.40.45: Lisätään 10 000 000 euroa metsäluonnon hoidon edistämiseen. (Vastalause 4)
40. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.45: Lisätään 19 773 000 euroa Metso- ja Helmi-ohjelmiin. (Vastalause 3)
41. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.46: Lisätään 2 280 000 euroa Metso- ja Helmi-ohjelmiin. (Vastalause 3)
42. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.46: Vähennetään 4 000 000 euroa Metsäkeskuksen muusta kuin Metso- ja Helmi-ohjelmiin liittyvästä toiminnasta. (Vastalause 3)
43. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30.40.47: Lisätään 2 000 000 euroa joutoalueiden metsitykseen. (Vastalause 1)
44. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.47: Lisätään 4 300 000 euroa joutomaiden metsitykseen. (Vastalause 3)
45. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.40.47: Lisätään 10 000 000 euroa joutoalueiden metsityksen tuen jatkamiseksi. (Vastalause 4)
46. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.50: Vähennetään 2 000 000 euroa riistatalouden edistämisestä. (Vastalause 3)
47. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.40.53: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen hiilitukimallista, joka tarjoaisi suomalaisille metsänomistajille taloudellisia kannustimia hiilinielujen vahvistamiseen.” (Vastalause 4)
48. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.40.62: Vähennetään 2 000 000 euroa kalatalouden edistämisestä. (Vastalause 3)
49. Hilka Kemppi (kesk) Tuomas Kettusen (kesk) kannattamana 30.64.50: Lisätään 1 000 000 euroa Evon retkeilyalueen kunnostukseen ja kehittämiseen. (TAA 134)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

50. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.64.50: Lisätään 1 400 000 euroa retkeilyalueiden matkailupalvelujen kehittämiseen. (Vastalause 2)

51. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.64.50: Lisätään 10 000 000 euroa Metsähallituksen luonnonsuojelutavoitteiden ja julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. (Vastalause 4)

52. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30.64.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee viipymättä päätökset valtion vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelemisesta tieteellisten kriteerien perusteella ja vapaaehtoisten metsäkartoittajien työtä hyödyntäen.” (Vastalause 3)

53. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 30.64: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtion omistamia metsiä hoidetaan luonnon monimuotoisuutta huomioivalla tavalla, minkä vuoksi Metsähallituksen tuloutustavoitetta tulee kohtuullistaa, luontopalveluiden rahoitusta vahvistaa ja valtion omistavat vanhat arvokkaat metsät suojella.” (Vastalause 4)

54. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisella aikataululla eduskunnalle parlamentaarisen maatalouden kannattavuutta selvittäneen työryhmän työhön pohjautuvia lainsäädäntöehdotuksia.” (Vastalause 1)

55. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa elintarvikeviennin kasvun resursoimalla vienninedistämis-toimia riittävästi ja pitkäjänteisesti ja estämään toiminnan pirstaloitumisen.” (Vastalause 1)

56. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 30: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa EU:ssa sen puolesta, että niin kutsuttu koulu-maitotuki lakkautetaan ja tilalle perustetaan koulusärkituki, jolla kannustetaan korvaamaan punaista lihaa, siipikarjaa ja kaukaa tuotua kalaa Itämeren suojelua edistävillä, kestävästi pyydytyillä kalatuotteilla.” (Vastalause 3)

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 56; poissa 30 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 75; poissa 26 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkkö ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 57; poissa 25 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 20; poissa 24 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 18, tyhjiä 1; poissa 25 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 74; poissa 27 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 19, tyhjiä 1; poissa 23 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hanna Sarkkisen ehdotus 10 ja Joonna Räsäsen ehdotus 11 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Joonna Räsäsen ehdotuksesta 11 Hanna Sarkkisen ehdotusta 10 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna Sarkkisen ehdotus 10 ”jaa”, Joonna Räsäsen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 48; poissa 23 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen 10.

2) Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 58; poissa 23 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 20; poissa 25 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 21, tyhjiä 1; poissa 26 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 58; poissa 25 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Joonna Räsäsen ehdotus 17 sekä saman sisältöiset Saara Hyrkön ehdotus 18 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 19 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Saara Hyrkön ja Hanna Sarkkisen saman sisältöisistä ehdotuksista 18 ja 19 Joonna Räsäsen ehdotusta 17 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

1) Joonas Räsänen ehdotus 17 ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 18 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 21; poissa 24 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Joonas Räsänen ehdotuksen 17.

2) Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 58; poissa 23 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 57; poissa 24 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tuomas Kettusen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 24; poissa 25 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 20; poissa 23 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 22; poissa 28 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Joonas Räsänen ehdotus 24 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 26 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 24 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 58; poissa 23 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 57, tyhjiä 1; poissa 26 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 58; poissa 27 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 58; poissa 26 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 58; poissa 26 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 58; poissa 28 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 54; poissa 28 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 75; poissa 26 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 21; poissa 25 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 19; poissa 27 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 78; poissa 23 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 55, tyhjiä 1; poissa 26 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 56; poissa 25 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 21; poissa 26 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 21; poissa 26 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 57; poissa 24 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 12; poissa 24 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Joona Räsänen ehdotus 43, Saara Hyrkön ehdotus 44 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 45 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 45 Saara Hyrkön ehdotusta 44 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta Joona Räsänen ehdotusta 43 vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 44 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 10; poissa 26 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 44.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

2) Joonas Räsänen ehdotus 43 ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21; poissa 28 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Joonas Räsänen ehdotuksen 43.

3) Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 58; poissa 26 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 15; poissa 27 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 58; poissa 25 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 14; poissa 27 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hilikka Kempin ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 42; poissa 27 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 58; poissa 27 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21, tyhjiä 1; poissa 27 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 25, tyhjiä 3; poissa 29 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 22; poissa 27 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 78; poissa 25 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 67, tyhjiä 1; poissa 24 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 20, tyhjiä 1; poissa 30 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Lotta Hamari (sd), Lauri Lyly (sd), Saku Nikkanen (sd), Eemeli Peltonen (sd), Pinja Perholehto (sd) ja Juha Viitala (sd) tarkoittivat äänestää ”jaa” kohdassa 6, Timo Mehtälä (kesk) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 7 ja Eemeli Peltonen (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 23.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Eduskunta hyväksyi pääluokan 30 mietinnön mukaisena.

8.2. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 32. Yleiskeskustelu päättyi 14.12.2023 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 32 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelun kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.01.06: Lisätään 112 000 euroa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)
2. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.01.06: Lisätään 1 000 000 euroa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenoihin kilpailuneuvonnan ja reilun kilpailun edistämiseksi. (Vastalause 3)
3. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.01.07: Lisätään 800 000 euroa Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)
4. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.01.49: Vähennetään 10 800 000 euroa valtionavustusta Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toiminnasta. (Vastalause 1)
5. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.20.40: Lisätään 8 000 000 euroa lisävaltuutta audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen. (Vastalause 3)
6. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.40: Lisätään 8 000 000 euroa audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen. (Vastalause 4)
7. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.20.40: Vähennetään 42 500 000 euroa valtuutta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan tukemisesta. (Vastalause 1)
8. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.20.41: Lisätään 14 000 000 euron vuotuinen lisävaltuus energiatukien rahoitukseen, josta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja 1 400 000 euroa vuonna 2024, 7 000 000 euroa vuonna 2025, 13 000 000 euroa vuonna 2026 ja 14 000 000 euroa vuodesta 2027 eteenpäin. (Vastalause 2)
9. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.41: Lisätään 80 000 000 eurolla myöntämisvaltuutta uusiutuvan energian hankkeiden rahoittamiseen. (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

10. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamisesta ja panostaa sellaisiin investointitukiin, jotka täysimääräisesti kohdistuvat vihreään siirtymään esimerkiksi energiatuen kautta." (Vastalause 1)
11. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen lakkauttamisesta." (Vastalause 3)
12. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen tukea uudistetaan siten, että tukea voi saada ainoastaan vähähiilisyttä ja energiatehokkuutta parantaviin investointeihin, ja tuen kokonaisuus puolitetaan." (Vastalause 4)
13. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.20.46: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin laivanrakennuksen innovaatiotuen vähentämiseksi 10 000 000 euron edestä." (Vastalause 3)
14. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla liikenteen biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta korotetaan asteittain siten, että Suomi voi uskottavasti saavuttaa kotimaiset ja EU-tasoonpäästövähennystavoitteemme liikennesektorilla, tai että hallitus tuo muun esityksen, jolla saavutetaan uskottavasti vastaavat päästövähennykset." (Vastalause 4)
15. Mikko Savola (kesk) Antti Kurvisen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 100 000 euroa matkailuelinkeinon vahvistamiseen pilotoinneilla eteläisen Suomenselän, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan alueella. (TAA 319)
16. Hanna Kosonen (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 300 000 euroa itäisen Suomen vision toimeenpano-ohjelman valmisteluun. (TAA 115)
17. Hanna Kosonen (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 22 168 000 euroa itäisen Suomen alueiden kestävästä kasvusta ja elinvoiman tukemiseen. (TAA 170)
18. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.40: Lisätään 32 000 000 euron valtuus ulkorajamaakunnille maakuntien omaehtoisen kehittämisen rahoitukseen, josta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja 10 000 000 euroa vuonna 2024, 10 000 000 euroa vuonna 2025 ja 12 000 000 euroa vuonna 2026. (Vastalause 2)
19. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.30.40: Lisätään 37 000 000 eurolla vuoden 2024 myöntämisvaltuutta, josta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja 10 000 000 euroa vuonna 2024. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

20. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30.41: Lisätään 5 000 000 euroa Työkanava Oy:n valtionavustukseen osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi. (Vastalause 4)
21. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen 12 euron lakisääteisestä minimipalkasta työntekijöiden toimeentulon vahvistamiseksi." (Vastalause 4)
22. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelmaa." (Vastalause 4)
23. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen työajan lyhennyskokeilusta." (Vastalause 4)
24. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus laajentaa ja vakiinnuttaa mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden henkilöiden työllistymistä tukevan IPS-toimintamallin ja varaa sille pysyvän vuosittaisen määrärahan." (Vastalause 4)
25. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa suunnitelmansa heikentää työntekijöiden asemaa lakimuutoksilla, jotka liittyvät esimerkiksi lakko-oikeuden rajoituksiin, ensimmäisen sairaspäivän palkattomuuteen, irtisanomisten helpottamiseen ja määräaikaisten lisäamiseen työsuhteissa." (Vastalause 4)
26. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa työllisyyttä tukemalla tosiasiallisten työllistymisen esteiden poistamista esimerkiksi lievittämällä osaamisvajeita, työkykyongelmia, työhönottosyrjintää ja sopivien työmahdollisuuksien puutetta sen sijaan, että hallitus pyrkii vahvistamaan työllisyyttä ainoastaan köyhyyttä lisäävien sosiaaliturvavaleikkausten kautta." (Vastalause 4)
27. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimiin ja palveluprosessien uudistamiseen työvoimapalveluiden muuttamiseksi henkilöiden yksilöllistä tarvetta enemmän vastaaviksi ja kehittää välityömarkkinoita työmarkkinaosallisuuden vahvistamiseksi." (Vastalause 4)
28. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.30.51: Lisätään 1 000 000 euroa re-start up -tukeen. (Vastalause 3)
29. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.30.51: Lisätään 1 304 450 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

30. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.30.51: Lisätään 6 000 000 euroa työllisyyttä edistävään palkkatukeen. (Vastalause 3)
31. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32.30.51: Lisätään 13 000 000 euroa yritystoiminnan kehittämisspalveluihin. (Vastalause 2)
32. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.30.51: Lisätään 40 000 000 euroa työllisyyden edistämiseen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen. (Vastalause 4)
33. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.30.51: Lisätään 41 000 000 euroa työllisyysmäärärahoihin. (Vastalause 1)
34. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.30.51: Lisätään 41 000 000 euroa työvoimapolkujen vahvistamiseen. (Vastalause 3)
35. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32.50.03: Lisätään 2 160 000 euroa kotoutumiseen. (Vastalause 1)
36. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.50.03: Lisätään 10 000 000 euroa työhön johtavan maahanmuuton vauhdittamiseen, kansainvälisten osajien houkutteluun ja kotoutumisen tehostamiseen. (Vastalause 3)
37. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50.03: Lisätään 20 000 000 euroa kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämiseen. (Vastalause 4)
38. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32.50.30: Lisätään 5 500 000 euroa pakolaiskiintiön korottamiseen. (Vastalause 3)
39. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää resursseja maahanmuuttajien kotoutumispalveluihin, kehittää palveluita niin, etteivät ihmiset jää tulossyyn tai -ajankohdan vuoksi tarvittavien kotoutumispalveluiden ulkopuolelle, ja huomioi tässä erityisesti alityöllistyvät ryhmät, kuten perhesiteen perusteella maahan tulleet naiset." (Vastalause 4)
40. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 32.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee 500 000 euron hankerahoituspaketin kansainvälisten opiskelijoiden työelämäyhteyksien ja sosiaalisen integraation vahvistamiseen." (Vastalause 4)
41. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa lupien sujuvoittamisen toimenpiteet ja aluehallintouudistuksen kestävästi ja tasapainoisesti sekä yritysten, luonnon että ihmisten vaikuttamismahdollisuuksien kannalta ja lupaviranomaisten resurssit ja osaamisen turvaten." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

42. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa vuosittain tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja työllisyysvaikutusten kehittymistä ja ryhtyy toimiin havaitsemistaan epäkohdista." (Vastalause 1)
43. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto säilyttää nykyisen kaltaisen aikuiskoulutustukimuodon ja kehittää sitä mahdollistaen sen nykyistä paremman käytön uudelleen- ja jatkokoulututtamiseen vahvemmin työvoimapula-aloille." (Vastalause 1)
44. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi perusteellisesti maahanmuuttopoliittisten linjaustensa vaikutuksen Suomen asemaan työperäisen maahanmuuton kohdemaana." (Vastalause 1)
45. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kiirehtii toimia luvituksen sujuvoittamiseksi ja varmistaa tiiviissä yhteistyössä yritysten ja korkeakoulujen kanssa, että TKI-toiminta on vaikuttavaa ja kohdistuu laajasti koko Suomeen." (Vastalause 2)
46. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tunnustaa tosiasiat Suomen väestökehityksestä ja työvoiman saatavuuden varmistamiseksi luopuu valmistelemastaan ns. kolmen kuukauden säännöstä työperäisten maahanmuuttajien poistamiseksi Suomesta, jollei maahanmuuttajia löydy sinä aikana päättyvän työn tilalle uutta työtä." (Vastalause 2)
47. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy ohjelmansa mukaisesti edistämään biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä ja tämän toteuttamiseksi vahvistaa kokonaiskoordinaatiota eri hallinnonalojen välillä sekä huolehtii toimista biokaasun tuotannon ja käytön edistämiseksi." (Vastalause 2)
48. Markus Lohi (kesk) Eerikki Viljasen (kesk) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa kasvunäkymiä koko Suomessa ja panostaa myös itäisen Suomen strategisen visiotyön toimien toteuttamiseen sekä pohjoisen ohjelman käynnistämiseen vastaavalla tavalla kuin Länsi-Suomenkin kasvupanostuksiin." (Vastalause 2)
49. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen laajentamista musiikkialalle." (Vastalause 3)
50. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 32: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työ- ja elinkeinoministeriön sisältä 30 000 000 euron paketin biokaasun edistämiseen maatalouden omavaraisuuden parantamiseksi." (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 21; poissa 27 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 57; poissa 27 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 36; poissa 27 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 5 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 6 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 5 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 21; poissa 25 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 37; poissa 26 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 28; poissa 25 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 13, tyhjiä 2; poissa 24 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 57; poissa 25 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 23; poissa 29 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 12, tyhjiä 1; poissa 27 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 58; poissa 25 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mikko Savolan ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 20, tyhjiä 2; poissa 25 (äänestys 79). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 32; poissa 26 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 31; poissa 26 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 42; poissa 27 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 56, tyhjiä 1; poissa 27 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 13; poissa 27 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 13, tyhjiä 3; poissa 27 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 78; poissa 26 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 56; poissa 31 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 59; poissa 29 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 54, tyhjiä 2; poissa 27 (äänestys 89). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 58; poissa 26 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 58; poissa 29 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 21; poissa 26 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 58; poissa 29 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 58; poissa 28 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 37, tyhjiä 1; poissa 30 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 57; poissa 29 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 58; poissa 27 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 58; poissa 26 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 36 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 37 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 37 Saara Hyrkön ehdotusta 36 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 36 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 11; poissa 28 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 20, tyhjiä 1; poissa 31 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 22; poissa 30 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 76; poissa 29 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 22; poissa 26 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 78; poissa 25 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 58; poissa 29 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 57; poissa 28 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 78; poissa 27 (äänestys 108). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 67, tyhjiä 2; poissa 26 (äänestys 109). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 78; poissa 26 (äänestys 110). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 78; poissa 25 (äänestys 111). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 76, tyhjiä 1; poissa 26 (äänestys 112). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 59; poissa 25 (äänestys 113). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 22; poissa 27 (äänestys 114). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Katri Kulmuni (kesk) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 21, Pia Hiltunen (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 38, Mika Kari (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 40 ja Pia Viitanen (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 50.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 32 mietinnön mukaisena.

8.3. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 35. Yleiskeskustelu päättyi 14.12.2023 pidetyssä täysistunnossa. Ryhdytään pääluokan 35 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelunsa kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Krista Mikkonen (vihr) Saara Hyrkön (vihr) kannattamana 35.01.65: Lisätään 80 000 euroa WWF Suomen ympäristökasvatukseen tukemiseen. (TAA 224)

2. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.01.65: Lisätään 850 000 euroa avustuksiin ympäristöjärjestöille. (Vastalause 4)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

3. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.01.65: Lisätään 950 000 euroa järjestöjen tukiin. (Vastalause 3)
4. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.01.65: Lisätään 1 100 000 euroa ympäristöjärjestöjen avustuksiin. (Vastalause 1)
5. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.20: Lisätään 1 300 000 euroa ympäristövahinkojen ehkäisyyn. (Vastalause 3)
6. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.21: Lisätään 4 750 000 euroa metsien suojelun lisärahoitukseen. (Vastalause 3)
7. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.10.21: Lisätään 45 000 000 euroa luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. (Vastalause 4)
8. Hanna Räsänen (kesk) Hannu Hoskosen (kesk) kannattamana 35.10.22: Lisätään 1 500 000 euroa Outokummun kaupungin Outolamminkadun pilaantuneiden maiden siirtämisestä loppusijoitukseen aiheutuviin kustannuksiin. (TAA 280)
9. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.23: Lisätään 1 000 000 euroa ravinteiden kierrätyksen kehittämiseen ja vesiensuojelun tehostamisohjelmaan. (Vastalause 3)
10. Hanna Kosonen (kesk) Mikko Savolan (kesk) kannattamana 35.10.23: Lisätään 3 000 000 euroa sisävesien suojeluun. (Vastalause 2)
11. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.10.23: Lisätään 10 000 000 euroa vesistönsuojeluun. (Vastalause 4)
12. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.10.31: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 2 000 000 euroa kuntien ilmastosuunnitelmiin. (Vastalause 1)
13. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.10.31: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 2 600 000 euroa kuntien ilmastosuunnitelmiin. (Vastalause 4)
14. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.31: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 2 631 000 euroa kuntien ilmastosuunnitelmiin. (Vastalause 3)
15. Joona Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.10.52: Lisätään 5 000 000 euroa Metsähallituksen luontopalveluille ja erityisesti retkeilyinfran kunnossapitoon. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

16. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.52: Lisätään 15 650 000 euroa Helmi-ohjelmaan sekä kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen. (Vastalause 3)
17. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.10.61: Lisätään 10 000 000 euroa sisävesien, Itämeren sekä Saaristomerren suojeluun ja ravinnekierrätyksen tehostamiseen. (Vastalause 1)
18. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.61: Lisätään 34 850 000 euroa kosteikkojen ja vesistöjen suojeluun. (Vastalause 3)
19. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.10.63: Lisätään 20 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hankintaan ja ennallistamiseen Helmi- ja Metso-ohjelmien puitteissa. (Vastalause 1)
20. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.10.63: Lisätään 45 000 000 euroa luonnonsuojelualueiden hoitoon ja hankintaan. (Vastalause 4)
21. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.10.63: Lisätään 54 000 000 euroa metsien suojeluun. (Vastalause 3)
22. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa pikaisesti ilmastolain kaltaisen puitelain, luontolain, valmistelun." (Vastalause 1)
23. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.20.31: Lisätään 2 000 000 euroa asumisneuvontaan. (Vastalause 3)
24. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.31: Lisätään 3 000 000 euroa asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen. (Vastalause 4)
25. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.20.52: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 9 000 000 euroa asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen. (Vastalause 3)
26. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.52: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 20 000 000 euroa sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin kehittämiseen asuintaloissa. (Vastalause 4)
27. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.20.55: Lisätään 15 000 000 euroa korjausavustuksiin. (Vastalause 3)
28. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.20.56: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 40 600 000 euroa asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen tukiin. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

29. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.56: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 45 000 000 euroa asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksen luopumistukeen. (Vastalause 4)
30. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35.20.60: Muutetaan momentin 35.20.60 päätösosaa seuraavasti: Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 120 000 000 euroa. (Korvaa talousarvioesityksen päätösosan 13. kappaleen.) (Vastalause 3)
31. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.60: Muutetaan momentin 35.20.60 päätösosaa seuraavasti: Vuonna 2024 Valtion asuntorahaston varoista saa myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 155 000 000 euroa ja määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 80 000 000 euroa. (Vastalause 4)
32. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.60: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa sosiaalista asuntotuotantoa kasvavaan tarpeeseen vastatakseen." (Vastalause 4)
33. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.60: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa Valtion asuntorahaston (VAR) toimintaedellytykset ja kehittää VARin tulonhankintaa edellisellä hallituskaudella linjatun Asuntoliittisen kehittämisohjelman mukaisesti." (Vastalause 4)
34. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 35.20.60: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi rakennusalan suhdanne- luonteisen elvytyspaketin, jolla torjutaan konkurssseja ja työttömyyttä ja vauhditetaan tarpeellisia korjaus-, energiaremontti- ja uudisrakentamisinvestointeja." (Vastalause 4)
35. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahasto säilytetään jatkossakin budjetin ulkopuolisena rahastona ja sen varoja voi käyttää vain asumiseen liittyviin menoihin, korjausrakentamiseen ja asuinalueiden kehittämiseen ja rahastolle on löydettävä uusia tulonlähteitä." (Vastalause 1)
36. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että asunnottomuuden torjunnassa palataan viime kauden tavoitteeseen poistamalla asunnottomuus vuoteen 2027 mennessä." (Vastalause 1)
37. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus päivittää pikaisesti keskeiset ilmastosuunnitelmat ja päästövähennysarviot vastaamaan hallituksen ilmastopolitiikkaa ja arvioi lisäpäästövähennysten tarpeen." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

38. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esitykset lainsäädäntömuutoksista, joilla otetaan käyttöön maankäytön muutosmaksu." (Vastalause 3)

39. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle tarvittavat esitykset toimista, joilla taakanjakosektorin päästöt vähenevät Suomen päästövähennysvelvoitteen mukaisesti 50 % vuoteen 2030 mennessä." (Vastalause 3)

40. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle tarvittavat esitykset toimista, joilla maankäyttösektorin hiilinielu on vähintään -17,8 miljoonaa tonnia CO₂-ekvivalenttia vuonna 2030." (Vastalause 3)

41. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen ekosysteemitilinpidon käyttöönotosta perinteisten kansantalouden tilinpidon mittareiden rinnalle, jotta luontopääoma huomioidaan taloudellisessa päätöksenteossa paremmin." (Vastalause 3)

42. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin asuinrakennusten latausinfran ja energiaremonttien tukemiseksi, homekoulujen ja -päiväkotien korjausvelan lyhentämiseksi sekä kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden korjaamiseksi." (Vastalause 3)

Mietintö ”jaa”, Krista Mikkosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 21; poissa 32 (äänestys 115). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hanna Sarkkisen ehdotus 2, Saara Hyrkkön ehdotus 3 ja Joon Räsäsen ehdotus 4 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Joon Räsäsen ehdotuksesta 4 Saara Hyrkkön ehdotusta 3 vastaan, sen jälkeen voittaneesta Hanna Sarkkisen ehdotusta 2 vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkkön ehdotus 3 ”jaa”, Joon Räsäsen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 47; poissa 32 (äänestys 116). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkkön ehdotuksen 3.

2) Hanna Sarkkisen ehdotus 2 ”jaa”, Saara Hyrkkön ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 47; poissa 38 (äänestys 117). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen 2.

3) Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 56; poissa 33 (äänestys 118). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 21; poissa 31 (äänestys 119). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 58; poissa 30 (äänestys 120). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 22; poissa 32 (äänestys 121). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsäsen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 20, tyhjiä 1; poissa 30 (äänestys 122). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 57; poissa 31 (äänestys 123). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Kososen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 74; poissa 31 (äänestys 124). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 58; poissa 31 (äänestys 125). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 57; poissa 32 (äänestys 126). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hanna Sarkkisen ehdotus 13 ja Saara Hyrkön ehdotus 14 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Saara Hyrkön ehdotuksesta 14 Hanna Sarkkisen ehdotusta 13 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna Sarkkisen ehdotus 13 ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 11, tyhjiä 1; poissa 30 (äänestys 127). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen 13.

2) Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 58; poissa 31 (äänestys 128). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 62; poissa 31 (äänestys 129). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 56; poissa 32 (äänestys 130). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 58; poissa 31 (äänestys 131). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 21; poissa 32 (äänestys 132). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 58; poissa 31 (äänestys 133). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 21; poissa 31 (äänestys 134). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 21; poissa 30 (äänestys 135). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 58; poissa 32 (äänestys 136). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 23 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 24 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 24 Saara Hyrkön ehdotusta 23 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 23 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 11; poissa 33 (äänestys 137). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 23.

2) Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 58; poissa 30 (äänestys 138). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 25 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 26 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 26 Saara Hyrkön ehdotusta 25 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 25 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 11; poissa 30 (äänestys 139). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 25.

2) Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 56; poissa 32 (äänestys 140). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 58; poissa 30 (äänestys 141). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 28 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 29 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 29 Saara Hyrkön ehdotusta 28 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 28 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 10; poissa 32 (äänestys 142). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 28.

2) Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 57; poissa 33 (äänestys 143). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Saara Hyrkön ehdotus 30 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 31 koskevat samaa asiaa. Ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 31 Saara Hyrkön ehdotusta 30 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 30 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 10; poissa 31 (äänestys 144). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 30.

2) Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 57; poissa 32 (äänestys 145). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 58; poissa 32 (äänestys 146). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 73; poissa 32 (äänestys 147). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 73; poissa 32 (äänestys 148). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 58; poissa 32 (äänestys 149). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 58; poissa 36 (äänestys 150). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joona Räsäsen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 58; poissa 32 (äänestys 151). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 58; poissa 33 (äänestys 152). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 57; poissa 34 (äänestys 153). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 31, tyhjiä 1; poissa 33 (äänestys 154). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 55; poissa 37 (äänestys 155). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 57; poissa 34 (äänestys 156). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Pinja Perholehto (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 5, Kim Berg (sd) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 30 ja Tuula Haatainen (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 40.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 35 mietinnön mukaisena.

8.4. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan aikaa tässä vaiheessa enintään kello 13.45 saakka. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

11.37 **Mika Lintilä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kokonaisuus on noin kahdeksan miljardia euroa, joka on reilut 300 miljoonaa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Valtiovarainvaliokunta on erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus on tunnistanut perustaitojen, koulutuksen ja tutkimuksen sekä myös liikunnallisen elämäntavan tärkeyden vaikeassa julkisen talouden kokonaistilanteessa eikä kohdistu hallinnonalalle mittavia leikkauksia, vaikka toki tällekin hallinnonalalle leikkauksia kohdistuu muun muassa vapaaseen sivistystyöhön sekä valtionavustuksiin.

Valiokunta korostaa perustaitojen ja -valmiuksien tärkeyttä. Osana perustaitojen panostamisen kokonaisuutta hallitus esittää ensi vuodelle 50 miljoonaa euroa esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen vakiinnuttamiseen. Rahoitus mahdollistaa tukea erityisesti alueille, joilla perheiden sosioekonominen tilanne voi altistaa heikommille oppimistuloksille. Laadukas varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus ovat koulutuksellisen tasa-arvon edistämisen peruselementtejä. Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen sekä edellyttää osaavia varhaiskasvatuksen opettajia.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Valiokunta kiinnittää huomiota alan vaikeaan henkilöstötilanteeseen ja siihen, että varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärä ei vastaa varhaiskasvatuslain mukaisiin tarpeisiin. Hallitusohjelmassa asetettua vuosittaista tavoitetta 1 400 uudesta varhaiskasvatuksen opettajasta ei saavuteta ilman merkittävää lisäystä koulutuksen aloituspaikkojen rahoitukseen. Valiokunta on lisännyt 800 000 euroa varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärien kasvattamiseen ja korostaa, että aloituspaikat tulisi kohdentaa muun muassa kasvukeskuksiin sekä alueille, joilla ennakoitaan merkittävää työvoimapulaa.

Valiokunta pitää lukutaitoa keskeisenä ydinosaamisena ja on hyvin tyytyväinen Luku-lahja lapselle -malliin ja sen rahoituksen vakinaistamiseen. Työtä lukutaidon, monilukutaidon ja kielitietoisuuden vahvistamiseksi on jatkettava kansallisen lukutaitostrategian suuntaviivojen mukaisesti. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää myös muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten lasten lukutaidon vahvistamiseen. Valiokunta on lisännyt rahoitusta Etä-koulu Kulkurille sekä Suomi-koulujen toimintaan yhteensä 650 000 euroa. Myös esimerkiksi tiedeolympialaisille osoitetaan 50 000 euroa.

Kaiken kaikkiaan valiokunta on tehnyt tässä pääluokassa lukuisia pieniä kohdennuksia yhdistyksille ja järjestöille. Lisäksi on kohdennettu myös lukuisille taidetta, kulttuuria ja museotoimintaa edistävälle hankkeille, järjestöille ja muille kohteille kaikkiaan 3,18 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen asia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on myös korkeakouluopetus ja -tutkimus, joihin osoitetaan noin 3,7 miljardia euroa, joka on lähes 240 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttamista tukevan niin sanotun t&k-rahoituslain mukaisesti vuoden 24 talousarvioesitys sisältää näin ollen merkittävän, kaikkiaan noin 280 miljoonan euron lisäyksen t&k-toiminnan rahoitukseen.

OKM:n hallinnonalalle hallitus on esittänyt uutta rahoitusta muun muassa tohtorikoulutuksen määräaikaiseen pilottiin, johon osoitetaan yliopistoille 40 miljoonaa euroa vuoden 24 kokonaisrahoituksen ollessa yhteensä 262 miljoonaa euroa vuosina 24–27. Lisäksi Suomen Akatemian tutkimushankevaltuuksiin osoitetaan korotusta. Lisärahoitusta suunnataan lippulainvoihin, tutkitun tiedon vaikuttavuuteen ja kansalliseen tutkimusinfrastruktuuriin. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että korkeakoulutukseen ja tutkimukseen on osoitettava riittävä rahoitus, sillä julkisen talouden suunnan kääntämiseen kasvua tukeviin toimiin on välttämätöntä panostaa. T&k-toiminnan kokonaisuudessa tutkimus- ja kehitysinfralla on tärkeä roolinsa. Hallitusohjelman mukaan niiden rahoitusta onkin tarkoitus lisätä osana t&k-rahoituksen kasvattamista, esimerkkeinä muun muassa Lumi-supertietokone, kvanttietokoneiden kehitystyö sekä osaamiskeskukset. Valiokunta on päättänyt myös kohdentaa 450 000 euron lisäyksen Vaasan yliopiston VEBIC- tutkimus- ja innovaatioalustan vetyinfran kehittämiseen.

Lopuksi voisin todeta vielä kaksi poikkihallinnollista haastetta, joihin valiokunta on kiinnittänyt huomion. Ensinnäkin valiokunta kiinnittää huomiota liikkumattomuuden aiheuttamiin kansanterveydellisiin ja taloudellisiin kustannuksiin. Näin ollen valiokunta pitää Suomi liikkeelle -ohjelmaan kohdentuvaa 20 miljoonan euron panostusta hyvin tärkeänä. Ohjelmasta on tärkeää luoda mahdollisimman vaikuttava poikkihallinnollinen kokonaisuus, jolla ihmiset saadaan liikkumaan enemmän tavallisessa arjessa. Toisekseen on havaittu, että Suomessa suuri osa nuoria voi hyvin, mutta on myös yhä enemmän niitä, jotka voivat todella huonosti. Polarisaatio on lisääntynyt. Valiokunta haluaa nostaa esiin nuor-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

ten hyvinvoinnin edistämisen tärkeyden. Se edellyttää vahvaa koordinaatiota ja poikkiallennollista sekä moniammatillista otetta eri hallinnonalojen välillä sekä kuntien ja hyvinvointialueitten välillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

11.44 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluan aluksi kiittää sivistysvaliokuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa siitä työstä, jonka olette tehneet ensi vuoden talousarvioesitykseen liittyen, ja myös lisämäärärahoista, jotka opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle on osoitettu. Suomen tulisi nousta takaisin maailman osaavimpien kansakuntien kärkeen. Tämä hallitus tekee siksi panostuksia koulutukseen aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen asti, jotta kuljemme määrätietoisesti kohti tätä tavoitetta.

För ett litet land som Finland är satsningar på kunnande och utbildning i nyckelroll. Därför satsar regeringen målmedvetet på utbildningen trots det ansträngda ekonomiska läget.

Suomalaisnuorten osaamisesta on huolehdittava, ja siksi Pisa-tuloksiin on suhtauduttava vakavuudella. Meidän tulee yhdessä pitää huolta siitä, että lapset ja nuoret saavat vahvat perustaidot, jotta he voivat edetä opinnoissaan. Pienenä kansakuntana osaaminen on menestyksemme edellytys. Vuoden 2024 talousarviossa on merkittäviä panostuksia laadukkaiden ja tasa-arvoisten palveluiden järjestämisen edellytyksiin sekä niiden kehittämiseen. Hallituksella on vahva tahtotila perustaitojen vahvistamiseen. Hallitus vahvistaa perusopetusta yhteensä 200 miljoonalla eurolla hallituskauden loppuun mennessä. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen ehdotetaan ensi vuonna 50 miljoonan euron lisäystä. Määrärahalisäys kohdistettaisiin varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin. Tasa-arvorahoitus vakiinnutetaan, ja sillä on tärkeä merkitys varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen yhdenvertaisuuden, tasa-arvoisuuden ja lähikouluperiaatteen vahvistamiseen. Lisäksi sillä edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea.

Perustaitojen oppimiseen tarvitaan oppimisrauhaa kouluihin. Sitä ovat myös opettajat toivoneet. Nyt opettajat ja oppilaat saavat mahdollisuuden keskittyä paremmin lukemisen, laskemisen ja kirjoittamisen oppimiseen, kun perusopetuksen vähimmäistuntimäärää lisätään kolmella vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa.

I och med att minimiantalet årsveckotimmar ökas i de lägre klasserna får både lärare och elever nu i framtiden den arbetsro som behövs för att stärka läs-, skriv- och räknefärdigheterna.

Uudistamme myös niin sanotun kolmiportaisen tuen, jotta voimme varmistua siitä, että jokainen oppilas saa tarvitsemansa avun. Olen myös käynnistämässä laaja-alaisen peruskoulun tulevaisuustyön. On tärkeää tarkastella peruskoulua kokonaisuutena, jotta saamme kuvan siitä, miten se vastaa tämän päivän tarpeisiin ja haasteisiin ja myös tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Tänä syksynä olen käynnistänyt valmistelut, joiden tavoitteena on vahvistaa oppimisen tukea lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville. Tarvitsem-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

me kannusteita koulutustarjonnan suuntaamiseksi nykyistä paremmin työelämän tarpeiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään myös riittävän opetuksen ja ohjauksen varmistamiseen. Molemmat tavoitteet tukevat valmistuneiden parempaa työllistymistä.

Ärade talman, arvoisa puhemies! Oppimistulosten heikkeneminen tulee ottaa vakavasti, ja on hyvä, että niistä nyt keskustellaan laajasti. Samalla on hyvä muistaa, että meidän koulutuksemme taso on erittäin korkealla ja meillä on hyvin osaava opettajakunta.

Vi har ett stort men inte omöjligt arbete framför oss för att stärka baskunskaperna — att läsa, skriva och räkna — och för att vända på trenden och se till att Finland kommer tillbaka till toppen vad gäller utbildning. — Kiitoksia, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

11.49 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ensimmäinen budjetti on erinomainen korkeakoulutukselle ja tieteelle. Teemme koulutus- ja tiedepolitiikkaa, jonka tavoitteena on nostaa suomalaisten osaamistasoa ja koulutustasoa sekä parantaa kansainvälistä kilpailukykyämme. Teimme jo hallitusohjelmaneuvoittelussa merkittävän arvovalinnan: kuuden miljardin sopeutuksista ja valtiontalouden hälyttävän huonosta tilanteesta huolimatta suojaamme koulutusta ja tiedettä leikkauksilta ja teemme merkittäviä uusia investointeja sekä korkeakoulutukseen että tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Koko opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka kipuaa yli kahdeksaan miljardiin euroon. Korkeakoulutuksen ja tieteen rahoitus puolestaan kasvaa hallituksen päätösten ansiosta yli 214 miljoonalla eurolla. Korkeakoulujen rahoituksen indeksit ovat täysimääräisesti voimassa. Lisäksi korkeakouluille esitettiin jo budjettiriihessä 11,7 miljoonan euron lisärahoitus uusiin aloituspaikkoihin työvoimapula-aloille. Ensi vuonna rahoitus kohdennetaan erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja sote-alan osaajien kouluttamiseen. Tähän rahoitukseen eduskunnan valtiovarainvaliokunta päätti viisaasti lisätä 800 000 euroa varhaiskasvatuksen opettajien kolmevuotiseen koulutukseen. Kiitän valiokuntaa erinomaisesta päätöksestä. Näin olemme taas askeleen lähempänä kunnianhimoisia koulutustavoitteitamme ja helpotamme työvoimapulaa.

Tack till hela utskottet för ett utmärkt beslut.

Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus tekee historialliset panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen sekä uusiin innovaatioihin. Jo ensi vuonna tki-toiminnan julkinen rahoitus kasvaa 280 miljoonalla eurolla ja koko hallituskauden aikana yli miljardilla eurolla. Summat ovat mittakaavaltaan erittäin merkittäviä. Ensi vuonna julkinen tki-rahoitus lisääntyy noin 2,3 miljardista eurosta 2,6 miljardiin euroon ja koko hallituskauden aikana lisääntyy siis jopa kolmanneksen siitä nykytasosta korkeammaksi.

Kohdensimme ensi vuoden tki-rahoituksen kohteisiin, joiden vaikuttavuudesta meillä on jo tietoa. Kohdennukset tehtiin nojaten parlamentaarisen tki-työryhmän linjaamiin periaatteisiin sekä hallitusohjelmaan. Iloitsen erityisesti tohtorikoulutuspilottin käynnistymisestä. Rahoitusta on varattu jo ensi vuodelle 40 miljoonaa euroa ja koko pilottin ajalle yhteensä 262 miljoonaa euroa. Tavoitteenamme on kouluttaa 1 000 tohtoria lisää, uudistaa tohtorikoulutuksen käytäntöjä ja edistää tohtorien työllistymistä myös yksityiselle sekto-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

rille. Lisäksi panostamme Suomen Akatemian menestyksekkääseen lippulaivaohjelmaan 40 miljoonaa euroa lisää, proof of concept -toimintaan 10 miljoonaa euroa ja tutkimusinfrastruktuureihin 5 miljoonaa euroa. Kokonaan uutena elementtinä mukaan tulee EU-rahoitteisten tutkimushankkeiden vastinrahoitus, joka on ensi vuonna suurten suuruudeltaan 35 miljoonaa euroa.

Suuri osa 280 miljoonan euron lisärahoituksesta on korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten saavutettavissa. Tavoitteemme on, että nyt lisättävä rahoitus kannustaa yksityisiä investointeja ja avaa uusia ovia yhteistyölle. Osaltaan tätä tavoitetta tukee myös uusi Business Finlandille kirjattu tehtävä luoda rahoitusmekanismi tukemaan ammattikorkeakoulujen yritys yhteistyössä tehtävää soveltavaa tutkimusta.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripolitiikassa teimme monia pitkään toivottuja päätöksiä. Luolahja lapselle -toimintamalli jatkuu, ja ensi vuodelle rahoitus on turvattu. Lisäksi toteutamme eduskunnan tahtoa ja toteutamme e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvauksen. Myös kulttuuripoliittisen selonteon valmistelu on käynnistynyt, ja sen puitteissa luomme kokonaisvaltaisen pitkän aikavälin näkemyksen kulttuuripolitiikasta ja kulttuuri-alan tarpeista. Tavoitteenamme on lisätä yrittäjyyttä, vientiä ja työnteon mahdollisuuksia kulttuuri- ja luovilla aloilla. Suomella on huikea kansainvälinen potentiaali, josta läheskään kaikkea emme pysty vielä täysimittaisesti hyödyntämään. Tavoitteena on, että eduskunnalle tuodaan selonteko käsiteltäväksi ensi vuoden syyskaudella.

Kokonaisuutena tiede- ja kulttuuriministeriön sektorin budjetti on vahvasti myönteinen. Olen tyytyväinen paitsi hallitusohjelman kirjauksiin myös ensimmäiseen budjettiin, ja kiitän eduskuntaa tekemistänne lisäyksistä. Myös Suomi liikkeelle -ohjelman osana on ensi vuonna tarkoitus laajentaa Liikkuva korkeakoulu -toimintaa kaikkiin korkeakouluihin. Budjetissa iloitsen eritoten myös koulutus- ja tiedepanostuksista. Niillä vahvistetaan suomalaisten osaamista ja maamme kilpailukykyä ja rakennetaan tulevaisuuden hyvinvointia vuosikymmeniksi eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

11.54 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle jatkaa liikuntaan, urheiluun ja nuorisotyöhön investoimista. Myös opiskelijoiden taloudellista asemaa parannetaan.

Regeringen står inför ett styvt arbete med att balansera ekonomin. Som idrotts- och ungdomsminister är jag nöjd över de satsningar som vi trots allt kan göra inom mitt ansvarsområde. Vi behöver satsa på förebyggande åtgärder inom ungdomsarbetet och få finländarna att röra på sig mer. Sådana satsningar ser vi i nästa års budget.

Vuonna 2024 opintotukeen ehdotetaan käytettäväksi 875 miljoonaa euroa, josta 531,6 miljoonaa euroa aiheutuisi opintoraha- ja asumislisämenoista. Valtion takaajana maksettavaksi tulevien lainojen määrä, maksuvapautusten määrä sekä korkoavustusten käyttö ovat kasvaneet lainamäärien kasvun myötä. Opintolainojen valtioneuvoston takauksesta aiheutuviin menoihin ehdotetaan siksi aiempaa enemmän eli yhteensä 200 miljoonaa euroa. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatukimenot ovat 39,5 miljoonaa euroa. Tällä turvataan opiskelijoille edullinen ja terveellinen opiskelijalounas myös jatkossa. Koulumatkatukimenoihin varataan 104,2 miljoonan euron määräraha, jossa otetaan huomioon muun muassa Waltti-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

lippu ja maksujärjestelmän piirissä olevan joukkoliikenteen osuuden kasvu. Eduskunta on käsitellyt opiskelijoiden ostovoiman ja päätoimisten opiskeluedellytysten turvaamiseksi hallituksen esityksen laiksi opintotukilain muuttamisesta siten, että opintorahan huoltajakorotusta korotetaan noin 30 euroa kuukaudessa ja opintolainan valtiontakausta korotetaan 200 eurolla kuukaudessa. Korotukset tulevat turvaamaan opiskelijoiden toimeentuloa ja kompensoimaan opintolainan ostovoiman heikentymistä sekä hallitusohjelman mukaisia valtiontalouden sopeuttamistoimiin liittyviä opintorahojen ja asumistuen indeksijäädätyksiä vuosille 2024—2027.

Liikuntatoimen määrärahoihin ehdotetaan noin 165 miljoonaa euroa, mikä on 10,2 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen ehdotetaan varattavaksi vuosittain 20 miljoonaa euroa vuodesta 2024 alkaen. Määrärahalla toteutetaan hallituksen poikkihallinnollista ohjelmaa. Suomi liikkeelle -ohjelman tavoite on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Liikuntaa ja huippu-urheilua edistetään hallitusohjelman mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja vastuullisuuden vahvistamiseen.

Nuorisoministerinä kannan suurta huolta nuorten hyvinvoinnista. Pidän tärkeänä, että tällä hallituskaudella löydämme ratkaisuja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseen. Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan noin 74 miljoonaa euroa, joka on 4 miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Vähennys johtuu pääosin edellisen hallituskauden määräaikaisten lisäysten loppumisesta. Tässä vaikeassa taloustilanteessa myös nuorisotyön määrärahat vähenevät. Ensi vuoden talousarvioesityksessä pystymme ensimmäistä kertaa kohdistamaan budjettirahoitusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävään nuorisotyöhön. Se on juuri sellaista ennalta ehkäisevää työtä, jota tarvitsemme. Turvallisten aikuisten läsnäolo ja tuki edistää yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä koulu- ja oppilaitosympäristössä vahvistaen hyvinvointia ja ehkäisten syrjäytymistä.

Värderade talman! Regeringens mål och uppdrag är att anpassa ekonomin. Det syns också i min portfölj. I budgetförslaget för nästa år satsar vi på att få alla åldersgrupper att röra på sig mera, vi satsar på förebyggande ungdomsarbete i skolorna och tryggar förutsättningarna att studera på heltid. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat edustajat, nyt sitten aloitetaan debatti, ja kysymykset aloittaa puheenjohtaja Haatainen, olkaa hyvä.

12.00 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministereille näistä selityksistä, puheenvuoroista. Te kovasti hallituksessa korostatte työllisyyttä ja kasvua, mutta kun katsoo sitten tätä sivistystoimintaa ja erityisesti nyt korkeakoulutuspaikkoja, niin huoli nousee siitä, että tämän hallituskauden aikana ei saada saavutetuiksi niitä tavoitteita, joita tarvittaisiin osaajien turvaamiseksi meidän yrityksiin ja työpaikkoihin ja meidän todella tärkeälle varhaiskasvatuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon sektorille.

Tässä puhutaan erityisesti nyt ammattikorkeakoulujen rahoituksesta, joka on sieltä 2010-luvulta laskenut, ja reaalin rahoitus on nykyisin noin 200 miljoonaa euroa pienempi kuin 2010-luvun alussa. Edellinen hallitus lisäsi näihin aloituspaikkoihin tätä rahoitusta, joka oli määräaikaista, ja nyt olisi ollut toivottavaa, että sitä kehitystä olisi jatkettu ja myös saatettu tämä rahoitus ammattikorkeakouluissa pitkäjänteisemmäksi, koska siellä pitää suunnitella myös tätä toimintaa etukäteen, palkata opettajat ja pystyä varmistamaan.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Kyllä huolta kannan tästä, [Puhemies koputtaa] ja erityisesti sote-alan koulutuspaikkojen lisäämisen osalta ammattikorkeakoulut ovat nyt todella vaikeuksissa näitten leikkausten takia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten varapuheenjohtaja siivistysvaliokunnasta, edustaja Koponen.

12.01 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa saa ilmaiset opinnot kautta linjan, ja se on mahdollisuuksien tasa-arvon kannalta tärkeää. Opintoraha on pysymässä hallituskauden ajan samassa, ja mahdollisuus opintolainan nostamiseen suurenee 200 eurolla kuukaudessa. Opintolainahyvitys on mahdollista, kun valmistuu ajoissa, ja tämä etuus on ja pysyy.

Hallitus lisäksi nostaa opintorahan huoltajakorotusta 30 eurolla kuussa, etteivät perheeliset opiskelijat joutuisi mahdollittomaan tilanteeseen. Tämä jos jokin on hyvää ja vahvaa perhepolitiikkaa. Hallitus lisäksi tekee kauden aikana opintotuen kokonaisuudistuksen, jossa tilannetta tarkastellaan muun muassa opintolainan hyvityksen tason osalta ja tulorajojen osalta.

Puhemies! Tässä taloustilanteessa ei voi kaikkialle sysätä miljardeja, jotta meillä kaikilla olisi mahdollisuus tarjota ilmainen koulutus myös tulevaisuudessa. Jokaisen kynnelle kykenevän on pystyttävä joustamaan. Vastuuta on kyettävä ottamaan myös itsestään, ja tässä korostan myös vanhemmuuden merkitystä.

Loppuun, puhemies: tämä hallitus tulee kääntämään oppimistulokset nousuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kosonen.

12.02 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieno lupaus tuolta, edustaja Kuposelta. [Ari Koponen: Pistäkää korvan taakse!] Toivottavasti näin tulee käymään, että oppimistulokset saadaan nousuun. On hienoa, että hallitus on ottanut tärkeimmäksi koulutuspoliittiseksi tehtäväkseen peruskoulun kuntoon laiton. Erityisesti nyt näiden viime viikolla julkistettujen Pisa-tulostenkin kannalta se on hyvä asia.

Pisa-tuloksissa olivat kaikki — matematiikka, lukutaito, luonnontieteet — laskeneet, mutta erityisen huolissaan tietysti pitää olla varmasti kaikesta, mutta lukutaidon nostaisin tässä kohtaa esiin, ja kysynkin, onko teillä tähän kohtaan lisää ajatuksia, kuinka saamme lukutaitoa paremmaksi, koska nyt oli tuloksena se, että yli viidennes yhdeksäsluokkalaisista ei osaa lukea kunnolla, ja se tarkoittaa sitä, että he ovat jonkun varassa, se vähentää itenäisyyttä, [Puhemies koputtaa] ja he jäävät keskustelujen ulkopuolelle ja jatko-opinnotkin ovat kyllä vaarassa sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, edustaja Hopsu.

12.03 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten oppimistulosten lasku on jatkunut jo pitkään, eikä tämä valitettavasti ole mikään yllätys. Kun korona-aika otetaan vielä mukaan, niin se selittää osittain, miksi romahdus on nyt entistä suurempi. Oppimiserojen kasvu näkyy koulujen välillä, mutta myös koulujen sisällä. Kun

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

meillä aikanaan oli maailman parhaat Pisa-tulokset, se johtui siitä, että oppilaamme olivat tasaisen vahva joukko. Meillä oli vähemmän heikkoja oppilaita.

Oppimisen tuen laittaminen kuntoon onkin hyvin oleellista. Ryhmäkokoja ei saa päästää kasvamaan, erityis- ja pienluokista ei tule luopua. Kuinka tämä onnistuu, kun kunnilta nyt samalla säästetään?

Vihreät on esittänyt myös, ennen hallitusta, enemmän tasa-arvorahaa, minkä korotus olisi merkittävää ja tarpeellista. Ylipäättään tarvitsisimme oppimistulosten nostoon ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen pitkäjänteisen, parlamentaarisen vision ja sovun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Honkasalo.

12.05 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulttuurista on tässä salissa puhuttu surullisen vähän. Eduskunnalla olisi ollut mahdollisuus kompensoida näitä kulttuuriin kohdistuvia leikkauksia. Esimerkiksi vähälevikkisen kirjallisuuden ostotuen poisto olisi pystytty kompensoimaan. Mutta sen sijaan eduskunnan hallituspuolueet keskenään päättivät neuvotella sellaisen potin, joka ohjaa varoja varsinkin konservatiivisille kristillisille järjestöille, joista edustaja Räsänen puolison järjestö saa suurimman potin. Nämä ovat sellaisia tahoja, [Laura Huhtasaaren välihuuto] joita edes kirkko ei tue ja joita myös piispat ovat kritisoineet Venäjä-yhteyksistä. Tämä on täysin käsittämätön arvovalinta.

Ihmettelen myös, bästa SFP, att ni är med i en sådan här förhandlingskompromiss som även ger pengar till Suomalaisuuden Liitto, som arbetar väldigt aktivt emot det svenska språket.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hyrkkö.

12.06 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän yhteinen tavoitteemme on varmistaa jokaiselle lapselle laadukas varhaiskasvatus, perusopetus, mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät ja tarvittava tuki koko koulutuspolun ajan, että jokainen koulu on hyvä ja että jokaiselle nuorelle löytyä tulevaisuus lain tällä puolen. Siksi on minusta valitettavaa, hallitus on päättänyt kasata taakkaa talouden tasapainotuksesta ennen kaikkea nuorten ja opiskelijoiden harteille. Minusta meidän aikuisten olisi kuulunut kantaa enemmän.

Kiitän toki niistä panostuksista, joita hallitus on tehnyt, mutta ei tästä ihan puhtain paperein kuitenkaan selvitä. Koulutukseen ei säästy leikkauksilta, ja nuorisotyöhön, kulttuuriin kohdistetaan leikkauksia, jotka ovat euromääräisesti pieniä mutta joiden vaikutus siihen toimintaan on suuri. Enkä todella voi olla nostamatta esiin tätä hallituspuolueiden käsittämätöntä arvovalintaa, että näiden leikkausten paikkaamisen sijaan lisärahaa ohjataan naispappeutta ja sateenkaarioikeuksia vastustaville tahoille, joita kirkko itsekin on moittinut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

12.07 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman kirjauksissa on paljon hyvää. Sieltä löytyy yhteinen tahtotila nimenomaan meidän peruskoulun vahvistamiseksi ja osaamistulosten parantamiseksi. Toki nämä Pisa-tulokset toivon mukaan ovat viimein herätys siihen, että paljon pitää tehdä ja myöskin nopeasti.

Jos käydään nyt lyhyesti vielä, arvoisa ministeri, läpi tätä meidän perusopetuksen rahoitusta ja sen vahvistamista — onko tosiaankin asia näin? 200 miljoonan perusopetuksen vahvistamisen rahoituksesta ensi vuodelle on varattu 50 miljoonaa. Tasa-arvorahoitus ensi vuodelle on se 65 miljoonaa meidän budjettikirjassamme. Viime kaudella yhteenlaskettu summa tasa-arvorahalle — toki siellä oli paljon näitä määräaikaista rahoituksia — oli noin 60 miljoonaa. Se, että tasa-arvoraha vakiinnutetaan, on äärimmäisen arvokasta ja hienoa, mutta jos lasketaan näitä yhteen, niin eivät ne kyllä minun matematiikassani ole lainkaan tuomassa lisää rahoitusta meidän koulutuksen puolelle. Päinvastoin, kun otetaan vielä nämä kuntien indeksijäädytykset, OKM:n valtionavustukset ja niiden leikkaukset, niin valitettavasti jäädään miinuksen puolelle.

Arvoisa ministeri, nyt kun käydään läpi tätä ensi vuoden budjettia, niin toivon todella, että avaatte tämän kehityksen ja laskukaavion, koska minun päässäni rahoitusta [Puhemies koputtaa] valitettavasti ei ole tulossa lisää meidän perusopetukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt ihan oikeasti minuutti on minuutti. [Nasima Razmyar: Pahoittelut.] — Seuraavaksi edustaja Siponen.

12.09 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministereille esittelystä. Opetusministeri nosti tässä aivan oikein tämän työrauhakysymyksen esille avauspuheenvuorossa. Olisin halunnut vielä kysyä, mitkä ovat hallituksella ne konkreettiset keinot, millä tämä koulujen oppimis- ja opettamisrauha jatkossa turvataan ja tehdään entistä paremmaksi.

Näihin Pisa-tuloksiin liittyen yksi asia, mikä huolestuttaa: Erityisesti Itä-Suomessa tulokset olivat vielä selvästi heikkomat kuin muualla Suomessa. Myöskin tällä viikolla ilmestyneissä Move-mittaustuloksissa haja-asutusalueiden tulokset olivat heikkomat. Yksi mahdollinen syy tähän voi olla, että meidän kouluverkko on todella paljon harventunut viime vuosien, vuosikymmenien aikana. Lähikoulut ovat siirtyneet entistä kauemmaksi. Haluaisin kysyä opetusministeriltä: mitkä ovat hallituksen keinot, että pystytään turvaamaan lähikoulut varsinkin meidän pienemmille oppilaille, ja voisitteko harkita tätä keskustan esittämää lähikoululisää yhtenä vaihtoehtona?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Ollikainen.

12.10 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Inledningsvis vill jag tacka ministrarna, alla tre, för utfört arbete och de förslag som har kommit och att man försvarar utbildningen inom regeringen. Just den här arbetsron som man pratar om här: Det var ju många partier som ville köra just på arbetsron, och det ger man nu mindre projekt men satsar ändå på grundutbildningen — läsa, skriva, räkna — och även stödfunktionerna, trestegsstödet. Hit hör förstås också Pisa-resultaten, och där finns ju många olika dimensioner.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

En dimension som man har pratat om är faktiskt rörelse. Vi hade en arbetsgrupp för ungdomsvälstånd här tidigare i veckan och vi pratade bland annat om hur det finns en koppling kring mobiltelefonen och orörligheten.

Eliikkä liikkumattomuus ja näitten mobiililaitteiden käyttö ovat osa sitä, miksi nuoret voivat huonosti.

Palaan kuitenkin peruskouluun. Eliikkä tämä laaja-alainen työ, joka on tulossa peruskoulutukseen: millä tavalla se konkreettisesti tulee näkymään tulevina vuosina? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Talvitie.

12.11 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tunnetaan sivistyksestä ja maksuttomasta koulutuksesta, ja sen takia on tärkeää, että vaikeassa taloustilanteessa hallitus panostaa koulutukseen, osaamiseen ja tieteeseen ja on tunnistanut perustaitojen, koulutuksen ja tutkimuksen merkityksen sekä liikunnallisen elämäntavan tärkeyden. Nämä huolet ovat nousseet myös muun muassa viime vuosikymmenten aikana Pisa-tuloksissa.

Budjetissa osoitetaan resursseja ja aikaa perustaitojen oppimiseen ja panostuksia tki-toimintaan. Hyvää on myös tohtorikoulutuspilottin käynnistäminen ja siihen 40 miljoonan euron rahoitus ensi vuodelle. Nostetaan siis osaamistasoa kauttaaltaan.

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle haluan lausua kiitokset myöskin siitä, että nyt osoitetaan panostukset tiedeolympialaisille. Kuudessa lajissa Suomella on kansainvälistä valmennusta. Esimerkiksi matematiikassa yli sata nuorta on valmennuksessa, [Puhemies koputtaa] ja on tärkeää, että tämä toiminta turvataan.— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tuppurainen.

12.12 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraattien mielestä juuri tässä tilanteessa, missä Suomi on, olisi viisasta sijoittaa nuoriin ja koulutukseen. Se on satsaus tulevaisuuteen, tuottavuuteen ja ihmisten hyvinvointiin. Hallituksella on hyviä aikeita, mutta ei valitettavasti tarvittavaa johdonmukaisuutta, koska esimerkiksi nuoriin osuvat monet hallituksen leikkaukset, opiskelijoiden toimeentulo tulee kärsimään ennen kaikkea asumistuen leikkausten ja opintotuen indeksijäädysten vuoksi. Se on väärää politiikkaa, ja me toivoisimme enemmän valmiutta tukea nuoria tässä tilanteessa. Myös perusopetuksen satsaukset uhkaavat haihtua, koska samaan aikaan leikataan OKM:n valtionavustuksia ja kuntien valtionosuuksiin tulee indeksijarruja ja lisäasäästöjä. Voi olla, että ne panostukset nyt eivät mene perille kuntiin, joiden pitäisi kyetä satsaamaan perusopetukseen.

Puhemies! Täällä aiemmin pääministeri Orpo on luvannut, että kevään kehysriihessä tämä ratkaistaan, niin että koulutuksesta ei tarvitsisi kunnissa leikata. Haluaisin nyt kysyä ministeri Henrikssonilta: aiotteko te valmistautua tähän, ja miten te [Puhemies koputtaa] tämän teette?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

12.14 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus panostaa lisää rahaa oppilaiden perustaitoihin, koulujen turvallisuuteen ja satsaa merkittävästi korkeakoulutukseen sekä työllisyyttä edistävään lisäkoulutukseen. Kaiken pohjana on, että saamme maahamme osaavaa työvoimaa. Tämän vuoksi meidän tulee tässäkin salissa laittaa asiat tärkeysjärjestykseen ja keskittyä perusasioihin.

Haluan nostaa tässä nyt esille erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevat lapset ja nuoret. He tarvitsevat koulujen toimintakulttuurilta rutiineja, perusasioihin keskittymistä, aistiherkkyiden huomioimista, selkeää päiväohjelmaa ja ennakointia. Heidän kohdallaan pelkkä lukemisen, laskemisen ja kirjoittamisen kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen ei riitä. Pyydän ministeriötä kiinnittämään erityistä huomiota koulujen ja oppilaitosten pedagogiseen toimintakulttuuriin ja arjen toimintatapoihin. Haluan ministeriltä tiedustella: kuinka tämä opettajien ja koulujen toimintatapojen kehittäminen tullaan huomioimaan tulevassa oppimisen tuen uudistamisessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, jaoston puheenjohtaja.

12.15 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ on valtavassa murroksessa tällä hetkellä, teknologian muutos vaikuttaa työn muuttumiseen. Ajan tasainen osaaminen on erittäin isossa roolissa tähän murrokseen vastaamisessa, ja osaaminen on tietysti parasta turvaa myös tämmöiseen muutostilanteeseen. Totta kai tässä tulee toinen puoli, että tämä myös helpottaisi työnantajien tilannetta, koska me tulemme olemaan erittäin vaikeassa tilanteessa työvoiman saatavuuden suhteen. Pohjoismaisessa mallissa on nähty se, että tämmöinen turva, jousto, on ollut työmarkkinoille äärettömän tärkeä ja vienyt niitä kaikkia eteenpäin. Nyt siellä on tulossa kuitenkin aikuiskoulutustuen poistaminen, joka on merkittävä osa sitä, että pystyisimme varautumaan tällaiseen joustoon ja turvaan sen oman, voiko sanoa, aiemman työuran osalta.

Onko hallituksen piirissä käyty keskustelua siitä, [Puhemies koputtaa] voitaisiinko luoda tämmöinen opiskelun, koulutuksen, kaari, joka olisi sitten työntekijöillä turvana [Puhemies koputtaa] heidän työuransa aikana tässä murroksen vaiheessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

12.16 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikkumattomuuden saralta saatiin tällä viikolla positiivisia uutisia, kun Move-testin tulokset julkaistiin. Sieltä kolme poimintaa.

Ensimmäisenä: pojat ovat saaneet hieman paremmat tulokset kuin viime kerralla, joten positiivisempaan suuntaan mennään.

Toisena: tyttöjen tämmöinen voimakas lasku on pysähtynyt.

Ja kolmas asia: ehkä hälyttävää oli, että kaupunkien ja maaseutujen eriytyminen on yllättävän suurta ja nimenomaan niin, että maaseudulla lapset ja nuoret ovat huonompikuntoisia.

Hallituksen toimesta ollaan nyt nostamassa Suomi liikkeelle -ohjelman ansiosta erittäin tärkeitä asioita: panostetaan liikkuvaan kokonaisuuteen, liikuntaneuvontaan lisää rahaa sekä liikuntainnovaatioihin lisää rahaa, mikä on erittäin hieno asia. Eikö niin, että tämä on myös yksi keino lasten ja nuorten mielenterveyden parantamisessa?

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

12.17 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että hallitus on niin monessa kohtaa ottanut liikunnan ja liikkumattomuuteen liittyvät kysymykset vahvasti esille. Valiokunnan mietinnössä ei suoraan tule esille — se on hieman aikaisemmin tehty — hallituksen hyvä päätös, joka koskee urheilijaeläkkeitä, eläkkeitä, jotka koskevat hyvin pientä ryhmää, eläkkeitä, jotka ovat sinänsä hyvin pieniä mutta merkitykseltään kuitenkin arvokkaita. Voitteko hieman avata, mitä myönteisiä muutoksia olette tämän suhteen tehneet marraskuussa?

Sitten edustaja Multalalle kirjastoista. Kirjastot, lukutaito — erittäin tärkeä asia. Haluan nyt varmistaa ministeri Multalalta: Onhan myös jatkossa niin, että jokaisessa kunnassa kirjastopalvelut ovat saatavilla ja että kirjastopalvelut pysyvät veloitusettomana kaikille kuntalaisille? Ja mikä on näkemyksenne siitä, olisiko hyvä joululahja antaa lapsille lukuhetki?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

12.18 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä lukutaidosta minäkin — nimittäin kyllä nämä Pisa-tulokset olivat huolestuttavat kerta kaikkiaan. Me saimme valtiovarainvaliokuntaan kirjeen Lastenkirjainstituutilta ja lasten- ja nuortenkirjailijoilta, ja se oli kannanotto lukutaitotyön puolesta. Siinä esitettiin huoli siitä, että säästötoimet rapauttavat lukutaitotyötä ja lasten- ja nuortenkirjallisuuden mahdollisuuksia. Siinä lueteltiin muun muassa huoli tästä kirjojen arvonlisäveron nostosta, vähälevikkisen kirjallisuuden tuen lakkauttamisesta ja myös muun muassa tämän Lastenkirjainstituutin Luke-mo-hankkeesta, joka nyt olisi kipeästi tarvinnut sen rahoituksen. Valitettavasti sitä ei tullut.

Viime kaudella, puhemies, sivistys- ja tiedejaostossa me systemaattisesti joka vuosi teimme paketin, missä eri toimin lisättiin lasten lukutaitoa edistäviä asioita. Siellä oli muun muassa lukutaitostrategiaa, oli tätä Lukemo-hanketta, oli muuten tämä Lukulahja lapselle, joka oli siitä positiivinen, että nyt se sitten saa jatkoajan. Mutta muuten, esimerkiksi tämän strategian, rahoitusta vähennetään, ja mielestäni nyt ei todellakaan ole siihen [Puhemies koputtaa] aika.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Huhtasaari.

12.19 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun itse 80- ja 90-luvulla kävin alakoulua ja yläkoulua, niin oppimistulokset olivat parempia ja nuoret voivat paremmin. Silloin meillä oli hyvin vahva kristillinen arvopohja koko yhteiskunnassa. Sen jälkeen sitten vasemmistolainen woke-marssi on tapahtunut instituutioiden läpi, ja nuoret voivat tänä päivänä paljon huonommin ja myös oppimistulokset ovat laskeneet. Ja mitä tulee edustaja Räsäseen, joka täällä mainittiin, niin hänhän on Suomen tämän hetken rohkein poliitikko ja sananvapaustaistelija.

Mutta kännykkä on nyt kuuma aihe, ja tässä juuri luin lehdestä, että Ruotsin hallitus suunnittelee, että kännykkä olisi kokonaan kielletty koulupäivän aikana vuosiluokilla 1—9. Nuoret oikeastaan vähän menettävät elämänsä somelle tällä hetkellä, ja nyt kun on siitä

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

kuitenkin jo näyttöä, että liiallinen somen käyttö vaikeuttaa keskittymistä ja muuta, niin kysyisinkin: ottaisimmeko tässä mallia Ruotsista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

12.20 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta siitä, että hallitusohjelman päälinjaukset edustavat koulutuspolitiikan jatkumoa ja että perustaitojen vahvistamiseen satsataan. On kuitenkin kysyttävä: riittääkö varattu 100 miljoonan euron panos oppimisen tuen erittäin paljon kaivattuun lakiuudistukseen, ja eikö kuntien valtionosuusleikkaus ole paljolti pois perusopetuksesta?

Mutta, arvoisa puhemies, valitettavasti en voi kiittää hallitusta vapaan sivistystyön mitavista leikkauksista, jotka tulevat näkymään eri puolilla Suomea. Enkä voi kiittää myöskään kulttuurileikkauksista, jotka tulevat kasvamaan hallituskauden loppua kohti, jos eräviä päätöksiä ei tehdä. Olisin myös toivonut, että etsivän nuorisotyön rahoitus olisi säilytetty entisellä tasolla ottaen huomioon nuorten erittäin vakavat haasteet, joita näemme, ja kysyisin ministeriltä arviota siitä, mitä etsivän nuorisotyön kattavuudelle tapahtuu, kun rahoitus de facto pienenee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Räsänen, Päivi.

12.22 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen vasemmistoliiton ja vihreiden ideologista vihamielisyyttä niitä suomalaisia kohtaan, jotka tekevät esimerkiksi juuri syrjäytymistä ennalta ehkäisevää työtä niin kotimaassa kuin ruohonjuuritason kehitysyhteistyössä kristillisessä järjestökentässä, jossa on esimerkiksi Pelastusarmeija edustettuna.

Mutta kysyn ministeriltä: millä tavoin aiotte toteuttaa tätä hallitusohjelmassa mainittua kouluväkivallan ennaltaehkäisyä? Meitä kaikkia on varmasti järkyttänyt tämä lapsen raiskaaminen kesken koulupäivän wc-tiloissa. Kouluissa on myös ilmennyt enenevästi fyysisiä ja henkistä väkivaltaa ja kiusaamista. Keskustelin 12-vuotiaan tytön kanssa, joka oli koulumatkalla joutunut itsensäpaljastelijan ahdistelemaksi, ja hän ei tiennyt, miten toimia tuossa tilanteessa. Voisiko kouluissa ihan varhaisesta vaiheesta lähtien neuvoa lapsia ottamaan yhteyttä 112:een tai aikuiseen välittömästi, jos joutuu uhatuksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Ohisalo.

12.23 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me täällä salissa mielellämme puhumme siitä, miten maksuton, yhdenvertainen koulutus on tämän hyvinvointivaltion ja Suomen menestyksen kulmakivi. Silti Suomessa kaikkien lasten mahdollisuudet oppia eivät ole tasavertaiset. Sosioekonomisen taustan merkitys on korostunut 2000-luvulla lasten osaamisen ja oppimisen taustatekijänä, eikä tämä ole mikään ihme. Oppiminen on vaikeaa, jos elämää varjostaa jatkuva huoli toimeentulosta. Oppiminen on vaikeaa, jos vanhemmilta ei saa tukea koulunkäyntiin, kun heidän kaikki voimavaransa kuluvat arjesta selviytymiseen päivästä toiseen. Nyt te, hallitus, teidän politiikkatoimillanne lisäätte köyhyydessä elävien lasten määrää lähes 17 000:lla. Miten te, hyvät ministerit, aiotte katkaista tämän yhteyden oppimistulosten ja kasvavan köyhyyden välillä? Miten me

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

turvataan, että jatkossakin taustasta riippumatta kuka tahansa voi saada hyvän koulutuksen tässä yhteiskunnassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa.

12.24 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppimistulosten nousuun saaminen edellyttää sitä, että me turvaamme jokaiselle lapselle perustaidot. On valtavan tärkeää, että tämä on hallitusohjelman yksi keskeisimpiä tavoitteita. 200 miljoonaa perusopetukseen, erityisesti sinne perustaitojen vahvistamiseen, oppimisen tuki laitetaan vihdoinkin kuntoon, ne ovat tärkeitä. Mutta me tiedämme myös tutkimusten mukaan, että varhaiskasvatus tukee erittäin hyvin perustaitojen oppimista yhdenvertaisesti, ja siinä ovat tärkeitä pätevät varhaiskasvatuksen opettajat. Siksi me sivistys- ja tiedejaostossa lisäsimme 800 000 euroa varhaiskasvatuksen opettajien yliopistolliseen koulutukseen. Kysynkin nyt ministereiltä: miten täytyy tuo hallitusohjelman tavoite kouluttaa vuosittain 1 400 varhaiskasvatuksen opettajaa? Ja vielä kaikilta ministereiltä: Miten me teemme sen, että meillä riittää tulevaisuudessa kaikilla kouluasteilla päteviä, osaavia ja motivoituneita opettajia? Mitä hallitus tekee sen eteen, että opettajilla todellakin on aikaa opettaa? Se on ehkä tärkeimpiä asioita, mitä suomalaisessa sivistisyhteiskunnassa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Merinen.

12.25 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi lausunto on jäänyt minua vähän kummittlemaan kyselytunnilta, kun ministeri Henriksson sanoi: kännykkäkieltoa ei ole tulossa. On valtava määrä tutkimusta ruutuajan vaikutuksista keskittymiseen ja mielenterveyteen. Eli en puhu vain somesta vaan ruutuajasta. Minimivaatimus on, että kännykkähäiriö poistuu kouluista. Seuraava siitä on, että palataan kirjoihin, vihkoihin ja kyniin. Ruotsissa ollaan menossa vahvasti tähän suuntaan, ja veikkaan, että tässä salissa enemmistö olisi tällä kannalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kaksi ennen ministerin puheenvuoroa — nimittäin ministeri Henriksson joutuu lähtemään tasavallan presidentin esittelyyn, joten hänelle annetaan tässä vaiheessa jo puheenvuoro, ja sitten tuolla vähän ennen yhtä kaksi muuta ministeriä saavat pidemmän puheenvuoron — ja nämä kaksi henkilöä ovat edustaja Harjanne ja edustaja Elomaa. — Edustaja Harjanne.

12.26 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi voi menestyä vain nojaamalla osaamiseen ja sivistykseen, ja on tärkeätä, että jokaisella on mahdollisuus opiskella kykyjensä ja tahtonsa mukaan. On myös välttämätöntä, että Suomessa riittää osaajia talouden tarpeisiin. Esimerkiksi tki-panostukset jäävät ontoiksi, jos ei niille ole sitten tekijöitä. Siksi on tärkeätä saada korkeakouluihin lisää aloituspaikkoja. Valitettavasti hallituksen toimet tässä ovat hyvin vaatimattomia verrattuna vaikkapa vihreiden vaihtoehtobudjettiin, ja olisin suoraan kysynyt, aikooko hallitus tätä linjaansa vielä harkita, jotta meillä on sitä osaamista, jota tämä maa tarvitsee, ja niitä mahdollisuuksia nuorille.

Sen lisäksi kysyisin vielä tähän liikkumattomuuteen liittyen, tehdäänkö tässä yhteistyötä myös ministerikollegoiden kanssa liikenne- ja viestintäministeriössä tai ympäristöministeriössä, koska on aivan selvää, että tässä nimenomaan sitten se arjen rakenne, liikkumi-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

nen, yhteiskuntarakenne, on hirvittävän keskeisessä osassa. Muuten jää vähän pinnalliseksi ikään kuin työntää sitä liikkumista ja edistää sitä sinänsä hyvin toimin, jos se yhteiskunta siellä taustalla ei sitä tue.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Elomaa.

12.27 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pisa-tulokset ovat olleet laskussa jo vuosia. Samaan aikaan naapurimaamme Viro petraa ja pärjää hyvin. Suomessa opetussuunnitelmaa on muutettu niin sanottuun vapaaseen suuntaan: on ilmiöoppimista, avointa oppimisympäristöä. Se on hyvin haastavaa opettajille ja totta kai oppilaille. Koululaisille ei voi asettaa vastuuta oppimisesta jatkuvasti lisää, pieni koululainen tarvitsee opettajan ohjausta. Opetussuunnitelman nopea muuttuminen tuntuu olevan käsi kädessä Pisa-tulosten heikkenemisen kanssa, ja kysynkin ministeriltä, näettekö siinä yhtäläisyyttä.

Ja sitten vielä liikkumattomuudesta. Hienoa, että tämä hallitus panostaa liikkumattomuuden ongelmaan — mutta tuntimäärää kouluissa ei lisätä. Monessa EU-maassa on paljon enemmän liikuntatunteja. Kysymys kuuluu siitä ongelmasta, että voiko koulupäivään lisätä liikuntaa ja miten lisätään koulupäivään ilman tunteja sitä liikuntaa. Liikuntahan on kaiken oppimisen perusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt sitten ministeri Henriksen, ja enintään viisi minuuttia.

12.29 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille edustajille erittäin rakentavasta ja hyvästä keskustelusta.

Lähden liikkeelle siitä, että nythän me panostetaan koulutukseen. 50 miljoonaa euroa tulee lisää tasa-arvorahoitukseen. Kun tässä edustaja Razmyar muun muassa kyseli sitä, että kun samalla kunnilta myös otetaan pois, niin se, mitä kunnilta nyt menee, on prosentin indeksijarru, joka on noin 20 miljoonaa euroa koko kuntakentällä, ja ne koulut ja varhaiskasvatuksen toimijat, jotka tarvitsevat enemmän tukea, saavat tätä tasa-arvorahaa hakea. On erittäin tärkeätä, että hallitus nyt vakiinnuttaa tätä tasa-arvorahoitusta.

Niin kuin mainitsin avauspuheenvuorossani, ensi vuonna tullaan lisäämään alakouluun kolme vuosiviikkotuntia lukemiseen, kirjoittamiseen ja matematiikan taitojen vahvistamiseen. Se on tosi tärkeätä, koska juuri niin kuin edustajat ovat nostaneet esille, lukutaidossa olemme menneet alaspäin. Se on huolestuttavaa, ja sen takia tapa toimia on nyt juuri se, että annetaan lapsille enemmän aikaa rauhassa opetella lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Sen takia alakoulun luokille 1—3 tullaan lisäämään näitä vuosiviikkotunteja. Se myös rauhoittaa koulu yhteisöä ja koulu ympäristöä, että niin opettajat kuin oppilaat saavat rauhassa tehdä tätä työtä. Lukutaitohan on kaiken oppimisen perusta, ja siksi sen harjoittelamisen merkitystä ei voi liikaa korostaa.

Tässä haluaisin myös muistuttaa meitä kaikkia siitä, että meillä on edelleen lukutaitostrategia. Hallitus omissa budjettineuvotteluissaan lisäsi siihen 700 000 euroa, jos muistan oikein. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt tähän budjettiin voimavaroja myös tähän Lukulahja lapselle -hankkeeseen. Se on tärkeä asia. Sitten on syytä myös kannustaa vanhempia, isovanhempia, aikuisia ylipäänsä lukemaan lapsilleen. Se, että näytetään esikuvaa

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

myös siitä, että lukeminen on hauskaa ja lukeminen voi myös antaa erittäin paljon perheen arjessa, on syytä nostaa esille.

No, sitten tässä on tullut paljon kysymyksiä myös kännykästä. On viitattu Ruotsiin. Haluan tarkentaa sitä, että kun sanoin, että kännykkäkieltoa ei tule, niin tarkoitin sitä, että sellaista täyskieltoa, että kännykkää ei saa tuoda kouluun, ei tule. Samalla on hyvä muistaa se, että me tiedämme, että joissakin kouluissa tänä päivänä systeemi toimii hyvin ja monessa koulussa on myös järjestyssääntöihin otettu sääntö siitä, että tunnilla ei ole kännykkää mukana. No, me tulemme kannustamaan tähän, että ne kunnat, joissa koulujen järjestyssääntöjä ei ole päivitetty tähän muottiin, tekisivät sen. Samalla tehdään nyt sitä lainsäädäntötyötä, mitä tässä ollaan myös hallitusohjelmassa luvattu, elikkä niitä tarvittavia lainsäädäntömuutoksia, jotka antavat rehtoreille ja opettajille vielä tiukemman tuen sille, että häiritsevää kännykän käyttöä ei olisi läsnä tunneilla, tullaan vahvistamaan. Se työ on käynnissä. Tässä on muistettava se, että puhutaan myös perusoikeuksista ja tässä on lainsäädännöllisesti käytävä punnintaa myös lasten perusoikeuksien näkökulmasta, mutta oikeus oppimisrauhaan on myös tosi tärkeä perusoikeus kaikille, ja sen takia tähän tullaan kyllä panostamaan.

Edelleen tässä kysyttiin siitä, miten voimme varmistaa, että meillä on myös tulevaisuudessa yhdenvertainen koulu myös esimerkiksi niillä seuduilla, joilla on vähemmän ihmisiä ja joilta ihmiset muuttavat pois. Tämä on tosi tärkeä kysymys. Hallitus haluaa vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista, ja sen takia tätä nyt mietitään. Hallitus tulee pohtimaan sitä, kuinka varmistetaan jokaisen lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen kotikunnasta ja asuinpaikasta riippumatta, ja tässä tullaan myös laatuksiteereitä päivittämään. Tämä työ ollaan nyt aloittamassa, ja on tosi tärkeätä, että varsinkin pienillä lapsilla on se lähikoulu olemassa, ettei tarvitse tunteja istua autossa.

Sitten näistä määrärahoista, jotka eduskunta lisäsi: eduskunta on Suomen ylin päättävä elin, ja valtiovarainvaliokunnassa eduskunta on lisännyt joihinkin kristillisiin järjestöihin määrärahoja. Samalla muistutan siitä, että tämä hallitus on myös vakiinnuttanut naisjärjestöjen määrärahoja 400 000 eurolla. [Veronika Honkasalo: Kirkko ei näitä järjestöjä tue!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten jatketaan debattia, ja tosiaan noin kymmentä vaille ovat sitten seuraavat ministeripuheenvuorot, eli saatte siellä myöskin viisi minuuttia molemmat. — Mutta lähdetäänpä liikkeelle. Ja kuten olette huomanneet, olen painottanut sivistysvaliokunnan ja -jaoston väkeä. — Elikkä tässä vaiheessa nyt kuitenkin otetaan edustaja Marttila ensimmäistä kertaa puhumaan, olkaa hyvä.

12.35 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yksi syrjäytynyt nuori maksaa miljoonan. Hallituksen aikeena on saavuttaa neljä miljoonan säästöt leikkaamalla nuorisotyöstä. Arviolta leikkaus koskeekin neljätuhatta nuorta ja vähentää jopa sata nuorisotyöntekijää. Hallitusohjelmassa on yleviä kirjauksia nuorten syrjäytymisen vähentämisestä, mutta toimia katsoessa on aiheellista kysyä, millä keinoilla hallitus on ajatellut nämä tavoitteet saavuttaa. Nuorisotyön ja lastensuojelun jälkihuollon leikkaukset ovat täysin vääransuuntaisia toimia. Nuorten olisi tarkoitus valmistua työelämään, ei kuntoutukseen, ja huoli nuorten voinnista tällä hetkellä on suuri. Kysynkin nuorisoministeriltä: millä toimilla hallitus siis torjuu nuorten syrjäytymistä tilanteessa, jossa hallitus kuitenkin leikkaa nuorisotyöstä?

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Laiho.

12.36 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla oli tässä itse asiassa Henrikssonille vielä, mutta sanon kuitenkin tämän kysymyksen tässä vaiheessa. Pisa-tuloksista on jo puhuttukin ja kännykän käytöstä. Mutta nyttten paljon on opettaminen siirtynyt myös digitaalisille alustoille ja ei välttämättä ole oppikirjoja lainkaan käytössä. Ehkä nyt, vaikkei pysty vastaamaan, voisi miettiä, millä tavalla me pystyttäisiin paremmin myös vastaamaan tiettyjen oppilaiden tarpeisiin, siihen näköoppimiseen. Ja myöskin vanhempien tuki jää usein puutteelliseksi, koska vanhemmille ei ole niitä oppikirjoja käytössä eivätkä he pysty seuraamaan lapsen työskentelyä.

Mutta toinen asia sitten ministeri Multalalle liittyen oppilaspaikkojen jakaantumiseen Suomessa. Meillähän Uudellamaalla on selkeästi liian vähän korkeakoulutuspaikkoja ja toisen asteen paikkoja suhteessa nuorten määrään. Millä tavalla tämä jatkossa tullaan arvioimaan, että se olisi tasavertaisempi myös Uudenmaan nuorten osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tynkkynen, Oras.

12.37 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me voimme tässä salissa olla hyvinkin eri mieltä monista politiikan sisällöistä, mutta toivon, että kaikki olemme samaa mieltä siitä, että päätöksenteon pitää perustua aina mahdollisimman hyvään tietoon ja näyttöön. Nyt on kuitenkin niin, että hallitus talousarvioesityksessään lakauttaa kokonaan sen määrärahan, jota ministeriöt ovat voineet käyttää päätöksentekoa tukevien selvitysten teettämiseen. Samaan aikaan on ministeriöihin kohdistunut paljon säästöpainetta eikä vastaavia rahoja ole lisätty vaikka sektoritutkimuslaitoksille.

Vaarana on se, että leikkaamalla päätöksentekoa tukevista selvityksistä säästetään kyllä joitakin miljoonia euroja, mutta jos sen seurauksena päädytään tekemään heikosti punnituttuja päätöksiä, niitten päätösten kustannukset voivat olla merkittävästi suuremmat kuin tällä tavalla saavutettu säästö. Miten hallitus aikoo varmistaa, että päätöksenteon tukena on vastedeskin riittävä selvitys- ja tutkimuspohja, kun rahoitusta tältä työltä näin merkittävästi leikataan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kalli.

12.38 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaan edustaja Haataisen esiin nostaman huolen ammattikorkeakoulujen rahoituksesta. Jaan huolen myös Pisa-tutkimusten ja Move-mittausten tuloksista, joista täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Oikeastaan johtopäätös näistä molemmista on selkeä: tarvitsemme lisää lukemista, tarvitsemme lisää liikuntaa ja liikettä — ja nämä muuten liittyvät myös toinen toisiinsa kiinteästi. Jos fyysinen toimintakyky on kunnossa ja jaksaminen kunnossa, niin silloin myös lukeminen ja oppiminen on helpompaa. Tämä tietysti koskee meitä kaikkia, mutta erityisen kriittistä tämä on lapsille ja nuorille, koska heissä kirjaimellisesti on tulevaisuus.

Arjen elinpiiri ja toimivat, kunnolliset, laadukkaat lähipalvelut ovat tietysti tässä avainroolissa. Siksi uudistan edustaja Siposen tekemän kysymyksen keskustan esittämään lähikoululisään liittyen: voisiko hallitus tarttua siihen? Ja kun tähän huoleen vielä yhdistää nämä leikkaukset vapaasta sivistystyöstä, jotka niin ikään osuvat erityisen kovin sinne har-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

vaan asutulle seudulle ja vievät harrastusmahdollisuuksia, itsensä kehittämisen mahdollisuuksia kauemmas, niin tunnistaako hallitus tämän huolen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Seppänen.

12.39 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Harmi, että opetusministeri joutui juuri lähtemään. Helsingin yliopistossa kehityspsykologian lehtori Aino Saarinen väitöskirjassaan vuonna 2020 selvitti tätä digilaitteiden käyttöä, sen vaikutusta Pisa-tuloksiin kouluissa. Selkeät tulokset osoittavat, että matematiikassa, äidinkiellissä ja luonnontieteissä oli huonommat tulokset juuri silloin, kun yhdistettiin tätä digiopimista. Hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia juuri tähän perustaitojen oppimiseen, eli se kolme vuosiviikkotuntia lisää sinne ykkös—kakkoselle lukemiseen ja kirjoittamiseen ja kolmas kuutoselle sitten matematiikan oppimiseen, mutta nyt on tärkeää, että yhteistyössä Opetushallituksen kanssa tarkasteltaisiin tätä 2014 tehtyä opetussuunnitelman perusteiden uudistusta. Nimittäin siellä on vaatimus tähän digioppimiseen, ja kunnissa on valitettavasti se tilanne, että useinkaan määrärahat eivät riitä sekä digilaitteisiin että kirjoihin, ja nyt pitäisi selkeyttää sitä ohjeistusta.

Ihan lyhyesti vielä tästä kännykkäasiasta. Se, että me kielletään ne kännykät vain oppitunnilla, ei riitä, [Puhemies koputtaa] sillä usein välitunneilla sieltä kännyköistä löytyy alaikäisille sopimattomia materiaaleja. [Puhemies koputtaa] Tämä aiheuttaa ongelmia. [Puhemies: Aika!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä pidetään nyt ainoastaan minuutin mittaisia puheenvuoroja, koska meidän pitää saada paljon teidän ääntänne kuuluville, kun meillä on ministerit paikalla. — Seuraavaksi on edustaja Asell.

12.41 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallitus on leikkaamassa liikunnan perusrahoitusta ja myöskin liikuntapalveluiden verotusta ollaan kiristämässä, ja näistä molemmista asioista muun muassa Olympiakomitea on esittänyt huolensa. Kun vielä näemme, että myöskin tulevina vuosina ollaan leikkaamassa lisää, niin onhan se huolestuttava suunta, kun tiedämme liikkumattomuuden hinnan. On hyvä, että tämä hallitus on osoittamassa tähän Suomi liikkeelle -ohjelmaan tämän 20 miljoonaa. Se on tärkeätä käyttöä semmoiseen konkretiaan, liikuntaneuvonta varmasti on hyvä asia.

Mutta yksi iso ongelma on harrastamisen hinta, joka on noussut monessa harrastuksessa. Nyt kun samaan aikaan hallitus leikkaa pienituloisilta perheiltä, niin tietysti näissä perheissä olevat lapset jäävät sitten harrastusten ulkopuolelle ainakin niissä, missä hinnat ovat liian korkeita. Miten hallitus aikoo tähän reagoida ja toimia, jotta myöskin köyhyydessä elävät lapset pääsevät harrastamaan mahdollisimman hyvin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Andersson, Otto.

12.42 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Vad gäller kulturen och svenska språket, som vänsterförbundets kollega var oroad över, har regeringspartierna här i riksdagen valt att särskilt satsa på kultur på svenska: Klockriketeatern, Lurens sommar-teater och Raseborgs sommar-teater får finansiering. Dessutom riktas finansiering till Regnbågsalliansen som arbetar för HBTQIA+-personers rättigheter och

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

välmaende i Finland på svenska — ni skakar på huvudet av någon orsak, jag vet inte varför — och för att vi äntligen ska få igång den svenskspråkiga räddningsutbildningen riktas vi finansiering dit. Det skulle ha varit fint om vi tillsammans skulle ha kunnat fixa det också i förra regeringen.

Suomeksi voidaan todeta, että tosiaan vihdoinkin naisjärjestöjen rahoitus turvataan jo hallituksen budjettiesityksessä. Sitä me RKP:ssä viime kaudella yritimme yhdessä siinä samassa hallituksessa, missä olimme vihreiden, demareiden ja vasemmistoliiton kanssa. Ei onnistuttu, vaikka vasemmistoliitolla oli vastuusalkku. [Veronika Honkasalo: Se ei puolusta näitä tukia!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas.

12.43 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan tästä koulutuksen sektorista, niin täällä on kaksi isointa haastetta Suomen tulevaisuuden kannalta, jotka meidän pitää yhdessä ratkaista.

Ensimmäinen on tämä oppimistulosten lasku, joka on jatkunut sen viimeiset 20 vuotta. Ensin se pitää nyt pystyä pysäyttämään, sen jälkeen kääntämään nousuun.

Ja toinen iso haaste liittyy siihen, kun mennään korkea-asteelle. Sielläkin meidän koulutustason nousu on itse asiassa jämähtänyt. Juurikaan suurta muutosta ei ole viimeisten kymmenien vuosien aikana tapahtunut.

Mikäli me haluamme, että täällä todella on myös tulevaisuudessa hyvinvointiyhteiskunta, joka perustuu korkeaan työllisyyteen ja korkean tuottavuuteen, niin se vaatii, että itse asiassa nämä molemmat asiat pystytään ratkaisemaan. Se suurin huoli varmaan liittyy siihen, kun näitä puheenvuoroja on kuunnellut, että hallituksen hyvistä aikomuksista huolimatta, kokonaisuus huomioiden, niin kyetäänkö vastaamaan näihin haasteisiin: toisaalta siihen, että oppimistulosten lasku voitaisiin oikeasti pysäyttää, ja sitten toisaalta siihen, että pystyttäisiinkö koulutusastetta vihdoinkin kääntämään nousuun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan kaksi puheenvuoroa ennen ministereitten puheenvuoroja, ja nämä kaksi henkilöä ovat edustajat Vikman ja Haatainen. — Vikman.

12.45 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen siihen, että vaikeassa taloustilanteessa koulutukseen, osaamiseen ja tieteeseen panostetaan. Hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, joilla pyrimme kääntämään oppimistuloksia paremmalle uralle. Tuomme työrauhaa kouluihin, vakiinnutamme koulujen tasa-arvoa, lisäämme vuosiviikkotunteja perusopetukseen, uudistamme oppimisen tuen — tämä kaikki, jotta jokainen saavuttaa riittävät perustiedot ja -taidot.

Oli myös erittäin hyvä kuulla opetusministeriltä täällä, että opettajat ja koulut todellakin saavat hallitusohjelman mukaisesti nykyistä paremmat toimivaltuudet varmistaa kouluissa työrauha ja halutessaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Haatainen.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

12.45 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että meillä on aika lailla yhteneväinen näkemys siitä, että perusopetuksessa perustaitojen vahvistamiseen tarvitaan nyt panoksia, ja siitä kiitokset, että hallitukselta tulee nyt tähän näitä lisätuntimääriä. Toivottavasti sitten vaan huolehditaan myös rahoituksesta ja myös siitä, että se koulutyöskentely näiden digilaitteiden ohessa palautuisi enemmän siihen, että oppilailta on tehtäväkirjat ja heillä on myös oppikirjat siellä käytössään.

Mutta kannan huolta siitä, miten tämä koulutuksen jatkumo saadaan varmistettua. Kun meillä on näitä lapsia ja nuoria, jotka suoriutuvat heikommin, niin heillehän pitäisi nyt suunnata tukea, että he selviytyvät siitä peruskoulusta ja sitten pääsevät jatkamaan lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Ja huoli liittyy siihen, että ammatillisesta koulutuksesta pitäisi enenevässä määrin päästä opiskelemaan ammattikorkeakouluun ja myös yliopistoihin, jotta tätä koulutusastetta saadaan nostettua, koska meidän pitää kantaa huolta siitä, että koulutustaso on laskenut, eli korkeasti koulutettuja tarvitaan lisää, koska työelämä on muuttunut. Toivoisin, että tähän jatkumoon [Puhemies koputtaa] hallitus miettisi keinoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministerit Multala ja Bergqvist: Multala, 5 minuuttia, Bergqvist 5, minuuttia — ei tarvitse käyttää kaikkea aikaa.

12.47 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille erittäin hyvistä kysymyksistä ja kommentteista. Yritän nyt mahdollisimman moniin vastata, jos viisi minuuttia riittää.

Täällä moni on huolissaan paitsi oppimistuloksista myös korkeakoulutuksesta ja siitä, riittävätkö aloituspaikat koulutustason nostoon. Meillä on tällä hetkellä noin 60 000 aloituspaikkaa korkeakouluissa ympäri maan, ja se aloittava ikäluokka on kooltaan noin 50 000 tällä hetkellä. Kun tavoitteena on puolet tästä ikäluokasta kouluttaa, niin periaatteessa voi sanoa, että aloituspaikat jo tällä hetkellä riittävät. Meidän haasteenamme vain on se, että sinne niin sanottuun odotushuoneeseen on kertynyt suma useiden vuosien tai jopa vuosikymmenen aikana johtuen aiemmista valintakäytännöistä, jolloin pystyi hakemaan vain yhteen korkeakouluun, ja aiemmin myös ehkä aloituspaikkoja ei ole ollut näin paljon kuin tällä hetkellä on, ja sen vuoksi niitä aloituspaikkoja suhteessa opiskelijoihin ei kaikilla aloilla ja alueilla ole riittävästi. Osittain kyse on myös siitä, että joillain alueilla ja aloilla kaikki aloituspaikat eivät myöskään täyty. Eli tässä on monentyypistä haastetta. Tarvitaan paitsi lisää aloituspaikkoja myös muita toimia, joilla pystyttäisiin enemmän kohdentamaan aloituspaikkoja erityisesti heille, joilla vielä ei ole ensimmäistäkään korkeakoulututkintoa, sillä tiedetään kaikkiin tilastoihin ja tutkimuksiin perustuen, että erityisesti se ensimmäinen korkeakoulututkinto, oikeastaan riippumatta siitä, mille alalle se suuntautuu, varmistaa erittäin hyvän työmarkkina-aseman työllistymisen suhteen ja myös parantaa ansiotasoa merkittävästi. Sen vuoksi teemme toimenpideohjelman, -kokonaisuuden kehysriihen mennessä, jossa tehdään myös muita toimia, ja tässä yhtenä osana on myös korkeakoulujen rahoitusmalli, jolla pyritään tähän samaiseen tavoitteeseen, lisäämään ensimmäistä kertaa korkeakoulututkintoa suorittavien määrää korkeakouluissa.

Sitten spesifi kysymys varhaiskasvatuksen opettajapaikoista. Kyllä, on totta, että hallitusohjelmaan on kirjattu erittäin kunnianhimoinen tavoite, 1 400 suoritettua valmistuvaa tutkintoa, mikä on siis tähän nykyiseen vuosien 21—24 tutkintotavoitetasoon nähden erittäin kunnianhimoinen. Tällä hetkellä siis tavoitetaso on 855 tutkintoa per vuosi. Varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksesta nyt saaduilla lisärahoilla plus jo aiemmin myönnetyllä

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

lisärahoituksella aloituspaikkoihin pystytään useilla sadoilla tätä tutkintotavoitetta nostamaan, mutta ei vielä päästä ihan tähän 1 400:aan, ja pitää pyrkiä nyt löytämään keinoja ja rahoitusta, jolla voisimme entisestään vielä lisätä rahoitusta varhaiskasvatuksen opettajakoulutukseen ja toisaalta — edustaja Lintilälle osittain vastauksena myös — lisäämään tätä monimuoto-muuntokoulutusta, jolla työn ohella varhaiskasvatuksessa työskentelevät voisivat hankkia opettajan pätevyyden.

Sitten tuli kysymyksiä vielä osajista liittyen esimerkiksi tki-toimintaan. Kyllä, tästä olen ollut myös itse huolissani, ja sen vuoksi ylipäätään korkeakoulutuksessa tutkinnon suorittaminen on tärkeää, mutta erityisesti tämä tohtorikoulutuspilotti tulee tässä nyt erittäin suureen tarpeeseen. Samanaikaisesti toivottavasti — ja toivon niin — myös yritykset tunnistavat sen potentiaalin, mikä tohtorien osaamiseen liittyy, ja uskaltavat ja haluavat palkata entistä useammin myös tohtoreita, sillä heillä on erityistä osaamista tki-toiminnassa.

Kysyttiin korkeakoulujen aloituspaikoista Uudellamaalla. On totta, että Uusimaa on yksi niistä alueista, joilla on vähän aloituspaikkoja suhteessa nuoriin, ja tässähän on periaatteet jo kirjattu hallitusohjelmaan, ja niitä tullaan noudattamaan, eli varmasti Uusimaa-kin tulee näkymään aloituspaikkojen kohdentamisessa.

Tutkimus- ja selvitystoiminnasta oli erittäin hyvä nosto täällä edustaja Tynkkyseltä. On todettava, että siinä meillä on jo erittäin monta tahoja, jotka itsessään tekevät erilaista selvitys- ja tutkimustyötä, ja näitä tietysti kaikkia hallitus voi hyödyntää — muun muassa koulutuksen arviointikeskukselta valmistui juuri esimerkiksi näihin Pisa-tutkimuksiin liittyvää syventyvää tutkimusta, joka kannattaa kaikkien katsoa. Muutakin arviointitoimintaa tehdään, ja tähänkin on edelleen jatkossa rahoitusta.

Sitten haluan vielä tähän loppuun sanoa nuorille, että tällä hetkellä kuitenkin koulutuspaikkoja on enemmän kuin koskaan eli mahdollisuuksia kouluttautua on todella paljon. Toivottavasti yhteinen viesti tästä salista on se, että koulutus kannattaa aina ja kannattaa hakeutua sinne korkeakoulutukseenkin.

Ja vielä sanon tästä, että hallitusohjelmaneuvoitteluisissa meidän yhteinen tahtotilamme oli nimenomaan se, minkä edustaja Vikman täällä totesi, että lainsäädännöllä varmistetaan se, [Puhemies koputtaa] että kaikissa kouluissa on haluttaessa mahdollisuus rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä koko koulupäivän aikana, jos näin halutaan — jotta tästä ei olisi epäselvyyttä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Bergqvist, viisi minuuttia.

12.52 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille edustajille hyvin tärkeistä ja hyvistä kysymyksistä. Minä haluan kuitenkin ensin sanoa ääneen sen, että tutkimusten mukaan suurin osa nuorista voi hyvin ja pärjää hyvin. Tämä on tosi tärkeä viesti myös sanoa ääneen, ettei vahingossakaan jää semmoinen kuva, että kaikki nuoret voivat huonosti. Mutta on kuitenkin todettava, että samaan aikaan pahoinvointi ja mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja ne keskittyvät entistä vahvemmin yksille ja samoille nuorille, ja tämä on tietysti tosi ikävä asia. Siihen haluamme myös panostaa, että nämä nuoret voivat tulevaisuudessa entistä paremmin.

Sitten näihin kysymyksiin:

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Edustaja Siponen kysyi Move-mittauksista. Siellä on sekä hyviä että huolestuttavia tietoja, ja yksi asia, miten voidaan puuttua näihin, on se, että nyt kun me saadaan näitä tietoja jokaisesta lapsesta, niin sitten voidaan liikuntaneuvonnan avulla antaa ohjeita näille lapsille, miten he voivat parantaa omaa liikkumistaan. Tämä on erinomainen tapa edistää nuorten liikkumista.

Edustaja Ollikainen kysyi liikkumattomuudesta kouluissa. Esimerkiksi nyt kun meillä on Suomi liikkeelle -ohjelma, niiden rahoilla panostetaan myös Liikkuva-ohjelmiin. Meillä on siis Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva perhe ja Ikiliikkuja. Tähän panostetaan nyt myös, ja siinä mielessä se on hyvä asia, että näillä rahoilla pystymme siihen nyt panostamaan.

Edustaja Tuppurainen puhui opintorahasta. Se, mitä unohtui siitä kysymyksestä, on kuitenkin se, että nyt tehdään indeksikorotuksia opintolainaan. Se on tärkeä asia, koska tämä vahvistaa opiskelijoiden ostovoimaa. Jos ei tätä olisi tehty, niin ostovoima olisi samalla tasolla kuin vuonna 2017. Se, että nyt korotetaan opintolainamäärää 200 eurolla kuukaudesta, antaa sitä ostovoimaa, mitä opiskelijat myös tarvitsevat.

Myös edustaja Poutala puhua Move-mittauksista, siitä, että siellä on erilaisia tuloksia, kun puhutaan tytöistä ja pojista ja erityisesti myös maaseudusta, ja tämä on huolestuttava tieto. Se on tullut esiin aikaisemminkin, että maaseudulla tämä fyysinen toimintakyky on heikompi kuin kaupunkiseudulla. Tämä on asia, mihin meidän pitäisi panostaa entistä enemmän ja miettiä, mistä tämä johtuu ja miten me voidaan myös vaikuttaa tähän. Asia, mikä myös tähän liittyy, on se, että myös kun puhutaan harrastamisen Suomen mallista, niin yksi haaste tässä erityisesti maaseudulla on just se, että koulukyydit lähtevät, kun koulupäivä loppuu, eivätkä silloin, kun harrastamiskerhot ja harrastukset loppuvat. Lapsilla maaseudulla ei ole samalla tavalla mahdollisuuksia välttämättä osallistua näihin harrastustoimintoihin, ja tämä on erittäin tärkeä asia, mistä meidän pitäisi vielä enemmän keskustella.

Edustaja Kiuru kysyi urheilueläkeasiasta. Aikaisemmin on ollut niin, että on ollut maksimimäärää urheilijoita, jotka voivat saada eläkettä. Nyt tämä on poistettu ja on myös lisätty 30 000 euroa tähän. Se on pieni summa, mutta tällä summalla pystytään siihen, että saajien määrä kasvaa muutamalla henkilöllä. Se on erittäin tärkeä ele huippu-urheilijoille, että he saavat eläkettä.

Edustaja Sarkkinen puhui etsivästä nuorisotyöstä. Rahoitustaso pysyy samalla tasolla kuin 2020. Vuonna 23 on rahoitettu reilu 500 henkilötyövuotta kuntien etsivään nuorisotyöhön. Nyt se laskee, kyllä, mutta pystymme joka tapauksessa edelleen jatkamaan tukea lähes 500 htv:tä, ja tämä on tosi tärkeä asia. Tämä tuki tulee vain osittain valtiolta. Iso osa tulee myös kunnista.

Myös edustaja Harjanne puhui liikkumattomuudesta ja yhteistyöstä muiden ministeriöiden kanssa, ja toki tässä tehdään paljon yhteistyötä.

Myös edustaja Marttila kysyi nuorisotyöstä, millä toimilla voidaan estää nuorten syrjäytymistä. Nyt panostetaan, ensimmäistä kertaa tulee budjettiin rahaa tähän ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa. Ennaltaehkäisevä nuorisotyö on erittäin tärkeää, ja sitä saadaan nyt vietyä eteenpäin. Toinen asia, millä tavalla voidaan estää syrjäytymistä, on tämä harrastamisen Suomen malli, vaikka siihen tarvitaan vielä parannuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

12.58 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen puolelta kerrotaan kyllä sitä, mitä kaikkea hyvää ollaan tekemässä, ja hallitusohjelmakirjauksethan ovat hyviä, niin kuin täällä on todettu, mutta huolta pitää kantaa siitä, mikä on se reaali maailma, missä koulut, ammattikorkeakoulut, ammatilliset oppilaitokset, yliopistot sitten toimivat. Tässä suhteessa tämä rahoitus ei kulje kyllä käsi kädessä. Täällä on rakennettu sinne leikkauksia: toisella kädellä otetaan ja toisella kädellä sitten annetaan lisää resursseja. Sen takia olisi kyllä hyvä pysähtyä tarkastelemaan sitä kokonaisuutta ja sitä reaali maailmaa, missä kouluissa eletään: mitkä ovat ne ryhmäkoot, millaista oppimisen tukea heikommin pärjäävät lapset ja nuoret saavat ja mikä on sitten täällä korkea-asteella se reaali maailma, millä sitten niitä koulutuspaikkoja voidaan lisätä. Tässä minusta on vielä hallituksella syytä pysähtyä, koska tämä osaaminen, oppiminen, on meidän kohtalonkysymys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

12.59 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on juuri se peruskoulun tulevaisuustyö, jossa me haluamme oppositiona olla myös hallituksen tukena. Me keskustassa olemme sanoneet, että tarvitaan pienemmät ryhmäkoot, tarvitaan enemmän aikuisia, aikaa perustaitojen oppimiseen ja opettamiseen, ja myös niitä pienryhmiä tarvitaan lisää. Tällä jo pystytään auttamaan paljon sitä koulun arkea.

Mutta koulu ei ratkaise kaikkia asioita, ja kysyisinkin teiltä ministereiltä vähän viestiä tuonne lapsille sekä koteihin ja vanhemmille. Olen itse opettaja, ja välillä vanhat kollegat laittavat viestiä siitä, minkälaista palautetta he saavat vanhemmilta. Esimerkiksi yksi vanhempi oli sanonut opettajalle, että lähetä nyt meidän pojalle aamulla WhatsApp-viestiä, että hän herää kouluun, ja lähetä se ajoissa, jotta hän ehti bussiin. Toinen vanhempi laitto viestiä, että meidän lapsen ei tarvitse mennä uimaan, koska se on epämiellyttävää. Kyllä tässä maailmassa on varmaan epämiellyttäviä asioita ja on kivoja asioita, ja pitäisi oppia hiukan malttiakin ja odottamista. Mikä on teidän viestinne suomalaisille vanhemmille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

13.00 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus lisää 20 miljoonaa euroa vuosittain liikkumattomuuden ennaltaehkäisyyn, ja tähän kuuluu Suomi liikkeelle -ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävä on huolehtia kaikenikäisistä ihmisistä, jotta he pääsevät liikkeelle. On ollut muun muassa erilaisia toimenpideohjelmaa, Voimaa vanhuuteen. Haluankin nostaa ikäihmiset erityisesti esille tässä, sillä esteetön liikkumisen mahdollisuus on äärettömän tärkeää ikäihmisille, ja toivon, että hallitus vie vahvasti eteenpäin myös sitä, että huomioidaan ikäihmiset.

Arvoisa ministeri, haluan teiltä kysyä siitä, kun marraskuussa julkaistiin opetus- ja kulttuuriministeriöstä Alikoulutuksen hinta julkisrahoitteisissa palveluissa -selvitys, ja siinä nostettiin esille lääkäreiden tilanne. Siinä todetaan, että lääkärikoulutuksen määrä on Suomessa noussut vain vähän ja huomattavasti hitaammin kuin muissa Pohjoismaissa ja on todellinen tilanne se, että me tarvitsemme lisää lääkäreitä ja lääkärikoulutusta. Miten vastaatte tähän: lisätäänkö lääkärikoulutuspaikkoja?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Virta.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

13.02 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa on kuultu, miten oppimistulosten takana onkin syynä vain tällainen woke-marssi. On myös kuultu, että tämä hallitus tulee nostamaan oppimistulokset. Valitettavasti epäilen näistä väitteistä kumpaakin, ja perustelen nyt, miksi en voi luottaa siihen, että tämä hallitus nostaisi Suomen jälleen koulutuksen kärkeksi.

Ensimmäinen asia on köyhyys. Te työntätte 17 000 lasta lisää köyhyyteen. Kun kotona ei ole ruokaa tai vanhempien voimavarat menevät välttämättömistä laskuista selviytymiseen, se näkyy koululuokissa.

Perheiden pahoinvointi. Hallitus ei ole osoittanut, miten te vahvistatte vanhemmuutta. Sen sijaan hyvinvointialueet kamppailevat merkittävien rahoitusvajaiden kanssa. Se tulee näkymään siinä, että ei tule mielenterveys- ja päihdepalveluita vanhemmille, neuvoloihin ei riitä aikaa ja kapasiteettia, ja se näkyy myös siellä kouluissa. Nuorisotyö, kasvatus- ja opetusalan ammattilaiset, näihin ei vastata, päinvastoin leikataan nuorisotyöstä. Sen lisäksi tuodaan sellaisia työmarkkinatoimia, jotka heijastuvat sinne ammattilaisten saatavuuteen. Opiskelijoille tehtävät leikkaukset, kunnilta tehtävät leikkaukset ja viimeisenä se, että te viette enemmän niitä euroja meidän koulutusjärjestelmästä kuin sinne tuotte. Toivoisin näihin väitteisiin vastauksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

13.03 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pisa-tulosten huonontuminen on tietenkin pitkän aikavälin kehitys, mutta se, miten jyrkästi ne ovat huonontuneet, on varmasti ollut meille kaikille šokki. Tässä vaikeassa tilanteessa, mikä taloudessa yleensäkin on, on tietenkin todella hienoa, että tämä hallitus nyt kuitenkin satsaa peruskoulutukseen tällä kaudella lisää jopa 200 miljoonaa, ja olen siitä todella tyytyväinen.

Osaavan työvoiman saatavuus ei tietenkään ole pelkästään tällä hetkellä Suomessa koulutettavan työvoiman kysymys, vaan me tarvitsemme siihen jatkossa työvoimaa myös ulkomailta. Itse olenkin paljon pohtinut sitä, miten saadaan Suomeen ulkomaista työvoimaa myös siten, että he tuovat perheensä tänne mukanaan ja motivoituvat jäämään Suomeen. Yksi tällainen kysymyshän on tietenkin se, että koko koulupolku pitäisi voida tehdä englannin kielellä, ja meillä taitaa olla hallitusohjelmassa mainintakin siitä, että tämä englanninkielinen yo-tutkinto tulisi mahdollistaa tällä kaudella. Tällä hetkellä meillä on tämä kansainvälinen yo-tutkinto, jota hallinnoidaan Sveitsistä käsin, mutta se on ensinnäkin kallis, [Puhemies koputtaa] siitä joudutaan maksamaan, ja se on myöskin suppeampi tutkinto. Olisin kysynyt ministeri Multalalta: mitenkähän tämä englanninkielinen yo-tutkinto mahtaa edetä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

13.04 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutus todella kannattaa. Osaaminen ja inhimillinen pääoma on tärkein tuotannontekijämme. Ja koulutus on yhteydessä myös yksilöiden työllisyyteen, hyvinvointiin, tulotasoon, aivan kuten ministeri täällä totesi, joten tavoite koulutustason nostamisesta on erittäin tärkeä, kriittisen tärkeä myös Suomen taloudelle. Tavoite 50 prosentin ikäluokan kouluttamisesta vuoteen 2030 mennessä on kuitenkin valitettavasti karkaamassa käsistämme. Korkeakouluille olisi annettava enemmän määrärahoja lisäpaikkoihin ja perusopetukseen, ja erityisesti ammat-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

tikorkeakoulujen rahoitustilanne on hyvin, hyvin vaikea, eikä oppilaitosten omien arvioiden mukaan koulutustavoitetta tulla tällä resurssitasolla saavuttamaan.

Mutta, arvoisa puhemies, nuorilla on oltava myös taloudelliset edellytykset opiskella. Opiskelijoiden toimeentulon leikkaaminen ja lainataakan kasvattaminen ei edistä nuorten tulevaisuudenuskoa, hyvinvointia tai tasa-arvoisia opiskeluedellytyksiä. Ja tasa-arvoisia opiskeluedellytyksiä me todella tarvitsemme, mikäli haluamme saavuttaa [Puhemies koputtaa] tämän kunnianhimoisen korkeakoulutustavoitteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

13.05 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edelleen kovasti puhutaan satsauksista koulutukseen. En valitettavasti saanut ministeriltä äsken vastausta. Tosiaankin on näin, että 200 miljoonaa laitetaan sinne perusopetuksen vahvistamiseksi ja ensi vuodelle 50 miljoonaa. Tasa-arvorahoitus ensi vuodelle on 65 miljoonaa. Jos katsotaan koko viime hallituskautta, niin siellä vuositasolla se on ollut noin 60 miljoonaa ja jopa enemmän. Toki siellä oli määräaikaisia rahoja, ja se, että tasa-arvorahaa vaikiinutetaan, on hieno asia.

Mutta kysyn nyt teiltä, kun ministeri ei ole paikalla, arvoisat hallituspuolueiden edustajat: Kun katsotaan koulujen näkökulmasta, niin kuinka paljon ne määrärahat lisääntyvät? Tämä näyttää olevan lähinnä budjettitekninen kikkailu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

13.06 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa rouva puhemies! Tähän liittyy toki kuntien yleinen taloudellinen tilanne, ja siinä on kanssa ratkaisevaa se, että valtionosuudet ovat osa sitä, mutta myös elinvoima. Esimerkiksi tässä kaupungissa tiedetään, että yleensä ne kaikista vahvimmat koulut ovat Helsingissä, mutta siellä myös sitten ovat ehkä ne, joissa on kaikista suurimmat haasteet. Mutta yleisesti ottaen kylähän se elinvoima on yksi tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Mutta vähän minun peruspuheenvuorooni:

Då det gäller mer motion i skolan: Som vi brukar säga, vi sitter oss till döds, så därför är det jätteviktigt också att äldre rör på sig. Med tanke på välfärdsområdena är det därför väldigt viktigt att satsa på det.

Tässä on kulttuuripanostuksia, ja se on todella hieno ja hyvä asia. Myös tohtorikoulutus, hieno asia.

Mutta tästä lippulaivaohjelmasta kysyisin ministeri Multalalta niistä aloista, [Puhemies koputtaa] joihin nyt panostetaan: kuinka joustava tämä ohjelma on, eli jos tulee uusia aloja, joihin pitäisi panostaa, niin kuinka tätä seurataan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

13.08 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi liikelle -ohjelmassa on hyviä tavoitteita, se on hieno asia. Mutta jos katsotaan sitten sitä rahoitusta, niin kokonaisuudessaan liikunnan rahoituksesta jonkun verran ensi vuodellekin

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

leikataan, mutta sitten seuraavina vuosina leikkaukset ovat huomattavia. Ja se leikkausmäärä itse asiassa nousee tätä Suomi liikkeelle -hankkeen rahoitusta suuremmaksi. [Sinuhe Wallinheimo: Katsotaan sitä sitten!]

Sitten kulttuuripuolelta on hyviä kirjauksia jälleen hallitusohjelmassa, mutta tähänkin osuvat leikkaukset, ja nyt ensimmäisenä todellakin valitettavasti tämä vähälevikkisen laa-
tukirjallisuuden tuen poisto kirjastoilta. Lisäksi myös niin liikunta- kuin kulttuuripuolella olette alv:tä nostamassa, ja siinä myös kirjojen alv nousee. Olisinkin kysynyt: miten tämä suhtautuu siihen lukutaidon parantamiseen ja myös oikeasti siihen, [Puhemies koputtaa] että suomalaiset lapset ja nuoret ja aikuiset ja vanhuksetkin saadaan liikkeelle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

13.09 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä laskevat Pisa-tulokset ovat kehitystä jo tuolta 90-luvun lopulta saakka, ja ei ole mitään yksittäistä selittävää tekijää, mutta tässäkin edeltävissä puheenvuoroissa jo viitattiin tähän vanhempien kasvatusvastuun siirtymiseen yhteiskunnalle, ja tämä on erittäin suuri ongelma ja myös se, että koulu on tavallaan ottanut sen tehtävän hoitaakseen. Meidän opetussuunnitelmassamme on laaja-alaisia oppimisen kokonaisuuksia ja siellä on esimerkiksi arjen taidot. Tämä pitäisi saada nyt järjestykseen. Me tarvitsisimme esimerkiksi neuvoloihin vanhemmille lisää tavallaan tämmöistä kasvattamisen koulutusta tai ohjausta siihen vanhemmuuteen. Lapsi tarvitsee aina itseään vahvemmat vanhemmat, ja tavallaan se auktoriteetin murentuminen näkyy nyt myös siinä opettajien työssä. Eli laaja-alainen keskustelu tarvitaan tästä kasvatusvastuun jakautumisesta tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.10 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä puhutaan vanhempien kasvatusvastuun korostamisesta siinä vaiheessa, kun ei haluta puhua muun muassa siitä, mitä hallituksen talouspolitiikka saa aikaiseksi lasten ja nuorten oppimistulosten näkökulmasta. Mielestäni on erittäin hyvä, että tässä keskustelussa on nostettu esille myös tätä talouspolitiikkaa, joka siis todella pudottaa 17 000 lasta köyhyyteen. Sen lisäksi tehdään leikkauksia nuorisotyöhön, sote-palveluihin, juuri kaikkiin niihin asioihin, jotka tukevat vähävaraisia, pienituloisia perheitä pärjäämään. Se on myös se, mitä tutkimus meille kertoo, että nimenomaan oppimistulosten lasku johtuu eriarvoisuuden syvenemisestä, ja hallitus nimenomaan omalla talouspolitiikallaan nyt syventää sitä lisää. Kyllä tämä on erittäin huolestuttavaa myös näiden oppimistulosten näkökulmasta.

Oli erittäin hyvä, että edustaja Kosonen nosti esille kirjallisuuden merkityksen, ja toivon, että kulttuuriministeri tähän vastaa: eli kun lukutaito laskee, miten voi olla, [Puhemies koputtaa] että tätä alvia silti nostetaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

13.12 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin aikaisemmin kuntien elinvoimaisuudesta, ja siinähan aivan kriittisen tärkeitä tekijöitä ovat esimerkiksi hyvät päiväkodit ja koulut ja toisaalta kulttuuri. On siksi erittäin sääli, että esi-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

merkiksi sieltä harvaan asutun maaseudun kulttuuriavustuksista ollaan nyt leikattu ja toisaalta muutenkin näitä kuntien mahdollisuuksia panostaa kulttuuriin on heikennetty.

Oppimistuloksista:

On selvä, että mitään yksittäistä ihmelääkettä niiden korjaamiseen ei ole, mutta me tiedämme jatkuvasti enemmän siitä, kuinka tärkeitä nimenomaan lapsen varhaiset vuodet ovat sen myöhemmän kasvun ja kehityksen kannalta. Se ei tietenkään tarkoita, että ikinä olisi liian myöhäistä, mutta sitä se tarkoittaa, että ne kaikkein keskeisimmät vaikuttamisen paikat löytyvät perheistä, varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja ensimmäisiltä koululuokilta.

Kannan itsekkin huolta siitä, millaisia vaikutuksia oppimiseen on köyhyyden lisääntymisellä, lapsiperheköyhyyden kasvamisella. Kannan huolta varhaiskasvatuksen tilanteesta. On hyvä, että sinne olemme sivistys- ja tiedejaostossa saaneet lisättyä näitä koulutuspaikkoja, mutta se ei tietenkään yksin riitä. Viime kaudella käynnistimme vihreiden aloitteesta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun, ja tiedän, että myös kokoomus on sitä oppositiosta käsin tukenut. Nyt on kuitenkin niin, että hallitushan ei ole hallitusohjelmassaan varannut siihen yhtään rahaa. Tiedän, että hallituksessa pikemminkin pohditaan leikkauksia kuin uusia panostuksia, joten kysyisin ministereiltä, vaikka tämä ei teidän vastuualueellenne kuulu, [Puhemies koputtaa] kun tiedän, että ministeri Multala on vahvasti kaksivuotista esiopetusta kannattanut: [Puhemies koputtaa] kai on kuitenkin mahdollista, että kaksivuotinen esiopetus saa jatkoa? [Puhemies koputtaa] Me tulemme esittämään siihen rahoitusta jo nyt tässä talousarviossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

13.14 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikunta on todella tärkeää sairauksien ehkäisyssä ja myös esimerkiksi mielenterveysongelmien ehkäisyssä kaikissa ikäluokissa. Nyt hallituksella on tämä Suomi liikkeelle -ohjelma, mikä on hieno sat-saus liikunnan edistämiseen yhteiskunnassa. Me tiedämme, että yhä enemmän myöskin liikunnan käyttö on polarisoitunut eri ryhmissä. Kysyisinkin: Missä vaiheessa tämä Suomi liikkeelle -ohjelma on, onko se jo käynnistynyt? Millä tavalla siinä huomioidaan se, että nimenomaan kiinnitetään huomiota tähän polarisoitumiseen, että meillä osa väestöstä ei liiku ja sitten meillä on niitä, jotka liikkuvat, että me saadaan kaikki liikkeelle sieltä lapsista ja nuorista aina sinne ikäihmisiin saakka?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

13.15 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikkumattomuus on sekä kansanterveydellisesti että kansantaloudellisesti ehkä suurimpia vitsauksia, mitä meillä edessämme ja jo käsillämmme on. Kiitos hallitukselle vahvoista kirjauksista hallitusohjelmassa liikunnan ja liikkumattomuuden hyväksi. Kiitos myös vahvasti poikkihallinnolliseen yhteistyöhön nojaavasta Suomi liikkeelle -ohjelmasta ja siihen tehtävistä panostuksista. Uskon, että niistä saadaan kyllä hyvää aikaan.

Sitten kritiikillekin on paikkansa tässäkin. Se on sitten huonoa, että kun toisella kädellä annetaan, niin toisella kädellä taas hieman otetaan, elikkä se liikunnan perusrahoituksen heikkeneminen on huono. Samoin myöskin tämä liikunnan arvonlisäveron nosto tulee harastamisen kustannuksia kasvattamaan.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Nyt kun rahaa ei siis ole sitten sen enempää tulossa tähän sinänsä todella valtavaan ongelmaan, kysynkin: Onko nyt harkittu sitä, että saataisiin esimerkiksi yksityistä sektoria mukaan? Verovähennyshelpotus yritysten sponsorointiin, [Puhemies koputtaa] onko selaista suunnitteilla tai tulossa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

13.16 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hetken tästä liikunnan rahoituksesta. En halua olla missään nimessä ilonpilaaja ja toivon kaikkea hyvää Suomi liikkeelle -ohjelmaan, mutta haluan todella tuoda esille huolen tästä liikunnan perusrahoituksen vähentämisestä: noin kymmenen miljoonaa jo ensi vuonna liikuntapaikkarakentamisesta, seuratyöstä, urheiluopistoilta. Kun tähän lisätään kevyen liikenteen väylien avustusten pieneneminen ja vapaan sivistystyön leikkaukset, niin puhutaan jo todella merkittävistä säästöistä ensi vuodelle. Ja jo nyt nähdään, että vuodesta 25 eteenpäin liikunnan rahoitus tulee laskemaan merkittävästi, vaikka huomioidaan tämä Suomi liikkeelle -ohjelma.

Kysyisin vielä vastaavalta ministeriltä: Näettekö nyt tässä riskiä, että liikunnan perustyöstä, seuratyöstä, urheiluopistoilta leikataan, siirretään rahat tähän Suomi liikkeelle -ohjelmaan erilaisiin hankkeisiin? Tuleeko tästä parempi lopputulos, vai onko riski siitä, että liikunnan perustyöllä [Puhemies koputtaa] me edelleen vähennetään ihmisten liikkumista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

13.17 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppimisen osalta perusopetuksen tilanne on erittäin huolestuttava. Pisa-tulokset ovat laskeneet pitkään, ja vauhti on vain kiihtynyt. Yksittäisiä syitä sille ei ole, ja töitä tässä onkin paljon tehtävänä eri osa-alueilla. Korona, etäopetus, digitalisaatio, ilmiöoppiminen — kaikki heikentävät oppimista. Totuus on, että lapsi tarvitsee edelleenkin opettajaa, eikä pärjää eikä opi yksin.

No sitten on lukeminen ja lukutaito. Kolmannelle luokalle pääsee ilman, että osaa lukea. Luokalle jättäminen on koko 2000-luvun vähentynyt. Ehkä pitäisi enemmän vaatia, jotta lapsi myöskin pärjää. Haasteena ovat myöskin avoimet oppimistilat, inkluusio ja kielitaidon puute. Ne kaikki aiheuttavat jatkuvaa häiriötä eivätkä voi olla vaikuttamatta oppimiseen.

Tärkeintä olisi nyt palauttaa kuri ja järjestys kouluihin ja ennen kaikkea kieltää ne kännykät myöskin välitunneilla. Ajatus siitä, että se olisi jotenkin perustuslain vastaista, on kyllä mielenkiintoinen siinä mielessä, että en ainakaan itse muista, että omassa lapsuudessani minulla olisi ollut oikeus käyttää lankapuhelinta tai kantaa sitä mukana, [Puhemies koputtaa] ja laki tuskin on muuttunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

13.18 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen leikkaukset nuorilta ovat harvinaisen lyhytnäköisiä. Vihreät eivät niitä hyväksy. Yksi tämän päivän päättäjien tärkein tehtävä pitäisi olla varmistaa nuorten hyvinvointi ja se, ettei yksikään nuori putoa kelkasta. Ehdotamme, että hallituksen leikkaukset nuorilta perutaan

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

ja etsivää nuorisotyötä ja nuorten syrjäytymisen vastaista työtä, kuten työpajatoimintaa, ennemminkin vahvistetaan. [Matias Mäkynen välihuuto] Harrastustoimintaan osuvat myös leikkaukset vapaasta sivistystyöstä. Ne tulisi myös perua, ja pidämme tärkeänä laaja-alaisen toimenpideohjelman laatimista nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Vielä taiteesta ja kulttuurista. Sen osalta hallitus peruu parlamentaarisen sovun tästä rahoituksesta. Se on varsin typerä veto ja vie elinvoimaa tältä alalta. Samaa tyhmää jatkumoa olisi nostaa kirjojen alvia. [Matias Mäkynen: Älkää tehkö sitä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

13.19 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen tavoite kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä on kannatettava. Kuitenkin olen huolissani, niin kuin tässä aiemmatkin edustajat, liikuntatoimen perustoiminnan määrärahoista, jotka ovat laskemassa jo ensi vuonna ja hallituskauden kuluessa laskevat asteittain yhä enemmän. Ne kohdistuvat muun muassa järjestötoimintaan, seuratoimintaan ja liikuntapaikkarakentamiseen. Esimerkiksi näillä liikuntapaikkarakentamisen valtionavustuksilla on tärkeä vipuvaikutus rakentamisen investoinneille, ja joissakin kunnissa on linjattu niin, että rakentamishanke käynnistyy vain, jos hankkeelle saadaan valtionavustus. Onkin tärkeätä liikkumisen ja liikunnan edistämisen kannalta, että liikuntapaikkarakentamisen määrärahaileikkauksia ei kohdenneta esimerkiksi näihin lähiliikuntapaikkahankkeisiin, joita aluehallintovirastot myöskin myöntävät. Lähiliikuntapaikat ovat tärkeitä erityisesti lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden liikkumiseen, ja liikunnan harrastamisen paikoina ne ovat erittäin tärkeitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

13.21 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisoministeri Bergqvist, te kerroitte, että kannatte suurta huolta nuorten syrjäytymisestä. Niin me vihreätkin teemme, ja toivon, että tämä koko sali tekee samaa, mutta valitettavasti hallitus kuitenkin leikkaa nuorisotyön jo ennestään hyvin pienistä rahoista. Nuorten hyvinvointi ei valitettavasti ole koronan jälkeen palautunut, päinvastoin polarisaatio nuorten keskuudessa on vain vahvistunut. Monet nuoret oireilevat, mikä pahimmillaan näkyy myös rikoksina. Tarve etsivälle nuorisotyölle ja nuorten syrjäytymisen ehkäisylle ei siis ole vähentynyt. Erityisesti etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria, joita ei välttämättä muilla keinoin tavoiteta. Leikkausten myötä tuhannet nuoret jäävät ilman tukea, apua, rinnalla kulkevaa aikuista. Se tarkoittaa myös, että monelta pieneltä paikkakunnalta katoaa ainoa nuorille suunnattu lähipalvelu. Tässä puhutaan valtiontaloudessa hyvin pienestä summasta, alle viidestä miljoonasta. Samanaikaisesti sen aiheuttamat vahingot uhkaavat nousta moninkertaisesti. Jotta voimme varmistaa jokaisen nuoren tarvitseman avun, niin kysynkin: voisiko hallitus jo ensimmäisessä lisätalousarviossaan harkita sitä, että etsivälle nuorisotyölle palautetaan ja sinne lisätään rahaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

13.22 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Tämän syksyn aikana tässä salissa on useaan kertaan puhuttu kasvavista menoista so-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

siaali- ja terveyssektorilla ja kuitenkin suhteellisen vähän ennalta ehkäisevistä toimista, joista nyt on hyvä mahdollisuus keskustella, kun puhutaan kulttuurista ja liikunnasta. Ajattelini omassa kysymyksessäni keskittyä kulttuuripuoleen, jossa myöskin tehdään tärkeitä panostuksia. Se myöskin näkyy näissä jakovararahankkeissa. Sieltä löytyy myöskin selkeitä kohteita, jotka edistävät vaikkapa harrastajateatteritoimintaa ja muuta.

Kysyisinkin kuitenkin ministeri Multalalta: Kulttuuri on hyvin merkityksellinen osa vaikkapa kuntien ja kaupunkien elinvoimaa — Tampere on hyvä esimerkki siitä: kun saatiin uusi areena keskustaan, niin se on vaikuttanut koko kaupungin vetovoimaan. Onko kaavailuissa teidän hallinnonalallanne laskelmia tai parempaa laskentatapaa kulttuuripanostuksille, millä tavalla voitaisiin todentaa selkeämmin ne hyödyt, mitä kunnat ja yhteiskunta siitä saavat, kun kulttuuriin selkeästi panostetaan? Uskoisin, että siitä olisi hyötyä laajemminkin niin yritysten kuin elinkeinoelämämyöskin näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

13.23 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ministeri Multalalta kysyä näistä t&k-panostuksista: Budjetin eduskuntakäsittelyn aikana on vahvistunut se käsitys, mikä oli jo lähetekeskustelussa, että parlamentaarisen t&k-työryhmän sitoumuksista edistyy se rahoituksen taso, mutta rahoituksen jakautuminen on hyvin väärin jaottanut. Siinä itse asiassa otetaan irti tästä puolueiden yhteisestä sitoumuksesta, ja tämä jakautuminen on ihan selvä pettymys. Siksi SDP on tehnyt omassa vastalauseessaan esityksen, että työ- ja elinkeinoministeriön yritystukien puolelta tehtäisiin selkeä siirto ministeri Multalan hallinnonalalle yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen. Kysyn nyt ministeri Multalalta: Onko niin, että yliopistojen ja AMKien perusrahoitus on täysin pois suljettu hallituksen t&k-politiikasta? Se, että me luotaisiin näkyvyyttä, ennustettavuutta ja jatkuvuutta tutkijoille yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa ja sen kautta myöskin lisättäisiin yhteistyötä yritysten kanssa ja luotaisiin pohjaa yritysten innovaatioille ja sille, että yritykset saavat niitä osajia. Miksi tämä, joka parlamentaarisessa työryhmässä nähtiin yhteisesti koko t&k-politiikan pohjana, nyt puuttuu teidän t&k-politiikastanne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

13.25 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun haluan todeta opiskelijoiden toimeentulosta, että lainapainotteisuuden kasvattaminen ei ole kestävä ratkaisu. Opiskelun tulisi olla mahdollista ilman velkataakkaa heillekin, joita vanhemmat eivät pysty tukemaan.

Mutta nostan vielä esiin myös liikkumattomuuden. Suuri haaste on, miten vähän tai ei lainkaan liikkuvat lapset ja nuoret tavoitetaan ja saadaan innostumaan liikunnan pariin. Usein kyse on rahasta, kaikilla perheillä ei ole varaa harrastusmaksuihin, ja tämän ongelman ratkomiseen eivät seurojen resurssit yksin riitä. Täällä on jo viitattu kuntien resursseihin, ja minäkin ilmaisen huoleni kuntien valtionosuuksien leikkauksista. Ne osuvat isosti varhaiskasvatukseen ja opetukseen, mutta kriittisesti myös liikuntaan, muun muassa liikuntapaikkojen rakentamisen osalta ja harrastusmaksuihin liittyen. Kysyisinkin: miten hallitus aikoo varmistaa, että kunnilla on edellytykset edistää lasten ja nuorten liikkumista ja tavoittaa erityisesti heitä, jotka eivät liiku lainkaan tai liikkuvat aivan liian vähän?

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

13.26 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saattaa olla, että me nautimme nyt niistä vapaan kasvatuksen hedelmistä, kun Pisa-tulokset ovat kääntyneet jyrkkään laskuun.

Siihen on monia syitä, on puhelimet, jotka mielestäni tulisi ottaa koulupäivän ajaksi pois, inklusion yhteydessä on siirretty eritasoiset oppilaat samaan ryhmään, siellä on myös kielitaidottomia ihmisiä, joiden välillinen vaikutus koko ryhmään saattaa olla huomattavasti heikentävä.

Arvoisa ministeri! Kuitenkin, mikä itseäni ihmetyttää, on se, että nyt kun meillä monet nuoret oireilevat, niin auttaako tilannetta se, että Opetushallitus ohjeistuksessaan velvoittaa varhaiskasvatuksen opettajia opettamaan sukupuolen moninaisuutta jo päiväkodeissa seuraavilla sanoilla, että ”joillakin pojilla on pimppi”. Mielestäni tämä on aivan käsittämätöntä, ja tähän pitää niin kuin... että ei voi olla niin, että lasten päätä aletaan sekoittamaan tuossa varhaiskasvatuksen iässä. Miten te näette tämän asian?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

13.27 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Razmyr kysyi, onko tämä hallituksen tekemä rahoitus ensi vuodelle opetuksen puolelle kikkailua, niin vastaan siihen, että koko tämän alueen budjettihan on 8 miljardia euroa ja siinä on korotusta 274 miljoonaa euroa eli ei se minusta kyllä kikkailulta kuulosta vaan ihan selkeältä lisäykseltä koulutuksen rahoihin.

Ministeri Henriksson ehti jo poistua täältä salista, mutta pidän itse tärkeänä tätä kännykkäkieltoon tai kännykän käytön rajoittamiseen liittyvää asiaa kouluissa, ja toivon todella, että se lainsäädäntö etenee. Nimittäin kysymys ei ole pelkästään aina häiritsevistä kännykän käytöstä vaan ylipäättään siitä, että se on mukana siellä oppitunneilla. Täällä muut edustajat ovat nostaneet esiin myöskin ruutuajan noin ylipäättään, sen, kuinka paljon lapset ja nuoret käyttävät aikaa erilaisiin ruutuihin. Yksi asia, minkä haluan tässä yhteydessä nostaa esiin, on näin ollen myös digitaaliset kirjat. Eräät opettajat ovat minulle ainakin kommentoineet sitä, että he pitävät myöskin tätä yhtenä taustasyynä — toki monia syitä on taustalla — [Puhemies koputtaa] oppimistulosten heikkenemiseen eli sitä, että kaikki kirjat tai liian suuri osa niistä [Puhemies koputtaa] on viety digitaalisiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä kuudella salissa olevalla pyydetty vastauspuheenvuoro. Ajattelin myöntää nämä ja sen jälkeen ministereille vastaukset, ja sitten mennään puhujalistaan, jos ennätetään. — Elikkä seuraavaksi edustaja Razmyr.

13.29 **Nasima Razmyr sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aikaisemmin kysyttiin panostuksista kulttuuriin. Kulttuurihan luo meille valtavasti hyvinvointia, mutta kulttuuri luo myös ennen kaikkea kasvua. Ja kulttuurissa, aivan kuten millä tahansa muulla toimialalla, se vaatii myöskin investointeja. Nyt valitettavasti, kun katsoo teidän hallitusohjelmaanne, missä on varsin hyviä ja tärkeitä kirjauksia, se on hyvin ristiriidassa tämän rahoituksen kanssa. Esimerkkinä nyt av-alan toimintaedellytykset, jotka ovat hyvin tärkeitä, ja nehan nimenomaan luovat sitä tärkeää kasvua. Täällä aikaisemmin pu-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

huttiin lukutaidon merkityksestä, ja kun katsotaan esimerkiksi kirja-alan alv:n nostoa, niin eihän se millään tavalla voi sitä edistää, päinvastoin varmasti vaikeuttaa kirjojen ostoa.

Arvoisa ministeri, hallitusohjelmassa on tärkeitä kirjauksia tästä luovien alojen kasvustrategiasta sekä kulttuuripoliittisesta selonteosta. Jos voisitte vielä lyhyesti avata niitä ja sitä, millä tavalla ne luovat esimerkiksi kulttuurialalle kasvua ja parempia toimintaedellytyksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

13.30 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kännyköiden käyttö kouluikänsä on jo kielletty näissä ohjeissa. Eli niiden esineiden tai asioiden, jotka häiritsevät opetusta, poisto on oikeutettua opettajalle. Ainakaan niiden opettajien kanssa, joiden kanssa minä olen ollut paljon tekemisissä ja myös lasteni koulussa, tämä ei ole ollut mikään ongelma. Eli tässä vaaditaan todella selkeää viestintää ennen sitä, jos tehdään vielä tarkempia lakimuutoksia. On varmasti ihan hyvä asia selkeyttää asiaa. Minusta voitaisiin tehdä jo nyt nopeasti selkoviestintää rehtoreille ja opettajille ja kunnille siitä, että tämä kännyköiden poisotto on jo mahdollista ja sitä tehdään niissä kouluissa, joissa asia on aivan hallussa. Eli minusta sen voisi tehdä todella nopeasti, [Puhemies koputtaa] vaikka heti ennen joulukuuta, että saadaan tämä asia kuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

13.31 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taide ja kulttuuri usein mielletään helposti tämmöisenä kulueränä, mutta me tiedämme sen varsin hyvin kaikki, että sehän on kasvun ja työllisyyden osalta tosi tärkeä tekijä. Kulttuurialat työllistävät yhteensä 120 000 ihmistä Suomessa. Meillä täällä Suomessa käytetään kuitenkin taiteeseen ja kulttuuriin huomattavasti vähemmän kuin EU-maissa keskimäärin bruttokansantuotteesta, ja on arvioitu, että jos osuus bkt:stä nousisi Suomessa tälle EU:n keskitasolle, luotu arvonlisä julkiselle taloudelle olisi jopa 2,5 miljardia euroa. Sehän tarkoittaisi hurjasti lisää verotuloja ja lisää työpaikkoja. Se olisi todellinen työllisyystoimi. Tässä suhteessa on tietysti aika hassua katsoa budjettia. Sitä taiteen ja kulttuurin rahoitusta itse asiassa alennetaan neljällä miljoonalla eurolla.

Sitten tämä kirjojen alvi osuu kyllä huonoon. Minä tiedän, että ministerit eivät siihen nyt ole syyllisiä. Toivottavasti puhutte sen puolesta, että muissa Pohjoismaissa se on huomattavasti alhaisemmalla tasolla, Norjassa jopa nolla prosenttia on kirjojen alvi, ja monissa maissa mietitään — EU:han mahdollisti sen nolleen viemiseen — sen alentamista. Eli hallituksen kannattaisi tämä miettiä kahteen kertaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

13.33 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taide ja kulttuuri ovat aivan keskeinen osa suomalaista yhteiskuntaa. Niillä on ilmiselvä ja kiistämätön itseisarvo, mutta sen lisäksi myös mittaamattomia muita kerrannaisvaikutuksia, jotka ovat positiivisia, esimerkiksi elinvoimaan, terveyteen ja hyvinvointiin, talouteen, työllisyyteen, osallisuuteen, meidän yhtenäisyyteemme yhteiskuntana. Nämä leikkaukset kulttuuriin ovat todella euromääräisesti pieniä vielä ensi vuonna, mutta sittenhän tiedossa on, että ne

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

tulevat kasvamaan tulevina vuosina ja ne vaikutukset voivat olla oikeasti aika dramaattisia tämän alan toimintaedellytyksille, etenkin kuin takana on korona, joka on jo koetellut alaa aivan kohtuuttomalla tavalla. Toivon, että tähän löydetään ratkaisuja.

Parilla sanalla haluan käsitellä näitä kännyköitä, sähköisiä oppimateriaaleja. Yksi syyhän siihen, miksi sähköiset oppimateriaalit, jotka voivat olla joskus hyviäkkin mutta eivät tietysti täysin voi korvata kynää ja paperia, on se, että kouluilla on liian vähän rahaa eli ikään kuin se paine ottaa sähköisiä materiaaleja käyttöön on liian suuri. Kännyköihin, sosiaalisen median käyttöön liittyen on selvää, että tämä kysymys ei ratkea kouluissa eikä sitä voida säilyttää pelkästään opettajien harteille, vaan siinäkin tarvitaan myös koteihin tukea, vanhemmuuden tukea siihen, että vanhemmat tietävät ja heillä on työkaluja, osaamista, ymmärrystä asettaa lapsille raja, asettaa myös itselleen rajoja ja että saadaan kulttuurin muutos tällä saralla aikaiseksi laajemminkin yhteiskunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

13.34 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin edustaja Mäkyselle erittäin hyvästä puheenvuorosta liittyen tähän tki-rahoitukseen. Toivon, että tiede- ja kulttuuriministeri kuunteli tämän puheenvuoron huolella. Se perusrahoitus on nimenomaan avainasemassa siellä, sitä pitää ehdottomasti vahvistaa.

Mutta mitä tulee sitten nuorten hyvinvointiin, niin tosiasiahan on se, että hallitus heikentää erityisesti näillä sosiaaliturvaleikkauksilla 16—24-vuotiaiden asemaa. Se on juuri se sukupolvi, joka myös on kärsinyt huomattavasti koronapandemiasta, ja kun täällä hallituksen ministerit korostavat sitä, että näitä opintolainatakauksia nyt laajennetaan ja se on erittäin hienoa, niin en kyllä näkisi ollenkaan hienona toimenpiteenä sitä, että nuorten velkaantumista entisestään kasvatetaan. Me ollaan kohta tilanteessa, jossa nuoret valmistuvat korkeakoulusta noin 40 000 euron laina harteilla, ja millä tavalla siitä lähdetään sitten suunnittelemaan itsenäistä elämää? [Puhemies koputtaa] Nuorten velkaantuminen ei millään tavalla ole juhlimisen arvoinen asia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

13.35 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella kun opiskelijoilta, esimerkiksi lukiolaisilta, kysyy digitaalisista materiaaleista, niin he toivovat, että saisivat useampaan oppiaineeseen käyttöön perinteiset kirjat — se ruutu aika lisääntyy niin paljon sen koulutyön myötä.

Mutta halusin tarttua vielä yhteen aiheeseen, joka osuu TEMin ja OKM:n rajapintaan, kotoutumiskoulutuksiin. Niistä on kuulunut huhua, että niitä haluttaisiin yhä enenevässä määrin siirtää työ- ja elinkeinoministeriön alle, ja esimerkiksi tässä budjetissa on jo kotiäitien lukutaito-opetus, joka on siellä työ- ja elinkeinoministeriön alla. Meidän vihreiden vaihtoehdossa olisimme esittäneet sitä opetus- ja kulttuuriministeriön järjestettäväksi. Vapaassa sivistystyössä on tästä todella paljon hyvää kokemusta. He tuntevat tämän lukutaidottomien ryhmän ja osaavat sitä tukea, ja iso riski on, jos koko tämä kotouttamisopetus siirretään sinne työ- ja elinkeinoministeriöön. Siitä tulee kilpailutettua ja hyvin tiheästi vaihtuvaa, ja tämä osaaminen ja nämä verkostot kadotetaan kokonaan.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mikäli ministerit haluavat vastata, niin kolme minuuttia, ja tässä joudumme pysymään tiukkana, koska istunto keskeytetään kello 13.45. — Ministeri Multala, olkaa hyvä. [Sari Multala: Selvä!]

13.37 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Paljon tuli taas kysymyksiä, myös paljon ministeri Henrikssonin alueelle, joka ei enää valitettavasti ole paikalla, mutta muutama vastaus.

Kyllä — täällä edustaja Ovaska ei ole enää paikalla, mutta hän kysyi mielipidettä, ja sen varmaan täällä voi antaa. Olen siitä aivan samaa mieltä hänen kanssaan, että kyllä se oppivelvollisuuden suorittaminen kuuluu myös vanhemmille ihan lain mukaan. Tässä me tarvitsemme tietysti vanhemmat mukaan siihen, että ymmärretään se, että koulunkäynnistä pitää ottaa vastuuta ja katsoa, että lapsi tekee läksyt, ja auttaa niissä tarvittaessa ja tukea siinä. Tiedän totta kai, että kaikilla perheillä ei varmasti ole tähän samanlaisia edellytyksiä, mutta on tosi tärkeätä, että se viesti on kuitenkin meiltä selvä yhteiskuntana ja myös sieltä kouluilta, että vanhempien tukea ja apua tarvitaan ja myös sitä kiinnostusta.

Sitten edustaja Kiuru aiemmin kysyi täällä, olisiko lukuhetki lapsen kanssa paras joululahja, ja kyllä, erinomainen joululahja se on. Tietysti myös kirja siihen kylkeen, niin mahdettava asia, jos sitä aikaa on ottaa jouluna lukemiseen, mutta toki se on tärkeätä aina arjessa.

Vielä edustaja Haatainen puhui ammattikorkeakoulujen rahoituksesta kokonaisuudessaan. Täytyy kuitenkin huomata se, että se rahoitus kasvaa. Se, mikä on ehkä se haaste tässä ja viestinä ammatillisesta tulee, että kun meillä jo nyt puolet ammattikorkeakoulujen opiskelijoista tulee ammatillisen taustalla, niin tuntuu, että siellä ammatillisen puolella se ohjaus ja tuki korkeakoulutukseen hakeutumiseen ei välttämättä ole niin vahvaa kuin voisi olla. Tähän mielestäni pitäisi kiinnittää huomiota.

Kauma kysyi englanninkielisestä ylioppilastutkinnosta. Sekin kuuluu ministeri Henrikssonille, ja hän varmaan tarkemmin osaa aikatauluista kertoa, mutta tämä on hallitusohjelman kirjattu ja tullaan toteuttamaan.

Edustaja Ollikainen kysyi tästä tohtorikoulutukseen kohdentamisesta. Siitä on sovittu, että 800 paikkaa kohdennetaan lippulaiva-aloille, jotka käsittävät nykyään jo käytännössä melkein lähes kaikki alat — siis niitä on jo niin paljon, juuri myönnettiin neljä uutta lippulaivaa. Niiden arvioinnin tekee Suomen Akatemia, ja ne ovat sinällään erillinen asia tästä tohtorikoulutusohjelmasta. Nämä tohtorikoulutuspaikat myönnetään yliopistoille ja tulevat osaksi yliopistojen rahoitusta. Se on todella reilusti yli 250 miljoonaa koko hallituskauden aikana ja sinänsä merkittävä panostus nimenomaan sinne osaajien kouluttamiseen ja sinne tki-kyvykkyyksien vahvistamiseen.

Sitten todella täällä kysyttiin näistä kasvun vahvistamisen keinoista kulttuuripuolelta. Toivon, että tässä kulttuuripoliittinen selonteko ja kasvustrategia voisivat toimia nyt välineinä siihen, kun pohditaan sitä, millä tavalla voidaan luoda uusia mekanismeja ja mahdollisesti myös sitä yksityisen rahoituksen kasvua ja niitä mahdollisia keinoja, kun tiedetään tämä julkisen talouden tiukka tilanne. Uskon, että laajalla keskustelulla kentän kanssa ja myös eduskunnan mukaan ottamisella voimme päästä siihen tilanteeseen, että löydämme uusia tapoja tukea kulttuuria ja vahvistaa sitä kautta myös sitä elinvoimaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Bergqvist.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

13.40 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist: Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon siitä, miten tärkeää on, että koulussa opitaan lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Minulle liikunta- ja urheiluministerinä yhtä tärkeää on se, että lapset oppivat juoksemaan, hyppimään ja heittämään palloa. Toki, kuten edustaja Ovaska tässä sanoi, löytyy semmoisia asioita, mitkä ovat ehkä epämiellyttäviä, ja onko ok, että jokin on epämiellyttävää: Esimerkiksi näissä Move-mittauksissa on tullut esiin, että osa lapsista on sitä mieltä, että hikoilu on epämiellyttävää, tai se, että tulee ehkä veren maku suuhun, kun juostaan, on myös epämiellyttävää. Sitten on meidän aikuisten vastuulla opettaa heitä, että tämä on ihan ok — vaikka tuntuu vähän epämiellyttävältä, tämä asia on kuitenkin ihan ok, koska tämä on hyväksi. Eli siinä mielessä olen samaa mieltä, että tästä pitäisi myös keskustella enemmän. Vaikka tuntuu epämiellyttävältä, niin meidän pitäisi myös puhua siitä ja saada heidät ymmärtämään, että tämä on aidosti tärkeä asia.

Edustaja Juvonen puhui liikkumisesta ja ikäihmisistä. Tässä tehdään yhteistyötä STM:n kanssa.

Edustaja Virta puhui myös mielenterveydestä, ja tässä minä koen myös, että ne panostukset, mitä nyt tehdään liikuntaan ja Suomi liikkeelle -ohjelmaan ja Harrastamisen Suomen malliin, edistävät myös sitä, että lapset voivat hyvin. Mielenterveys, hyvinvointi ja liikkuminen kuuluvat kaikki yhteen, ja siinä mielessä on tosi tärkeää, että me voimme laajentaa myös erilaisia palveluita.

Ledamot Ollikainen pratade om hur viktigt det är att vi rör på oss. Det finns uträkningar på att det att vi inte rör på oss kostar allt från 3 till 7 miljarder. Det varierar väldigt mycket, och det här säger ganska mycket om vilka enorma summor det handlar om, det att vi inte rör på oss. Så det ligger i allas vårt intresse att vi faktiskt gör allt vad vi kan för att vi ska röra på oss bättre, för här finns en jättestor sparpotential.

Edustaja Kosonen puhui myös siitä, että kyllä, joudumme vähän säästämään, mutta pysymme myös panostamaan, kun puhutaan liikkumisesta, ja siitä olen tosi iloinen. Ja kun puhutaan myös tästä Liikkuvat-kokonaisuudesta, niin siihen panostetaan nyt kuusi miljoonaa euroa ja liikuntaneuvontaan viisi miljoonaa euroa, ja tämä on erittäin, erittäin tärkeä satsaus.

Edustaja Laiho puhui myös liikkumisesta, ja se on tosi tärkeää, kun puhutaan hyvinvoinnista. Kuten sanoin aikaisemmin, niin STM:n kanssa on tosi tärkeää tehdä tässä hyvää yhteistyötä myös sillä tavalla, että onko aina niin, että pitäisi saada lääkettä, vai voiko lääke olla se, että liikutaan, että saadaan liikuntaneuvontaa, niin että päästään takaisin kuntoon esimerkiksi sairauden jälkeen?

Edustaja Nikkanen puhui myös yritysten sponsoroinnista, kun puhutaan urheiluseuroista. Tämä on erittäin tärkeä asia, mistä olemme myös keskustelleet, ja toivottavasti tämä on asia, mitä voidaan viedä eteenpäin. — Mutta nyt aika loppuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa. Täysistunto keskeytetään suuren valiokunnan kokouksen vuoksi ja sitä jatketaan kello 14.30 suuren valiokunnan kokouksen päätyttyä.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 13.44.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 17.51.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta 29. — Oteetaan lista tähän, ja siellä on ensimmäisenä edustaja Elo.

17.51 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Liikkumattomuudesta tuloin tänne jatkamaan siitä, mihin päivällä jäätin. Eli liikkumattomuus on suuri kansanterveydellinen ongelma, joka tulee meille kalliiksi. Tiedämme, että suuri osa suomalaisista ei liiku terveytensä kannalta riittävästi. Tällä on vaikutusta paitsi ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin myös lasten ja nuorten oppimiseen. Haluan kiittää hallitusta siitä, että monet liikuntaan ja väestön liian vähäiseen liikkumiseen liittyvät haasteet on tunnustettu ja niihin pyritään vastaamaan. Konkreettisenä keinona tähän on Suomi liikkeelle -ohjelma, jolla pyritään löytämään ratkaisuja suomalaisten liikkumisen ja liikunnallisen elämäntavan edistämiseen. Jotta tämä ohjelma olisi vaikuttava, sen rahoitus on kohdennettava poikkihallinnollisiin ja kaikkein vaikuttavimpiin toimenpiteisiin ja ne toimenpiteet tulee kohdistaa ensisijaisesti niihin ihmisiin, jotka liikkuvat kaikkein vähiten.

Liikkuminen on saatava osaksi ihmisten arkea. Se tarkoittaa hyötyliikunnan lisäksi liikkumisen lisäämistä varhaiskasvatus-, koulu-, opiskelu- ja työpäiviin sekä ikääntyneiden palveluiden liikunnallistamista. Arkiliikkumisen terveyshyötyjä on vaikea korvata millään määrällä harrastustoimintaa. On tärkeää, että arkiympäristö tukee liikkumista ja on turvallinen. Tämä edellyttää muun muassa sujuvia kävely- ja pyöräteitä. On todella valitettavaa, että hallitus on näiden rakentamisesta ja kuntien tukemisesta näiden rakentamiseen päättänyt leikata.

Arvoisa puhemies! Urheilu- ja liikuntaseurat tekevät valtavan tärkeää työtä suomalaisten liikuttamiseksi ja liikunnan ilon tarjoamiseksi. Erityisesti lapsille ja nuorille liikunta- ja urheiluseurat tarjoavat mielekkään harrastuksen ja tärkeän yhteisön. Seurat tekevät työtä saadakseen yhä suuremman joukon suomalaisia liikkumaan. Tämän seuratoiminnan piirissä on suuri huoli niistä lapsista ja nuorista, jotka ovat jääneet kaiken liikuntaharrastuksen ulkopuolelle, ja myös heitä pyritään löytämään ja kontaktoimaan. Tässä yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa on tärkeää.

Harrastuskustannusten nousu uhkaa polarisoida harrastamista entisestään ja pudottaa pienituloiset ulkopuolelle. Tätä ongelmaa seurat eivät pysty yksin ratkaisemaan. Rahoitukseen tarvitaan erilaisia yhteiskunnallisia ratkaisuja, jotka liittyvät esimerkiksi kuntien toimintaan kiinteästi, jos mietitään vaikka harrastuspaikkoja ja -tiloja ja niiden kustannuksia seuroille. Seuratoiminta itsessään pyörii pääosin vapaaehtoistyön varassa. Peräti puoli miljoonaa suomalaista tekee vapaaehtoistyötä. On todella tärkeää, että tämän työn edellytykset turvataan ja että sille työlle annetaan myös sen ansaitsema arvo.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä muutama sana kirjallisuudesta, jonka asemaa hallitus on monin toimin heikentämässä. Hallitus runnoi hiljattain eduskunnassa läpi tekijänoikeuslain uudistuksen, jossa kirjailijoille ja kääntäjille tarkoitetut lainauskorvaukset ulotettiin myös äänikirjojen lukijoille. Tämä on epäoikeudenmukaista kirjallisuuden tekijöitä kohtaan ja leikkaa heidän ennestään niukkoja tulojaan. Kirjallisuuden tekijöiden toimeentulon suoran heikentämisen lisäksi hallitus aikoo korottaa kirjojen arvonlisäveroa 10:stä 14 pro-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

senttiin, ja tämä osaltaan sitten voi vähentää kirjojen myyntiä ja sitä kautta kirjailijoiden tuloja.

Se, että kirjallisuuden asemaa heikennetään, uhkaa lukutaitoa, suomalaista kulttuuria ja pahimmillaan demokratiaa. Hallituksen useat toimet vaikeuttavat kirjallisuuden tekijöiden toimintaedellytyksiä ja uhkaavat tehdä monipuolisen kirjallisuuden lukemisesta yhä pienemmän joukon etuoikeuden. Samaan aikaan hallitus kertoo olevansa huolissaan Pisa-tuloksista ja suomalaisten lukutaidosta, ja varmasti näistä ihan kaikki tässä salissa olemme huolissamme. Lukutaito on kansalaistaito, joka ehkäisee syrjäytymistä ja mahdollistaa aktiivisen osallistumisen yhteiskuntaan. Pisa-tulosten perusteella useampi kuin joka viides nuori lukee heikosti. Lukutaito ei näillä nuorilla käytännössä riitä yhteiskunnassa pärjäämiseen. Myös suomalaisista aikuisista joka kymmenennen lukutaito on heikkoa. Hallitus saa varmasti opposition kaiken tuen lasten lukutaidon edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä haluan vedota hallitukseen, että kuntien ja erityisesti kasvukaupunkien rahoitus turvataan. Valtionosuusleikkaukset kohdistuessaan kuntiin kohdistuvat juuri opetukseen ja varhaiskasvatukseen sekä myös liikuntaan ja kulttuuriin, ja nämä ovat juuri niitä asioita, joilla me turvataan lasten ja nuorten hyvää tulevaisuutta, me turvataan ihmisten hyvinvointia, ja sen takia meillä ei ole varaa leikata niistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

17.57 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Mikäli jollekin on vielä jäänyt epäselväksi, panostaako tämä hallitus koulutukseen, niin nyt siitä on mustaa valkoisella. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä noin kahdeksan miljardin euron budjettia. Se on noin 306 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

Eli perusopetuksen rahoitusta nostetaan portaittain hallituskauden aikana 200 miljoonalla, josta ensi vuoden osuus on 50 miljoonaa euroa. Ammatilliseen ja lukiokoulutukseen esitetään yhteensä noin 1,4 miljardia euroa eli 75 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle. Korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen osoitetaan noin 3,7 miljardia euroa eli 236 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle. Yliopistojen toimintaan satsataan noin 2,2 miljardia, mikä on noin 173 miljoonaa euroa enemmän kuin vuodelle 2023. Siinä joitakin selkeitä lukuja, joiden jälkeen asiasta ei pitäisi olla mitään väärinkäsitystä.

Kaiken osaamisen ja pärjäämisen perusta on riittävä luku- ja laskutaito. Romahtaneet Pisa-tulokset kertovat todella surullisesta kehityssuunnasta, johon puuttumisella on nyt jo kiire. Lukutaidon vahvistamista tuetaan muun muassa jatkamalla Kansallisen lukutaitostrategian 2030 toimeenpanoa. Lukutaitostrategian päätavoitteena on löytää keinoja heikosti lukevien lukutaidon vahvistamiseen. Tämän lisäksi Lukulahja lapselle -malli vakiinaistetaan ja siihen osoitetaan 350 000 euroa. Tässä on kyse vastasyntyneiden tai alle yksivuotiaiden lasten perheille neuvolan kautta jaettavista kirjakasseista. Vaikuttavuustutkimuksen mukaan kirjakassi on parantanut tilannetta eniten perheissä, joissa muuten ei olla luettu. Näistä perheistä 77 prosenttia kertoi nyt lukevansa vähintään kerran päivässä. Kaikista kyselyyn vastanneista kirjakassin saaneista perheistä 63 prosenttia kertoi kirjakassin lisänneen perheen lukemista. Tässä hankkeessa rahat eivät siis mene hukkaan.

Lapset pystyvät keskittymään kunnolla vain, jos olosuhteet kouluissa ovat kunnossa. Myös tämän eteen hallitus tekee työtä. Tavoitteena on turvata oppilaiden riittävä tuki sekä

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Turvallisuus ja koulurauha on palautettava, ja kännykät pitäisi saada pois sieltä kouluista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan erittäin lämpimästi kiittää valtiovarainvaliokuntaa erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön kategorian kohteiden joululahjaroista, muun muassa Kristillisten koulujen ja päiväkotien liitto ry:n 250 000 eurosta, Keuruun Iso Kirja-opiston 250 000 eurosta, Elämän marssi ry:n 15 000 eurosta sekä muiden kristillisten liikkeiden tuesta. Kristinusko on osa suomalaista kulttuuria ja demokraattisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalkaa. Pidän kristillisiin arvoihin perustuvien järjestöjen työn huomioimista valtion budjetissa erittäin tervetulleena. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa, edustaja Partanen poissa, edustaja Gebhard poissa, edustaja Harjanne poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Huhtasaari poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.01 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kun me olemme tänne saliin juuttuneet, niin ihan lyhyesti kommentoin edustaja Garedewin puheenvuoroa, joka oli hyvä sikäli, että se kertoi siitä, että hallitus pitää tärkeänä koulutusta ja panostaa siihen myöskin — tärkeitä huomioita. Minä myöskin yhdyn voimakkaasti teidän näkemyksenne siitä, että nämä kännykät ovat aikamoinen ongelma opetuksessa ja yhteiskunnassa laajemminkin, eli me emme keskity toisiimme, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, läsnäolevasti vaan etäisesti. Olemme itse asiassa poissa tilanteesta, ja opetuksessa se on ihan kuolettava asetelma, jos ei keskitytä siihen itse aiheeseen. Siinä on varmasti tärkeää edetä.

Mutta sen sijaan kysyisin vähän teiltä. Ei tarvitse avata debattia, vaan se ainoa kriittinen kulma, minkä itse näen tässä koulutuksen osalta hallituksen esityksessä, on aikuiskoulutus ja vapaan sivistystyön tilanne. Tuntuu oudolta, että me sinne suuntaamme leikkauksia. Me puhumme kuitenkin elinikäisestä oppimisesta erittäin keskeisenä tekijänä, ja siinä suhteessa olisi ollut suotavaa, että olisitte myöskin, hallitus, arvostanut tätä työtä, mitä vapaan sivistystyön puolella ja aikuiskoulutuksen puolella tehdään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

8.5. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 13.44 keskeytettyä istuntoa.

Esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24. Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana esittelen mietinnön koskien pääluokkaa 24. Pääluokkaan 24 esitetään yhteensä 1,3 miljardia euroa. Tämä on noin 42,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Tästä summasta suurin osa, 60 prosenttia, kohdistuu kansainväliseen kehi-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

tysyhteistyöhön. Loppu jakautuu ulkoasiainhallinnon, kriisinhallinnan ja muiden menojen kesken. Talousarvioesityksessä otetaan huomioon myös Nato-jäsenyyden tuomia kustannuksia, ja valiokunta on tyytyväinen siihen, että Ukrainan tukemista jatketaan. Hallituskaudella Suomen suurimpana kehitysyhteistyön kohteena Ukrainan tuelle onkin avattu pääluokassa oma momentti.

Ensimmäiseksi näistä neljästä esittelen ulkoasiainhallinnon toimintamenot. Momentille valiokunta esittää 256,1 miljoonaa, josta pääosa, 152 miljoonaa, osoitetaan edustustoverkoston toimintamenojen kattamiseen. Valiokunta haluaa korostaa, että nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa maailmanlaajuisesti lisääntyneet jännitteet kuormittavat myös edustustoverkosta. Erilaisten turvallisuusuhkien ollessa läsnä on aiempaa tärkeämpää huolehtia tarvittavista resursseista. Edustustoilla on myös merkittävä rooli viennin edistämässä, tavoitteissa liittyen työ- ja opiskeluperäiseen maahanmuuttoon sekä sen kehittämiseen sekä laittoman maahantulon ja systeemin hyväksikäytön ehkäisemiseen.

Toiseksi esittelen kriisinhallinnan kokonaisuuden. Valiokunta esittää momentille noin 53,1 miljoonaa euroa. Kokonaisuus sisältää erilaisia henkilöstömenoja ja rauhanvälitykseen suunnattuja varoja.

Lisäksi puolustusministeriön hallinnonalalle sijoittuu osa kriisinhallintaan liittyvistä menoista. Kriisinhallinnan osalta operaatioissa toimivan henkilöstön määrä pysyy samalla tasolla kuin millä se on viime vuosina ollut, arvioiden noin 400 htv:ssä. Rauhanvälitystyöhön Suomi on sitoutunut muiden maiden kanssa yhdessä. Tähän työhön valiokunta esittää noin 3,9 miljoonaa, reilun kolmanneksen enemmän kuin vuonna 23.

Kolmanneksi esittelen kansainvälisen kehitysyhteistyön kokonaisuuden. Suomen julkisen kehitysyhteistyön määräksi esitetään yhteensä 1,2 miljardia, ja summa vastaa noin 0,41:tä prosenttia arvioidusta bkt:stä. Summa sisältää menoja myös muilta hallinnonaloilta ulkoministeriön lisäksi. Painopisteenä on edelleen muun muassa naisten ja tyttöjen aseman sekä kaupan ja kehityksen yhteistyön vahvistaminen. Valiokunta korostaa kehitysrahoituksessa rahoituksen eri muotojen täydentävän toisiaan ja julkisen rahan suuntautumista tarkoituksenmukaisesti. Kehitysapua ei jaeta hallinnoille ja toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Kehitysyhteistyö myös ehdollistetaan hallitusohjelman mukaisesti. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen tukeen valiokunta ei esitä vähennyksiä.

Finnfundin pääomaa esitetään korotettavan 35 miljoonaa, josta 25 miljoonaa on tarkoitettu Ukrainan jälleenrakennustyöhön. Toimintaan sijoitetut varat menevät ilman ylimääräisiä hallintokuluja suoraan kehitysmaihin, ja sijoittaminen on tehokasta. Valiokunta korostaa, että Finnfundin toiminnan tulee tukea Suomen kehitysyhteistyön tavoitteita.

Kehityspoliittisiin lainoihin ja sijoituksiin valiokunta pitää esitettävää määrärahaa merkittävänä ja tavoitteiden mukaisena. Keskeistä on kuitenkin saada yksityisiä sijoituksia mukaan.

Muiden menojen osalta, joihin sisältyy muun muassa erilaisia valtionavustuksia, valiokunta esittää momentille 24.90.50 lisättävän 125 000 euroa. Määrärahalla on kansalaisjärjestöjen toimintaan useinkin merkittävä vipuvaikutus, esimerkkinä vaikka Artists at Risk-toiminta, joka auttaa muun muassa ukrainalaisia sotaa paenneita taiteilijoita ja tieteentekijöitä.

Arvoisa puhemies, tässä lyhyt esittely. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

14.53 **Ulkoministeri Elina Valtonen:** Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi niin valtiovarainvaliokuntaa kuin ulkoasiainvaliokuntaakin vuoden 2024 talousarvioesitykseen saaduista arvokkaista huomioista. Niiden perusteella on selvää, että valiokunnat ja valtioneuvosto jakavat yhteisiä painopisteitä ja näkemyksiä Suomen ulkopolitiikasta. Tämä on pienelle maalle vahvuus.

Kiitän valiokuntia lisärahoituksesta kansalaisjärjestöjen työn tukemiseen vuonna 24. Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään lisännyt ulkoministeriön pääluokkaan 125 000 euroa tähän tärkeään työhön, mistä lämmin kiitos. Kansalaisjärjestöt ovat yksi suomalaisen yhteiskunnan tukijalka, ja heillä on merkittävä rooli ulkopoliittisen kansalaiskeskustelun edistäjinä.

Euroopan unionin ja Naton jäsenyydet määrittävät Suomen ulkopolitiikkaa. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana säilyvät oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa sekä hyvät kahdenväliset suhteet ovat kansainvälisten suhteidemme kulmakivi. Kehitämme laaja-alaisesti suhdettamme Yhdysvaltoihin, joka on yksi Suomen keskeisimmistä strategisista yhteistyökumppaneista ja liittolaisista. Hyvänä esimerkkinä tästä on maidemme välillä solmittava DCA-sopimus. Samalla tiivis pohjoismainen yhteistyö on epävakaassa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää.

Regeringen understryker Finlands nära samarbete med Sverige. Sveriges Natomedlemskap främjar hela regionens säkerhet.

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä tapahtui perustavanlaatuisen muutos Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa. Kuten ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta toteavat, kohdistuu Euroopan turvallisuuteen vakavin uhka vuosikymmeniin, eikä tilanne ole muuttumassa nopeasti. Vahva tukemme Ukrainalle jatkuu myös tässä talousarviossa sekä tulevina vuosina. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Ulkoministeriön talousarviossa tukeen Ukrainalle on varattu noin 90 miljoonaa euroa.

Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä sotilaallisesti liittoutunut maa. Jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Keskiössä ovat vahva pelote, uskottava kansallinen puolustuskyky, kansainväliset kumppanuudet sekä strategiset taloussuhteet. Ulkoministeriön talousarvioon on sisällytetty Nato-liittämissä menoihin yhteensä 16 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia Suomen rajojen ulkopuolella ja huolehtii Suomen elintärkeistä kansainvälisistä yhteyksistä ja lakisäätöistä konsulipalveluista ulkomailla. Ministeriön maahantulopalveluilla edistetään työperäistä ja estetään laitonta maahanmuuttoa. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Suomen edustustoverkko kattaa ensi vuonna 90 toimipistettä, joista 89:ssä on lähetettyä henkilökuntaa. Kuten valtiovarainvaliokuntakin korostaa, on kattavan edustustoverkon toimintakyvyn kehittäminen ja ylläpitäminen pitkäjänteisesti aiempaa tärkeämpää.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ulkoministeriössä valmistellaan parhaillaan hallitusohjelman mukaista ulkoasiainhallinnon uudistusta, joka tukee uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ottamalla huomioon esimerkiksi Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. Uudistushankkeessa tarkastellaan myös Suomen edustustoverkkoa pitkällä aikavälillä. Resurssit ja panostukset painottuvat maihin, jotka ovat Suomen kannalta strategisesti merkittäviä.

Euroopan turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Osallistumme edelleen aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan. Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa, Kosovossa ja Ukrainassa. Rauhankäytöksessä lainataan suomalaista osallistumista YK:n ja muihin rauhankäytöksessä ja dialogiprosesseihin.

Vaikka hallitusohjelmassa ei osoitettu varsinaisia toimintamenoja ulkoasiainhallinnolle, joutuu myös ulkoministeriö sopeuttamaan toimintaansa. Nykyinen määrärahataso ei riitä kattamaan hallinnonalan menoja. Hallitusohjelman mukaisesti meidän on tarkkaan harkittava, mihin rajalliset resurssit käytetään niin, että ne parhaiten tukevat Suomen ulkopoliittisia tavoitteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkomaankauppaministeri Tavio, olkaa hyvä.

14.58 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Herra puhemies! Kansainvälinen toimintaympäristö ja kauppa ovat olleet viime vuodet mittavan murroksen keskellä. Muuttuvat tilanteet ovat pakottaneet Suomen pohtimaan asemaansa kansainvälisessä kaupassa ja kehitysyhteistyössä. Kilpailu kriittisistä raaka-aineista sekä korkean teknologian tuotteista on kiihtynyt. Erilaiset kaupan esteet ovat lisänneet kansainvälisen kaupan epävarmuutta. Tilanne Suomen kaltaisen ulkomaankaupasta riippuvaisen kansantalouden kannalta on haastava. Taloutemme tasapainottamiseksi, kilpailukykyämme ylläpitämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi meidän täytyy jatkaa työtä sääntöpohjaisen kansainvälisen kaupan toimintaedellytysten vahvistamiseksi, viennin edistämiseksi ja investointien houkuttelemiseksi Suomeen.

Monenkeskiset Maailman kauppajärjestö WTO:n säännöt luovat pohjan kaupalle yli 90 sellaisen maan kanssa, joiden kanssa EU:lla ei ole vapaakauppasopimuksia, joukossa myös tärkeä kauppakumppanimme Yhdysvallat. Suomea vientivetoisena maana palvelevat parhaiten mahdollisimman laajapohjaisesti sovitut kaupan säännöt. Monenvälisen kaupan sääntöjen rinnalla tarvitsemme alueellista ja kahdenvälistä yhteistyötä. EU:n ja Yhdysvaltojen välisen kauppa- ja teknologianeuvoston työssä Suomelle keskeisiä aiheita ovat kaupan helpottaminen, teknologiyhteistyö sekä ympäristö- ja energiateknologiyhteistyön helpottaminen.

Euroopan unionilla ja sen myötä Suomella on maailman laajin kauppasopimusverkko, jolla parannetaan yritysten markkinoille pääsyä. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon laatimisesta etenee. Tämän ohella viimeistelemme selvitystä Team Finland -verkoston uudistuksista. Tavoitteena on parantaa vienninedistämistyötä ja sen tehokkuutta. Joulukuun alussa valmistui raportti ulkoasiainhallinnon uudistamissuosituksista. On keskeistä, että suositusten toimeenpanossa huomioidaan kaupallistaloudelliset seikat ja viennin edistämisen tarpeet.

Herra puhemies! Kehityspolitiikassa on käynnissä välttämätön lähestymistavan muutos. Kehityshaasteiden mittavuuden takia on tärkeää, että myös yksityissektori saadaan enenevässä määrin mukaan kehitysyhteistyöhön. Hallitus pyrkii myös yhdistämään kau-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

pan ja kehitysyhteistyön linkejä entistä enemmän. Talouden läpileikkaavan tasapainottamisen johdosta kehitysyhteistyössä on edessä merkittäviä säästöjä. Kehitysyhteistyön painopistemaita tulee hallitusohjelman mukaisesti olemaan aiempaa vähemmän. Vaikutavuutemme vahvistuu, kun kohdennamme resursseja entistä strategisemmin ja priorisoimme toimintoja. Bruttokansantuloon suhteutettuna kehitysyhteistyöhön käytetyn summan arvioidaan vuonna 2024 olevan noin 0,41 prosentin luokkaa, mikä vastaa keskimääräistä EU-maiden tasoa.

Herra puhemies! Suomen tuki Ukrainalle jatkuu järkkymättömänä. Olen vastuuministerinä pitänyt huolen siitä, että hallituksen vahva tahtotila toteutuu myös kehitysyhteistyön rahoituksen suuntaamisessa yhä enenevässä määrin Ukrainaan. Tällä vaalikaudella Ukraina on ylivoimaisesti suurin kehitysyhteistyökumppanimme. Hallitusohjelmaan pohjautuva Suomen kansallinen Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelma on nyt viimeistelyssä. Suunnitelma parantaa edellytyksiä suomalaisyritysten liiketoiminnalle Ukrainassa.

Kiitän valiokuntia talousarvioesitystä koskevasta työstänne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa haluavat edustajat voivat pyytää sitä painamalla v-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.03 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on totisesti kuluneen vuoden aikana tapahtunut paljon Suomen turvallisuusympäristössä ja myös meidän oman turvallisuutemme vakiinnuttamisen osalta, merkittävimpänä Nato-jäsenyys, josta ei ole kovin kauan, mutta se tuntuu jo tällä hetkellä hyvin luontevalta osalta meidän identiteettiämme ja toimintaamme. On tärkeää, että olemme keskeisissä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä yksimielisiä ja kykenemme löytämään kansallisen konsensuksen, vaikka joissain fundamentaalisissa asioissa, kuten esimerkiksi Suomen kehitysyhteistyön määrässä, meillä on eriäviä näkemyksiä.

Puhemies! Eilinen oli ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta varsinainen uutisten päivä. Kerrottiin itärajan laittamisesta kiinni ja kahdenvälisestä puolustussopimuksesta Yhdysvaltojen kanssa, ja Eurooppa-neuvosto teki päätöksen itälaajentumisesta aloittaessaan neuvottelut Ukrainan ja Moldovan EU-jäsenyydestä. Ministeri Valtonen, kuinka luonnehtisitte tuota eilistä uutispäivää ja sen merkitystä Suomelle, ja kuinka Suomi voi tukea Ukrainan ja Moldovan mahdollisimman pikaista EU-jäsenyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.04 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että hallitus jatkaa edellisen hallituksen linjaa Ukrainan tukemisessa. Ukrainan täytyy pystyä puolustautumaan Venäjän brutaalilta hyökkäyssodalta. Useita tukipaketteja tämän eteen on annettu viime vaalikaudella, ja nyt hallitus on jatkanut tällä vaalikaudella hyvin tekemistä, esimerkiksi aseapupaketit puolustusministeriön kautta.

Ministeri Tavio mainitsikin tuossa kehitysyhteistyön ja sen vahvan kytköksen Ukrainaan, mikä on erinomainen asia, humanitäärinen apu ja tämä jälleenrakennus, josta nyt ovat projektityö ja suunnitelmat menossa siellä ministeriössä. Kysyisinkin tähän tarkentavan kysymyksen: kuinka suomalaiset yritykset, joilla on halua olla mukana Ukrainan jälleenrakennuksessa, pääsevät konkreettisesti mukaan tähän projektiin, kuinka he pääsevät

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

osallistumaan ja jälleenrakentamaan Ukrainaa siten, että tämän kautta saadaan myös suomalaista vientiä edistettyä hyvinkin tarkoituksenmukaisella tavalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.05 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansallises-ta turvallisuudesta huolehtiminen painottuu näinä aikoina, kun Venäjä käy julmaa hyökkäysssotaansa Euroopassa. Meidän on varauduttava erilaisiin uhkiin ja lisääntyvään hybridi-vaikuttamiseen Suomea kohtaan. Suomesta on tullut Naton jäsen, ja olemme tekemässä DCA-sopimusta. Uusi ulko- ja turvallisuuspoliittinen aikakausi vaatii uudenlaisia painoituksia. Geopoliittinen sijaintimme määrittelee ne realiteetit, joihin ei ole syytä suhtautua sinisilmäisesti. Todellisuutta on, että suuri itänaapurimme käyttäytyy arvaamattomasti ja Suomen on oltava valmistautunut kaikkiin ulkopoliittisiin uhkakuviiin. Yhdessä puolustusministeriön hallinnonalan budjettiehdotuksen kanssa tämä ulkoministeriön hallinnonalan kokonaisuus huomioi Suomen turvallisuusympäristön ja luo hyvät edellytykset turvata suomalaisten turvallisuus. Lisäksi on tärkeää, että Suomen tuki Ukrainalle jatkuu vahvana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.06 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne on todellakin muuttunut paljon jännitteisemmäksi viimeisen parin vuoden aikana. Nyt Suomi on paljon oleellisempi, integraalimpi osa läntistä liittoumaa tietysti Nato-jäsenyyden myötä ja sitten tämän DCA-sopimuksen myötä.

Sitten kun asiaa katsoo taas talouspolitiikan näkökulmasta, niin näkyy tietynlaista kilvoittelua esimerkiksi Yhdysvaltain IRA-paketin suhteen ja Euroopan unionin omien tuki-instrumenttien kohdalla. Kilpailu on tietysti markkinoilla hyvä, mutta joskus ainakin tulee ajatelleeksi, onko siinä vähän tarpeetontakin mukana, eli tietynlainen työnjako myös länsiliittouman sisällä olisi ihan tarpeen. Kysyisin siitä, miten lähdetäisiin tekemään tätä työnjakoa, joka vahvistaa nimenomaan läntistä liittoumaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.07 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhden ulottuvuuden Suomen turvallisuusympäristöstä tämä budjetti ikävä kyllä jättää vähän retuperälle. Nämä hallituksen rajut leikkaukset kehitysyhteistyöhön ovat erittäin lyhytnäköisiä myös turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta. Suomi ei saa kääntää selkäänsä maailmalle. Se ei ole oikein, mutta se ei ole myöskään viisasta aikana, jolloin ilmastokriisin, konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuvia ihmisiä on enemmän kuin koskaan ja jolloin toisaalta haluamme rakentaa luottamusta ja yhtenäisyyttä autoritaarisia voimapolitiikan pelureita vastaan ja Ukrainan tueksi. Maailman pakolaisista 40 prosenttia on lapsia, ja sota Ukrainassa ja Gazan humanitaarinen katastrofi ovat lisänneet tuen tarvetta entisestään. Sota on aina sotaa myös lapsia vastaan, ja useimmiten se on sotaa myös naisia vastaan. Tiedämme, että sodissa ja konflikteissa väkivaltaisuudet myös kotirintamalla tapaavat lisääntyä, mikä lisäksi seksuaaliväkivalta voi olla myös sodankäynnin väline, josta liian usein vaietaan. On valtavan tärkeää, että muun muassa näiden asioiden parissa työskentelevien järjestöjen toimintaedellytykset turvataan, esimerkkinä vaikkapa YK:n väestörahas-ton toiminta.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.08 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oman turvallisuutemme kannalta tärkeintä on pohjoismaisen yhteistyön ja pohjoismaisen ydinaseettoman puolustusvyöhykkeen rakentaminen. Meitä ei lähivuosina uhkaa mikään, näin niin kuin konventionaalisen sodankäynnin keinoin, mutta maailma on tällä hetkellä semmoisessa myllerryksessä, että lähes kaikkialla, kaikilla mantereilla, tapahtuu ikäviä asioita, jotka ovat osa tämmöistä kokonaisuutta, josta mekään emme voi pysyä poissa. Olemme jo tietysti osin tahtomattamme joutuneet nyt entistä enemmän osaksi suurvaltojen peliä ja monenlaista, jonka kannalta on aivan olennaista, että me lähimpien kumppaneidemme kanssa — meillä on yhteiset arvot ja intressit — luomme yhteistä turvallisuutta ja vakautta tänne alueelle.

Tiedämme, että Yhdysvalloissa, joihin tässä Nato-päätöksessäkin ja nyt DCA-sopimuksen myötä paljon luotetaan, todennäköinen tuleva presidentti ei esimerkiksi halua tukea Ukrainaa, mutta nähdään, että myös hänen puolueensa haluaa vetäytyä pois Ukrainan tukemisesta ja koko Euroopasta. [Puhemies koputtaa] Tämänkin takia meidän on keskityttävä yhteistyön syventämiseen niiden kumppaneiden kanssa [Puhemies koputtaa], joihin voimme luottaa kaikissa tilanteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

15.10 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herr ordförande! On ehkä ymmärrettävää, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu käsittelee tosi paljon tällaista sotilaallista ja puolustusulottuvuutta turvallisuudessa. Mutta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaahan rakennetaan hyvin paljon pitkäjänteisemmin kuin yhden budjettivuoden tai vain sotilaallisen puolustuksen näkökulmasta, ja siinä mielessä on tietenkin tärkeää keskustella ja muistuttaa meitä siitä, miten me tälläkin hetkellä rakennamme tulevaisuuden turvallisuutta. Ulkoministeriössä on tehty selvitys siitä, miten hyvin toimii meidän tavoitteemme edistää esimerkiksi tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia eri ulkopolitiikan aloilla, ja oli mielenkiintoista, että tutkijat huomasivat, että varsinkin turvallisuuspolitiikan alalla Suomi on melkein gender blind, siis sukupuolisokea. Mielestäni olisi tärkeää pohtia tätä systemaattisesti, miten me voisimme nostaa nämä meidän arvot ja meidän läpileikkaavat teemat ihmisoikeuksissa ja tasa-arvon edistämässä kaikille ulkopolitiikan alueille, jotka varmasti myös tulevat käyttöön, mitä odotetaan meiltä myöskin tässä kovassa turvallisuudessa, esimerkiksi Naton kriisinhallinnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.11 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käytän tämän ensimmäisen puheenvuoroni ulkoministeriön hallinnonalalta ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan roolissa, ja kun ministerit kiittivät valiokuntaa lausunnoista, joita me olemme tässä antaneet, haluan suoraan kiittää valiokunnan puolesta valtioneuvoston jäseniä siitä yhteistyöstä, jossa me olemme olleet. Kiitän erityisesti myöskin siitä yhteydenpidosta, joka on ollut hyvin säännöllistä, ja meidät on pidetty informoituina nyt näinä kriittisinä päivinä, kriittisinä viikkoina, kuukausina erittäin hyvin. Jos ammoin on ollut ongelmia siinä, että eduskunnan puolelta on joskus esitetty kritiikkiäkin tästä informoinnista, tätä kritiik-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

kiä ei nyt tule, päinvastoin. Olemme olleet vaikeissa tilanteissa, ja hienoa, että yhteistyö on toiminut valtioneuvoston suuntaan.

Toiseksi haluan kiittää ulkoasiainvaliokunnan jäseniä myöskin yhteistyöstä siinä mielessä, että meillä on oltu vaikeissa hetkissä, ja aivan olennaista on se, kun olemme katsooneet tätä budjettikeskustelua, jota täällä on käyty, ja täällä on ollut voimakkaitakin ristiriitoja hallituksen ja eduskunnan opposition kanssa, että ulkoasioissa, ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimmissä kysymyksissä, silloin kun on kansallisesta eksistenssistä kysymys, meidän turvallisuutemme ydinasioista, tämä valiokunta on ollut yksimielinen ja pyrkinyt koko ajan löytämään sen yhteisymmärryksen. Pienellä maalla ei ole varaa olla ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä erimielinen, koska on ulkoisia toimijoita, jotka puuttuvat, käyttävät sitä täysin hyväkseen. Kiitos tästä yhteistyöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.13 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme valitettavan synkkiä aikoja. Sota Ukrainassa jatkuu eikä loppua näy, Lähi-idän tilanne on draamaattisen huono. Muitakin murheita maailmalta löytyy. Omalla itärajallamme on ollut käynnissä Venäjän hybridioperaatio, jossa turvapaikanhakijoita ohjataan Suomeen — tämä on ala-arvoista toimintaa. On ollut perusteltua laittaa tuo itäraja kiinni tässä tilanteessa.

Unohtaa ei pidä myöskään Balticconnector-kaasuputkea, joka haiskahtaa hybridioperaatiolta aika vahvastikin. Kysynkin, mikä tämän tutkinnan tilanne on? Onko teillä tästä mitään uutta kerrottavaa tai kuinka pian tästä saadaan lisätietoa? Tällaista törkeää tihutyötä ei voi painaa villaisella eikä pidä unohtaa myöskään.

Toinen ajankohtainen asia, mistä halusin tiedustella näkymää, on Ruotsin Nato-jäsenyys, joka on Suomelle hyvin tärkeä saada eteenpäin. Ei ole kovasti liikettä ollut viime viikkoina tai kuukausina. Onko tässä näkymää siitä, että tämä tärkeä asia saataisiin pian maaliin saakka?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

15.14 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle ja ministerille esittelystä. Yhtenäinen näkemys ja henki tuntuu olevan sellainen, että tuki Ukrainalle jatkuu — näin sen pitää ollakin. Pääluokassa on oma momentti asialle, ja Ukraina on kehitysyhteistyömme suurin kohde. Tässä tilanteessa ratkaisu on aivan oikea. Puolustamme tässä Ukrainan lisäksi länsimaista demokratiaa, ihmisoikeuksia, kaikkea sitä, mikä suomalaiselle kulttuurille, hallinnolle, ajattelulle ja perinteelle, historialle, on tärkeitä. Demokratia ei ole tällä hetkellä vahvassa nousussa, ehkä paremminkin päinvastoin, ikävä kyllä, ja nyt olemme sellaisen tilanteen keskellä, jossa mitataan, mihin suuntaan kehitys jatkossa kääntyy. Siksi täysi tuki sille politiikalle, mitä olemme osoittaneet Ukrainaa kohtaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

15.15 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on käytetty jo hyviä, tilanteen vakavuutta ja arvaamattomuutta kuvaavia puheenvuoroja. Huo-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

maan itsekin oma ajatukseni kulkevan siihen, millaista oli maisemamme vuosi sitten ja miltä mahtaa maailma näyttää vaikkapa taas ensi joulun alla.

Joulun alla miettii myös rauhaa. Sodasta puhuvat kaikki, rauhasta ei kukaan. Tuntuu kuin se olisi puheenaihe, josta oikeastaan on vähän vaikea puhua, ja siksi juuri minusta sekin on syytä nostaa esiin viitaten kohtuuttomaan ihmishenkien menetykseen ja brutaaliin sotaan, jonka Venäjän Ukrainassa aloitti.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esiin, on ulkomaankauppaministerille. Suomi on nyt täysivaltainen Naton jäsenmaa, ja hyvä niin. Mietimme perustellusti paljon, miten se vaikuttaa Suomeen sotilaallisesti ja puolustuksellisesti, mutta minkälaisia vaikutuksia näette sillä myös kauppayhteyksiimme? Avaako se ovia kenties johonkin uuteen? Miten näette meidät investointikohteena sen jälkeen mutta myös suomalaisen yhteistyön? Enkä viittaa vain puolustusteollisuuteen, vaan laajemmin ikään kuin Nato-maan statukseen ja siitä saatavaan hyötyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

15.16 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi leikkaa perinteisestä kehitysavusta yli miljardi euroa tänä hallituskautena, ja se on täysin oikea suunta. Suomen kehitysapolitiikkahan on pitkään jo ollut kehityksen tarpeessa niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Jo 15 vuotta Suomi on elänyt velaksi, ja samaan aikaan kehitysapua on annettu maailmalle kehittyviin maihin keskimäärin yli miljardi euroa vuodessa. Määrällisesti kehitysapu on siis paisunut valtaviin mittaluokkiin, vaikka siihen ei olisi varaa.

Nyt tätä velaksi auttamista vihdoin vähennetään, kuten on jo pitkään ollut suomalaisten selkeän enemmistön tahto. [Eva Biaudet'n välihuuto] Määrällisen muutoksen lisäksi nähdään myös laadullinen muutos. Kehitysavusta tehdään nyt ehdollisempaa, siitä tehdään velvoittavampaa, jottei suomalaisten veroeurot valuisi Afrikan sisällissotiville pantterihaituille tai Venäjän hyökkäyssotiville vasalleille. Nämä molemmat muutokset ovat paitsi suomalaisten enemmistön tahdon mukaisia, niin myös sitä, mitä tämä maa on ansainnut jo pitkään, ja tästä lämpimästi kiitän hallitusta. [Eva Biaudet: Hän ei nyt oikein osaa tätä aluetta! Pidetäänkö alkeiskurssi?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Suhtaudumme toisiimme kunnioituksella. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

15.18 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taakanjako oli kovasti esillä tuoreessa ilmastokonferenssissa, ja kun molemmat ministerit puhuivat Ukrainan tukemisesta myös jälleenrakennusvaiheessa, niin on tärkeätä, että siihen saataisiin mukaan sitten oikeudenmukaisesti laajempia tahoja, ettei keskitytä vain pelkkään EU-osuuteen. Venäjä tietysti aiheuttajana, mutta myöskin sitten öljyntuottajamaat laajemmin ovat hyötynneet näistä korkeista energian hinnoista, ja olisi tärkeätä, että he osallistuisivat esimerkiksi juuri tämän Ukrainan jälleenrakentamisen ponnisteluihin vahvalla rahoituspanoksella.

Tähän taakanjakoon liittyy myös EU:n sisäinen päätöksenteko. Nyt Unkari ei kuitenkaan lähtenyt mukaan tähän 50 miljardin Ukraina-rahaston hyväksymiseen, vaikka se sai 10 miljardia irrotettuja varoja hiukan liberaalilla tulkinnalla liberaalille valtiolle, ja tästä

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

olisin kysynyt, että ostettiinko tässä nyt ikään kuin epäkuranttia tavaraa, [Puhemies koputtaa] että annettiin liian aikaisin tämä tuki Unkarille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.19 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuen tarve Ukrainalle ei valitettavasti ole vähentynyt, vaan apua tarvitaan edelleen niin puolustustaisteluun kuin tuhojen korjaamiseen ja jälleenrakennukseen. Suomen antaman puolustusmateriaalin arvo on tähän asti ollut noin puolitoista miljardia euroa, humanitaarista apua ja kehitysyhteistyötukea on annettu 574 miljoonaa euroa ja sen lisäksi vielä EU:n pelastuspalvelumekanismi kautta materiaaliapua noin 18 miljoonan euron arvosta. Tämä on hyvä suunta, ja sitä pitää jatkaa. Ukraina ei taistele ainoastaan oman maansa itsenäisyyden puolesta, vaan koko eurooppalaisen arvopohjan, rauhan, vakauden, demokratian, puolesta.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallituksen tulisi entistä painavammin toimia Gazan kriisin pysäyttämiseksi. On tehtävä kaikkensa sen eteen, että siviilien pommitukset saadaan loppumaan ja humanitaarista apua saadaan perille.

Lähes puolet Gazan asukkaista on lapsia, joilla ei ole mitään osaa käynnissä olevaan kriisiin. [Puhemies koputtaa] Nämä lapset ja muut siviilit ovat sotatoimien suurimpia kärsijöitä, joita Suomen tulee [Puhemies koputtaa] auttaa humanitaarista apua tarjoamalla ja kestävästä rauhaa edistämällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

15.21 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri totesi aivan oikein, että tarvitaan uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Meidän monenkeskiset tankkerit ja entiteetit YK, Etj ja WTO ovat kaikki kriisissä, ja silloin tietysti kysymys kuuluu, miten me navigoimme siinä myrskyssä ja miten meidän laivamme ja tankkerimme menestyvät. Usein tällainen systeeminen kriisi tarvitsee systeemisiä ratkaisuja. Miten, arvoisa ulkoministeri, te ajattelette nyt ulkoasiainhallinnon uudistusta osana ratkaisua? Nyt näyttää vähän siltä, että me keskitymme aivan oikein Euroopan unioniin ja Natoon, mutta miten meidän globaali läsnäolomme, kehitysyhteistyön rooli osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, koska tämä on kokonaisuus? Ei Suomi voi vetäytyä 70 prosentin osasta maapalloa ja jäädä 30 prosentin kerhoon. [Puhemies koputtaa] Miten te aiotte ratkaista tämän osana UH-uudistusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.22 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää myös ministeri Taviota, joka puolustaa Suomen pitkää linjaa, kuten ministerin kuuluukin, toisin kuin valitettavasti osa ryhmästään, jonka kaikki puheenvuorot eivät täällä minusta kyllä ole kunniaksi tälle eduskunnalle.

Kiitän myös koko valtioneuvostoa siitä, että olette tulleet historian oikealle puolelle Lähi-idän karmeissa tapahtumissa. Globaalin turvallisuuden kannalta on todella tärkeää, että Suomi jatkossakin painottaa monenkeskistä yhteistyötä, sääntöpohjaista maailmanjärjestystä ja sitä, että meillä ei ole kaksoisstandardeja. Kun se kammottava kansanmurha nyt tapahtuu Palestiinassa ja kun Suomi on ollut ja valitettavasti vieläkin jotkut EU-maat ovat

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

sitä tukemassa, niin me emme voi muulle maailmalle enää uskottavasti perustella, selittää, miksi esimerkiksi Ukrainaa pitää tukea, jos toisaalla siviilien pommittaminen olisi oikein ja toisaalla väärin. Kiitän, että tässä nyt ollaan menossa rakentavaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

15.23 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on todettu, tuki Ukrainalle on johdonmukaisesti jatkunut ja Suomi edellisen hallituksen aikana ja nykyisen hallituksen aikana jatkaa aseellista ja rahallista apua Ukrainaan. Nyt olemme kuitenkin tilanteessa, että Yhdysvalloissa 60 miljardin tuki jäi päättämättä siellä ja nyt EU:ssa, joka on tähän asti tukenut, kuitenkin tuoreeltaan Unkari esti 50 miljardin monivuotisen paketin ja nyt sitten on myöskin pysähdyksissä 20 miljardin rauhanrahasto. Nämä kaikki tarkoittavat sitä, että taso tuessa on laskenut noin 90 prosenttia viime vuodesta. Kysyisin ulkoministeriltä: Miltä nyt sitten näyttää EU:n yhtenäisyys Ukrainan tukemisessa? Onko sille edellytyksiä näiden viimeisten tapahtumien valossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.24 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ohjelmassaan hallitus on linjannut, että suomalaisen ruuan vientipotentiaali on hyödynnettävä nykyistä paremmin. Toisaalla hallitusohjelmassa on kirjattu, että hallitus toteuttaa viime vaalikaudella toimineen maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa esitetyt toimenpiteet. Kyseisessä raportissa todetaan esimerkiksi seuraavasti: ”Viennin kokonaisarvon kasvattaminen onkin keskeinen keino lisäämään kotimaisen elintarvikeketjun arvonlisäystä, mutta myös tervehdyttämään kotimarkkinoiden kilpailuasetelmaa.”

Arvoisa puhemies! Toistaiseksi elintarvikevientiä koskien konkreettisista toimista on kuultu vain sen osalta, kuinka nykyiset järjestelmät ajetaan alas, kuten Food from Finland -hanke. Kysymykseen viennin edistämisestä on vastattu, että jatkossa suurlähetystöille ja edustustoille tulee erittäin paljon merkittävämpi rooli suomalaisen elintarvikeviennin edistämässä, joten kysynkin: kuinka paljon rahoitusta on varattu lisää edustustoille ja suurlähetystöille [Puhemies koputtaa] tähän vienninedistämisen lisäämiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.25 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joitain vuosia sitten tässä salissa ulkoministeriön pääluokan keskustelussa kaipaillimme edustajien kanssa kollegoja, tässä salissa ei meitä montaa silloin ollut. Näinä valitettavina aikoina ulko- ja turvallisuuspolitiikan asiat ovat uudelleen nousseet keskusteluun, ja on hieno nähdä, että meitä on täällä useampi myös näin perjantain alkuillasta paikalla.

Ulkopolitiikka on noussut aivan uuteen arvoon arvaamattomaan edellä mainittujen syiden takia. Keskustelussa kuitenkin usein kulkee tässä ulkopolitiikan rinnalla sana Nato, ja meille monelle kansanedustajalle se on vieläkin yhtäsuuruusmerkillä ulkopolitiikkaa, vaikka Nato sinänsä on puolustuspolitiikkaa ja luo rakenteet meille tähän meidän puolustuksemme ympärille. Ulkopolitiikkaa on kaikki muu, enemmän tai vähemmän, Eurooppa, kehittyvät maat, globaalit asiat, YK ja niin edelleen. Yksi keskeinen asia tätä on yhteistyö

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

valtioiden välillä. Joitain vuosia sitten tässä salissa myös vaadittiin EU-eroa. Tänä päivänä kukaan vastuullinen ei voi [Puhemies koputtaa] kuvitellakaan, että olisimme EU:n ulkopuolisia. Arvoisa ulkoministeri, miten DCA ja Pohjoismaat? Millaisen yhteistyömahdollisuuden se meille tulevaisuudessa tulee rakentamaan nimenomaan [Puhemies koputtaa] ulkopoliittikan yhdeksi jalustaksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.27 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tässä salissa kaikki sitoutuneet tukemaan Ukrainaa kaikin mahdollisin keinoin. Ukraina tarvitsee meidän tukeamme lisäksi koko kansainvälisen yhteistyön kautta, siksi on merkittävää, että EU on nyt päättänyt aloittaa jäsenyysneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa. Mutta Ukraina tarvitsisi tukea ja ymmärrystä todellakin ympäri maailmaa. Kehitysyhteistyörahojen ehdollistaminen aiheuttaa hallaa Suomen kahdenvälisille suhteille ja herättää yhteistyömaissa epäilemättä ristiriitaisia tunteita. Tämä voi heikentää kansainvälisen yhteisön yhtenäisyyttä entisestään esimerkiksi Venäjän käymän hyökkäyssodan tuomitsemisessa. Sen takia haluaisinkin kysyä ministereiltä: onko tämä kehityspoliittikan rooli Ukrainan tukemisessa nyt tiedostettu hallituksessa aidosti kunnolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

15.28 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tuki Ukrainalle jatkuu yhtenäisenä. Haluaisinkin kiittää ministeri Valtosta siitä, kuinka pontevasti olette tästä asiasta puhunut sekä ulkomailla että Suomessa.

Itse kiinnitin huomiota siihen, että kun Venäjän ulkoministeri Lavrov piti puheen tuolla Skopjessa Etyjin ministerineuvostossa, hän nosti esiin Moldovan. Ainakin itselleni tuli mieleen siinä puheessa se, että mahtaako tämä olla se seuraava kohde Venäjälle, ja tämä ajatus tuli uudestaan mieleeni tällä viikolla, kun kuuntelin Venäjän presidentti Putinin puheita. Tätä taustaa vasten on tietenkin todella tärkeää, että me pidämme oman puolustuskykymme kunnossa, ja olen tyytyväinen siitä, että tämä DCA ja Nato-sofa, molemmat, tulevat eduskunnan käsittelyyn pikaisesti.

Minulla oli kysymys vielä ministeri Taviolle tästä vientiverkostosta: millä tavalla sitä on nyt tarkoitus uudistaa ensi vuonna? Meidän bkt:stä vienti on 40 prosenttia. Se voisi olla vielä suurempikin, kuten se on muissa Pohjoismaissa, jos meidän verkostomme olisi täydessä iskussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt kummallekin ministerille neljän minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen jatkamme debattia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

15.29 **Ulkoministeri Elina Valtonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta keskustelusta.

Ensin edustaja Tuppuraisen kysymykseen: toden totta eilinen oli melkoinen uutispäivä sekä rajan osalta, DCA:n osalta että EU:n itälaajenemisen osalta, ja ehkä näistä jokaisesta tässä vastaus, koska liittyvät myös useaan muuhun kysymykseen.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Tämän rajapäätöksen osalta, joka nyt jouduttiin sitten eilen tekemään, että joudumme jälleen sulkemaan itärajan: Se symboloi nyt sitä maailmanaikaa, jossa elämme. Varmasti nyt tämä ratkaisu on nähtävä niin, että Venäjä tulee muodostamaan pitkäksi aikaa uhan paitsi Suomen niin myös koko läntisen yhteisön kansalliselle turvallisuudelle tai arvojemme turvallisuudelle, ja sen mukaan meidän on tässä nyt asennoiduttava. Tässäkin yhteydessä korostan, niin kuin meille suomalaisille on luontaista, että Suomi ei myöskään Nato-jäsenenä, samalla tavalla kuin ei koskaan aikaisemmin, ole ollut mikään uhka Venäjälle eikä ole jatkossakaan. Ja mikään, mitä me teemme, ei oikeuta Venäjän toimia. [Kimmo Kiljunen: Tärkeä muistutus!]

DCA:n osalta: Se toden totta tiivistää meidän yhteistyötämme Yhdysvaltojen kanssa, joka on meille erittäin tärkeä kumppani ja liittolainen myös laajemmin kuin puolustuspolitiikan saralla: ulko- ja turvallisuuspolitiikassa mutta myös kaupassa ja teknologiassa, ja toki sosiaalisesti ja kulttuurisesti aivan yhtä lailla. Mutta DCA:n osalta on tosiaan näin, niin kuin edustaja Kari sanoi, että se itse asiassa tiivistää meidän yhteistyötämme myös Pohjoismaiden välillä, nyt kun kaikille Pohjoismaille tulee vastaava sopimus ja kun Ruotsikin toivottavasti erittäin pian saadaan maaliin.

Edustaja Kaikkosen hyvään kysymykseen Ruotsin Nato-polusta: Valitettavasti tosiaan syksy ollaan jouduttu kuuntelemaan erinäisiä selityksiä, mutta sain juuri korvanappiini tässä aikaisemmin tänään tiedon, että nyt mahdollista olisi se, että vielä tämän vuoden puolella nytkähdettäisiin eteenpäin. Siellä on pieniä hyviä askeleita tapahtunut, mutta tosiasia on se, että jäsenhakemus Turkissa viety parlamenttiin, se on ollut siellä ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä ja käsittääkseni ensi viikolla olisi semmoinen kokous, josta se voisi siten taas palata. En lähde ennustamaan nyt yksittäisiä päiviä, mutta toivossa elämme, ja joka tapauksessa on tärkeää, että Ruotsi saadaan Natoon mahdollisimman pian.

Edustaja Biaudet, tasa-arvo ja ihmisoikeudet keskiöön: Ne ovat kaiken meidän ulkopoliittikan keskiössä. Suomen arvoperusta ei ole muuttunut mihinkään: ihmisoikeudet, tasa-arvo, oikeusvaltio ja demokratia. Työskentelemme YK:ssa niiden eteen kaikilla mahdollisilla saroilla. Ja tahdon sanoa myös sen, että ei pidä nähdä niin sanotusti kovaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa mitenkään vastakkaisena meidän ihmisoikeuspolitiikalle, vaan päinvastoin se on tässä maailmanajassa itse asiassa se kaikista vaikuttavin tapa tehdä töitä sen eteen, että me jatkossakin voimme elää eurooppalaista elämäntapaa ja nauttia arvojemme mukaisesta elämäntyylistä ja mielellään saattaa myös muita ihmisiä niiden piiriin.

No, Balticconnector-tutkinnasta tosiaan, että se on nyt paitsi viranomaisten, krp:n, alla niin myös Kiinan kanssa tehdään yhteistyötä. Siellä on ihan viime päivinä tapahtunut edistystä, ja me toki diplomaattikanavia pitkin olemme saaneet Kiinalta monta kertaa vakuutukset, että yhteistyö tulee olemaan hyvää ja tiivistä, ja tämän varassa elämme, ja ollaan saatu ihan hyvää edistystä siitä.

No sitten ihan lyhyesti vielä tästä itälaajenemisesta ja Unkarista. Valitettavasti Unkari on toimillaan osoittanut toisaalta sen, että se ei itse noudata eurooppalaista arvopohjaa, mutta myös sen, että Euroopan unionin pitää päätöksenteossaan uudistua myös siksi, että se voi tulevaisuudessa olla nykyistä laajempi joukko maita, joka jakaa yhteisen arvopohjan. Nyt on hyvä, että saatiin edistymistä sekä Ukrainan että Moldovan jäsenyystien osalta, mutta valitettavasti on niin, että Ukrainan tuki nyt varmaankin siirtyy sitten alkuvuoteen. Katsotaan vielä, mitä kokouksesta tulee ulos, mutta tarvittaessa meidän on oltava valmis luoviin ratkaisuihin — mahdollisesti EU26 tai jotain muuta. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten ministeri Tavio.

15.34 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Jos aloitan siitä, kun edustaja Savolan johdolla nousi kysymys tästä Ukrainan jälleenrakentamisesta, joka on todella, todella akuutti, niin sitä täytyy tehdä, vaikka sota on käynnissä. Toki se on erittäin haastavaa, investoida Ukrainaan, koska on sitä riskiä, mutta Suomi tosiaan tekee tätä omaa jälleenrakennussuunnitelmaansa nyt, ja se on aika loppusuoralla.

Olin Varsovassa mukana yritysten kanssa tällaisilla Ukrainan jälleenrakentamismessuilla, ja sinne mukanani tuli viitisenkymmentä suomalaisyritystä. Yhteensä suomalaisyritysten edustajia oli paikalla jopa satakunta. Huomasin, että se oli EU-maista eniten Saksan jälkeen, eli suomalaiset yritykset ovat tosiaan hyvin innoissaan ja aktiivisia.

Me kehitetään tätä kansallista jälleenrakennussuunnitelmaa tietenkin siitä näkökulmasta, mitä ne yritykset tarvitsevat, ja neidän tarvitsevat neuvontaa ja rahoitusta. Ne ovat ne kaksi pääasiaa, ja näihin sitten tässä pian vastataan, kun suunnitelma julkaistaan. Sitä apua ja tukea löytyy tämän Team Finland -verkoston puitteissa ulkoministeriöltä, Business Finlandilta ja varsinkin kauppakamareilta, jotka ovat itse asiassa nyt sitten hyvinkin keskeisessä roolissa tuon neuvonnan osalta, mitä olen tuota toimintakenttää katsonut.

Edustaja Hyrkölle vastaan lähinnä, että huolimatta kehitysyhteistyövarojen leikkauksista, Suomi ei ole kääntämässä selkäänsä maailmalle, ja kuten sanoin aiemmin, niin rahoituskkin pysyy yleiseurooppalaisella tasolla. On hyvä, että tällä kehitysyhteistyörahalla pystyttäisiin vivuttamaan vielä yksityistä rahaa enemmän, ja toisaalta itse siinä kehityspolitiikassa, missä sitten taas humanitäärinen tuki auttaa näihin akuutteihin tilanteisiin, jonka tarkoituksena on näiden kehittyvien maiden omaa taloutta parantaa, on minun mielestäni aika paljon kehittämisen varaa. Nämä kehittyvien maiden edustajat itsekin yleensä sanovat, että he eivät toivo mitään suoria budjettilyisiä tukia enää vaan he toivovat ennen kaikkea investointeja omiin maihinsa. Toivottavasti tätä voidaan sitten myös vivuttaa kehitysyhteistyörahoina.

Edustaja Saarikko nosti esiin Naton vaikutuksen ulkomaankauppaan ja erityisesti tietysti transatlanttisiin suhteisiin. Sehän on aivan ilmeinen, että nämä suhteet ovat menossa hyvään suuntaan. Suomen näkyvyys on ollut Nato-uutisointien myötä suurempi kuin koskaan aikaisemmin, ja se on ollut pääosin positiivista länsimaissa. Meidän kolme suurinta kauppakumppaniamme ovat Saksa, Ruotsi ja USA — hieman vuoro vaihtelee, ja nyt USA oli noussut kauppatilastoissa ykköseksi — ja myös Kanadan kauppa on kasvanut hyvin. Eli transatlanttisen kaupan edellytykset ovat erinomaiset, ja se juontaa juurensa aika paljon tietysti inhimillisestä toiminnastakin, eli suomalaiset yritykset ovat valtavan kiinnostuneita tällä hetkellä lähtemään USAn markkinoille ja ovat siellä aktiivisia. Joidenkin yritysten kanssa olen tuolla New Yorkissa myös tavannut tuossa syksyllä.

Kuitenkin samalla USAn osalta ehkä on huomattava, että kaupan esteet ovat aika ilmeisiä. Euroopan unioni ei ole kyennyt vapaakauppasopimusta saamaan aikaiseksi, kummasta osapuolesta sitten onkaan ollut kiinni. Toisaalta nyt esimerkiksi tämä presidentti Bidenin Inflation Reduction Act, IRA, on asettanut tietysti heille kotimaisia investointeja ja tuotantoa etusijalle, mikä osaltaan aiheuttaa valtavaa markkinahäiriötä, ja sitä sitten Euroopan unionin voimin Suomi pyrkii ratkomaan.

Edustaja Viljasen tavoin näen suomalaisessa ruokaviennissä hirveätä potentiaalia kasvavaa. Se on aihealue, minkä parissa muun muassa nyt sitten työskennellään. Maa- ja metsätalousministeri Essayahin kanssa meillä olikin tämmöinen pyöreän pöydän keskustelu suo-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

malaisten elintarvikeyritysten kanssa. Halutaan tehdä tätä uutta elintarvikeviennin kasvuoajelmaa, ja siinä huomioida nimenomaan nyt sitten näiden yritysten toiveet. Tämä toki kytkeytyy siihen edustaja Kauman esiin nostamaan vienninedistämisen verkoston iskukykyyn. Nyt meillä on tämä TF-selvitystyö käynnissä, ja siinä keskeistä on Business Finlandin ulkomaantoiminnot ja niiden mahdollinen siirto ulkomaanverkoston alaisuuteen. Olen kiinnittänyt siinä samassa yhteydessä huomiota siihen, että myös pk-yritysten vienninedistämispalveluja on syytä parantaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja kuten puhemies tuossa hetki sitten sanoi, niin jatkamme vielä debattiluonteista keskustelua. Puheenvuoroa voi pyytää painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kokko.

15.39 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitokset hallitukselle, että kokonaisuus huomioiden ulkoasiainhallinnon alalle kohdistetaan hyvinkin maltillisia leikkauksia ja sopeutustoimia, mikä varmasti tässä maailmanajassa on varsin perusteltua, että meidän ulkoasiainhallinto kykenee toimimaan tehokkaasti, kun ympärillämme kuohuu monessa suunnassa niin Ukrainassa, Lähi-idässä, Vuoristo-Karabahissa kuin monessa muussa konfliktissa eri mantereilla.

Suomi on pitkäjänteisesti edistänyt kansainvälisessä politiikassa rauhaa ja erityisesti aseistariisuntakysymyksissä ollut erittäin aktiivinen toimija. Nyt kun olemme ydinaseiliittouman jäseniä, niin kysyisin ulkoministeriltä: miten te näette Suomen roolin tässä tilanteessa? Naton periaatteenahan ja tavoitteena on myös joukkotuhoojien vapaa maailma, mutta sen täytyy tavallaan toteutua kaikkien osapuolten yhteisellä sopimuksella eikä niin, että ryhdytään yksipuoliseen aseistariisuntaan. Miten te näette Suomen roolin nyt uutena Naton jäsenmaana, kuinka uskottavasti ja aktiivisesti pystymme tässä maailmanajassa puhumaan myös joukkotuhoojien vähentämisen puolesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.40 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nostettiin kehitysyhteistyö esiin. On totta, että kun tällä hallituskaudella tehdään kuuden miljardin euron tasapainotus talouteen, niin se vaatii myös kehitysyhteistyörahoituksen tarkastelua. Suomi keskittyy aikaisempaa voimakkaammin niihin osa-alueisiin, joissa tuottamamme arvo on kaikista suurin. On kuitenkin hyvä huomata, että talouden tasapainottamistoimista huolimatta Suomen kehitysavun mittakaava on varsin vertailukelpoinen muihin EU-jäsenmaihin verrattuna. Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,2 miljardia euroa. Hallituksen kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, ja lisäksi painopisteinä jatkavat koulutus- ja ilmastotoimet. [Puhemies koputtaa] Näitä painotuksia pidän erittäin tärkeinä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

15.42 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailmalla todella kuohuu tällä hetkellä, ja juuri sen vuoksi pitää rakentaa rauhaa ja tavoitella rauhaa.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Arvoisa ministeri Valtonen, tällä viikolla Suomi äänesti YK:n yleiskokouksessa Gazan tulitauon puolesta, ja se oli tärkeä ja merkittävä päätös. YK:n yleiskokouksella oli tässä mielessä erittäin selkeä viesti. Kysyisinkin teiltä, mitä tulitauko nyt todellisuudessa tarkoittaa. Humanitäärinen kriisi on Gazassa valtava. Se osuu ennen kaikkea lapsiin ja naisiin, ja tällä hetkellä väestöstä 90 prosenttia näkee nälkää, eli meidän täytyy saattaa humanitäärinen apu sinne pikimmiten ja tietenkin pitkällä tähtäimellä sovitella rauhaa Lähi-itään. Mutta onko Suomella ja hallituksella myöskin suunnittelussa esimerkiksi korvamerkitty tuki Gazan erittäin vaikeaan humanitäärisen tilanteeseen juuri tällä hetkellä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

15.43 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kari piti aikaisemmin hyvän puheenvuoron, pohti Naton roolia, ja minäkin näen sen asian niin, että Nato on osa meidän kovaa turvallisuuttamme ja kuuluu selkeästi puolustuspolitiikkaan.

Mutta syy, miksi minä pyysin tämän puheenvuoron, oli se, kun pidän vähän erikoisena, että kun edustaja Vigelius tässä kertoi siitä, että meidän kehitysyhteistyökuviotamme muutetaan, järjeistetään ja niin edelleen, niin se sai hieman kritiikkiä osakseen. Kun katson tätä valiokunnan mietintöä, missä puhutaan kehitysyhteistyöstä, kansalaisten vastaanottamisesta ja kansainvälisestä sääntöperusteisesta järjestyksen tukemisesta, sitä ei anneta sellaisille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Minä en oikein ymmärrä, mitä tässä on kritisoitavaa, kun minun mielestäni ainakin on ihan hyviä elementtejä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pauli Kiuru.

15.44 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmin käytettiin puheenvuoro, jossa pahoiteltiin hieman sitä, että emme pysty puhumaan rauhasta. Tällä hetkellä tietysti tilanne on se mikä on, mutta jossain vaiheessa edessä on myös parempia aikoja. Näin uskon ja toivon. Kukaan ei tiedä, millä aikavälillä näin tapahtuu. Tällä hetkellä on keskityttävä niihin asioihin, jotka ovat ajankohtaisia, ja pyrittävä varmistamaan länsimaisen demokratian toimivuus ja rauha tietysti Suomessa.

Tässä on aikaisemmin puhuttu kehitysyhteistyöstä. Kannustan hallitusta tarkkailemaan tilannetta, mitä tapahtuu rakennusteollisuuden osalta. Meillä on nyt näitä konkursseja ollut valitettavan paljon, mutta kun se rauha vihdoinkin Ukrainaan tulee, niin ennustan, että melkoinen buumi: teräksen hinta nousee, rakennuskustannusten hinta nousee. Tähän kannattaa varautua ja mahdollistaa myös suomalaisille yrityksille mahdollisimman hyvät edellytykset osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.45 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Valtonen tässä totesi avauspuheenvuorossaan siitä, että eurooppalainen turvallisuustilanne on uhkaavampi kuin vuosiin, ehkä vuosikymmeniinkin. Vakavassa paikassa kyllä ollaan, eurooppalainen turva-arkkitehtuuri on rojahtanut, se, minkä me yhdessä olemme sopineet. Häkellyttävintä on se, että tässä on myöskin omilla rajoillamme epänormaali tilanne, täysin epänormaali tilanne, jolloin tämä koskettaa meitäkin rajusti. Tunnistamme sen kaikki

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

yhdessä. Tässä on tärkeä yhteinen linja siinä, että Ukrainalle annettava tuki on tarpeellista. Tämä koko eduskunnan kanta on ollut myöskin ulkoasiainvaliokunnan puolelta selkeä.

Se, mikä on siinä se huolestuttava piirre, on, että kun nyt Ukrainalle menevä apu tietysti luetaan ihan oikeinkin kehitysyhteistyöhön, niin samanaikaisesti kansalaiset ovat olleet huolissaan siitä, ettei sitten vain vetäydytä muista yhteistyökumppaneista. Siinä, edustaja Ronkainen, oli se ajatus, kun täällä oli vähän kritiikkiä siitä, että oli linja, että on oikea suunta laskea kehitysyhteistyötä, kun nyt täytyisi ylläpitää myöskin se perinteinen kehitysyhteistyö. Ja tätä halusin ministeriltä kysyäkin, että toivottavasti ainakin pitkässä juoksussa me tunnistamme näiden maaohjelmien merkityksen myöskin tuonne globaaliin etelään. Se varsinaisten köyhyysongelmien ratkaisu on siinä myöskin meillä velvoitteena.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaikkonen.

15.46 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toimintaympäristön vakavoituminen edellyttää Suomelta hyvää tilannekuvaa, tiivistä yhteistyötä kumppaneiden ja liittolaisten kesken sekä vakaata ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ulkoasiainhallinnolla täällä Suomessa ja edustustoissa maailmalla on tärkeä rooli Suomen kansallisen edun vaalijoina ja maamme turvallisuuden vahvistajina. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on jatkossakin turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen alueelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulkoasiainhallinnolla on oltava riittävät taloudelliset resurssit tehtäviensä hoitamiseksi. Kokonaisuutena hallinnon määrärahat ja toimintamenot vähenevät jonkin verran. Suurimmat leikkaukset kohdistuvat kehitysyhteistyöhön. Kattava ja toimiva edustustoverkko on tärkeä Suomen ja suomalaisten etujen ajamiseksi. Tämän verkon toimintakyvyn ylläpitäminen nykyisessä tilanteessa on aivan erityisen tärkeää. Edustustot ovat Suomen silmät ja korvat maailmalla.

Arvoisa puhemies! Hallitus on kuluvalle vaalikaudella uudistamassa ulkoasiainhallintoa, ja tämän tarkoitus on tukea ulko- ja turvallisuuspolitiikan uutta aikakautta ja ottaa huomioon myös Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat lisävelvoitteet. On tärkeää, että eduskunta pidetään tästä uudistuksesta hyvin informoituna ja ajan tasalla. Suomen asia on yhteinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

15.48 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän aggressio Ukrainaa kohtaan on hyvin moninaista, ja esimerkiksi Amnestyn mukaan Venäjä käyttää lapsia aseenaan sodassa muun muassa sillä tavalla, että Ukrainasta on pakkosiirretty lapsia Venäjälle: jopa 19 000 lasta Ukrainan tietojen mukaan on siirretty Venäjälle väkisin. Tällä viikolla on uutisoitu muun muassa siitä, että Terijoella, noin 100 kilometriä Suomen itärajasta, olisi muun muassa tällainen yksi leiri, minne näitä lapsia on siirretty. On tietenkin todella huolestuttavaa, että näitä lapsia on viety perheiltään tekaistujen syiden periaatteella, että heidät olisi turvallisuussyistä siirretty pois omilta asuinalueiltaan ja joissakin tapauksissa jopa heidän nimensä on vaihdettu. Nyt vain joitakin satoja näistä lapsista on palautunut tai palautettu takaisin Ukrainaan, ja esimerkiksi Hollanti on esittänyt Etyjin kokouksessa tässä syksyn aikana, että näitä lapsia varten voitaisiin perustaa DNA-rekisteri, jossa heidät voitaisiin tunnistaa myöskin pitkän ajan jälkeen. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Kysyisin teiltä, ulkoministeri: miten tärkeänä tai mahdollisena näette tällaisen DNA-rekisterin perustamisen, ja voisiko Suomi olla tässä aloitteellinen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

15.49 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että neuvottelut Ukrainan ja Moldovan EU-jäsenyydestä ovat nyt sitten käynnistymässä. On aidosti iso geopolitiittinen ja turvallisuuskysymys, että EU katsoo ympärilleen ja tarjoaa kättään niille maille, jotka haluavat ne EU-jäsenyysehdot sitten täyttää. Sen sijaan, että nämä maat sitten alkaisivat katsella vaikkapa Venäjän tai Kiinan suuntaan, ne haluavatkin liittyä osaksi EU:n arvoyhteisöä, ja on selvää, että laajentuva EU on myös aidosti Suomen etu.

Laajeneminen tarkoittaa kuitenkin myös sitä, että EU:n täytyy katsoa sekä omia vaikkapa budjettiaan tai päätöksentekomenettelyjään uudella tavalla. Olemme eurooppaministerin kanssa näistä jo puhuneetkin, mutta kuinka hallitus yhdessä tekee töitä sen eteen, että EU mahdollisimman monin keinoin pystyisi tukemaan näitä maita, jotta ne saavat nämä jäsenyysehdot täytettyä, ja samalla tietysti varmistaa myös, että me jo EU-jäsenenä olevat maat olisimme mahdollisimman valmiita myös siihen laajentumiseen? Kuinka hallitus työskentelee yhdessä tämän puolesta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

15.51 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esimerkiksi Somaliassa Suomen ja suomalaisten rooli on ollut todella merkittävä. Kysyisin, miten varmistetaan, että näitä kehitysyhteistyöpanoksia, joita me ollaan tehty, ei menetetä, vaan katsotaan pitkäjänteisesti — nyt kun meidän kehitysyhteistyömäärärahat laskevat, niin tavaltaan ne panostukset, joita on tehty, saadaan käytettyä täysimääräisesti jatkossakin? Se on ollut hyvin tuloksellista siellä Somaliassa. Tietysti hyvien yhteyksien, Suomessa asuvien somalitaustaisten ja muiden avulla on ollut tuloksekasta toimintaa.

Sitten toinen asia, mitä kysyisin: voisiko Suomi olla kokoaan suurempi ja ottaa roolia, kuten esimerkiksi Norja aiemmin Israelin ja Palestiinan kysymyksessä? Kun tiedetään, että Netanjahu ja Hamas ovat molemmat tehneet kaikkensa, että kahden valtion ratkaisua ei synny, ja tehneet kaikkensa, että se tilanne pysyisi kriisiytyneenä, niin siihen tarvitaan ulkopuolinen puuttuminen. Voisiko Suomi olla tässä yksi rakentava tekijä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savola.

15.52 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo edustustoverkko on jo noussut esiin ja kaikki se, mitä sinne panostetaan. Siinä ei kyllä mielestäni raha mene hukkaan. Kun puhutaan vakavasta ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta, niin silloin on keskeistä näkyä ja vaikuttaa eri puolilla maailmaa. Ja kuten todettua, se on tärkeää myös viennin edistämisen kannalta. Suomi-brändistä toivoisin enemmänkin näkyvää myös meidän lähetystöjen kautta: suomalaiset yritykset, tuotemerkit, brändit kaiken kaikkiaan, suomalainen ruoka, aivan kuten ministeri Tavio tässä vastasi pyöreän pöydän keskusteluista, joita on elintarvikealan yritysten kanssa käyty. Mutta toivoisin, että kun tätä edustustoverkkouudistusta tehdään, niin sinne saataisiin vahva Suomi-hengen brändi näille meidän lähettiläille ja lähetystöille, että siellä ylpeästi tarjottaisiin itäsuomalaisia karja-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

lanpiirakoita tai lappilaista poroa, [Kimmo Kiljunen: Hyvä!] Helsingissä tehtyä suklaata tai eteläpohjalaista nautaa, viskiä, giniä ja Koskenkorvaa, [Kimmo Kiljunen: Niin, tietysti!] joka tapauksessa niitä suomalaisia tärkeitä brändejä, joita me haluamme ylpeästi myös viedä maailmalle. [Puhemies koputtaa] Kun täällä Helsingissä vierailee monessa suurlähetystössä, he aina tuovat omaa paikallista kulttuuria voimakkaasti esiin. Mitä ministerit aikovat tehdä sen eteen, että suomalainen kulttuuri ja brändit näkyvät vahvemmin meidän lähetystöissämme? [Oikealta: Hyvä kysymys! — Johannes Koskinen: Klimppisoppa jäi vielä mainitsematta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

15.53 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin edustaja Savolaa mukaillen, tietysti kyllähän nämä haasteet ovat sellaisia, että kaikki, mitä sanoitte, on aivan oikein, mutta kyllä nyt vaaditaan aika radikaaleja ja rohkeita uudistuksia tähän koko vienninedistämiseen ja siihen, että meillä on aidosti jotain, mitä tarjota. Tätä, edustaja Ronkainen, tarkoitin sillä, kun puhuin kumppanuuksista globaalisti. Jos me suljemme silmämme ja se meidän kumppanimaa vaihtaakin joukkuetta toiseen leiriin, niin meillä ei ole sitten edes sitä kaupan kumppanuusmahdollisuutta. Näin maailma nyt jakautuu, ja kysymys kuuluu: mitä peliä Suomi pelaa, ja millä pelikirjalla Suomi, Pohjoismaat ja Euroopan unioni toimivat? Eli kannustan erittäin rohkeisiin uudistuksiin ja parannuksiin mutta myös vetoan suomalaisiin yrityksiin: saa kasvaa, saa investoida, saa mennä rohkeasti ulkomaille. Valitettavasti suomalaiset pörssiyritykset eivät kasva. [Sami Savion välihuuto] Ei edes se elintarvikeala, minkä nimiin täällä aivan oikein kysytään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

15.54 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran täytyy oikaista edustaja Vikmanin puheenvuoroa, että mikään pakkohan kehitystyöstä ei ole leikata. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa taloutta tasapainotetaan jopa enemmän kuin hallitus ensi vuonna, mutta kehitysyhteistyöstä ei leikata vaan siihen panostetaan. Näen, että kehitysyhteistyö on vahva keino rakentaa kestävää rauhaa, tasa-arvoa ja demokratiaa ja on samalla myös tärkeä osa Suomen ulkopolitiikan vaikuttavuutta. Kuulisin mielelläni ulkoministerin ajatuksia, että miten näette näiden leikkausten vaikuttavan Suomen ulkopolitiikan vaikuttavuuteen, esimerkiksi laajemmin myös lännen kykyyn koota tukea Ukrainan tueksi.

Tiedämme, että Venäjä toimii aktiivisesti esimerkiksi Afrikan maissa ja onnistuu ikävä kyllä saamaan oman valheellisen viestinsä entistä helpommin läpi, jos Suomen kaltaiset maat sieltä vetäytyvät. Kyse ei ole siitä, että pahimmille diktaattoreille halutaan antaa rahaa, vaan siitä, että usein kansalaiset, jotka elävät näiden diktaattoreiden vallan alla, eivät voi hyvin. Siellä lapsilla pitäisi silti olla puhdasta vettä, ja toisaalta kansalaisyhteiskuntaa vahvistamalla voidaan myös yhteiskunnan kehityksen suuntaa muuttaa. Tästä kuulisin mielelläni ulkoministerin ajatuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

15.56 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa apua tilanteessa, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja Venäjän hyökkäyssodan

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

vaikutukset lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta ollaan kaukana. Ennätysmäärä ihmisiä on joutunut jättämään kotinsa. Samoin humanitaarisen avun tarve on ennätystasolla. Tämä ei ole aika vähentää humanitaarista apua.

Hyvä asia on se, että leikkauksia ei kohdisteta järjestöihin. Mietintökin toteaa tästä hyvin, että järjestöt vahvistavat demokratiakehitystä ja kansalaisyhteiskuntaa ja niiden apu on mennyt hyvin perille. Olisi tärkeää, että kun hallitus nyt miettii kehitysyhteistyön ehdollistamista, myöskin pidettäisiin järjestöt tämän ehdollistamisen ulkopuolella. Silloin apua saataisiin ohjattua myös kaikista köyhimmille. Ja toivoisin, että hallitus pitää uudistuksissa kuitenkin kiinni ylivaalikautisesta selonteosta ja kehityspolitiikan painopisteistä, joissa Suomella on osaamista ja paljon annettavaa ja joista Suomi on tunnettu, kuten koulutuksesta, [Puhemies koputtaa] luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta sekä naisista ja työtöistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä kolme pyydettyä vastauspuheenvuoroa. Niiden jälkeen, jos ministerit haluavat kommentoida, otetaan ministereiden puheenvuorot. Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kokko.

15.57 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että Euroopan unioni on avannut jäsenyystien sekä Ukrainalle että Moldovalle. Se on selkeä osoitus siitä, että Euroopan unioni haluaa nämä maat yhteiseen perheeseensä, ja myös vahva osoitus ukrainalaisilta sekä moldovalaisilta, että he haluavat olla osa Eurooppaa, osa demokraattista yhteisöä. On kuitenkin selvää, että näissä maissa on vielä merkittäviä haasteita muun muassa korruption kitkemisessä ja vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisessa, mikä täytyy ottaa huomioon ennen kuin näistä maista voi tulla täysjäseniä. Toivon, että Suomi toimii tässä asiassa aktiivisesti, että huolimatta siitä traagisesta sodasta, mikä on käynnissä, sillä ei anneta tavallaan etuajo-oikeutta muun muassa Ukrainalle unionin jäsenyyteen, ennen kuin ne kaikki jäsenyyskriteerit on täytetty, koska me nyt näemme muun muassa muutaman jäsenmaan kohdalla, miten haasteellista ja miten haurasta muun muassa demokratia voi olla ja miten myös demokraattisen vallan kautta niitä yhteisiä eurooppalaisia arvoja voidaan haastaa ja myös halvaannuttaa koko unionin toimintakykyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.58 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ennen kaikkea kehitysyhteistyöstä, kun me puhumme, hyvää on se, että kansalaisjärjestöapua ei leikata, päinvastoin sitä kasvatetaan, ja kuten täällä on tullut monessa yhteydessä puhuttua, niin se on laadukkainta kehitysyhteistyötä. Se tavoittaa useimmiten niitä marginaalisimpia ryhmiä, väestöryhmiä.

Tässä hallituksen kokonaisesityksessä on myöskin hyvää se, että Ukrainan apu, kuten se todettiin, on vahvaa, ja hyvää on myöskin, että tässä kriittisessä tilanteessa, joka juuri nyt on maailmassa, rauhanvälitykseen varataan voimavaroja nyt reilusti. Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää näihin kaikkiin kolmeen osioon positiivisesti huomiota.

Myöskin on maininta meillä mietinnössä siitä, että 0,7 prosenttia on se kaukotavoite, tavoite joka tapauksessa, kun muut Pohjoismaat jo seiskytluvulla saavuttivat sen kansallisesa kehitysyhteistyössä, ja hyvin olennaista on myöskin muistaa se, että kansallisen kehitys-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

yhteistyön eräs keskeinen laatukriteeri on vähiten kehittyneet maat, kaikkein köyhimmät maat, ja tämä 0,2 prosentin tavoitteen pitäisi näkyä selkeästi sekä hallituksen tavoitteissa, budjetissa että tilastoinneissa, ja tässä suhteessa me olemme nyt vähän vaikeuksissa, kun tämä maaohjelmajärjestelmä muuttuu rajusti johtuen siitä, että me supistamme sitä puolta, jolloin tämä vähiten kehittyneiden maiden rooli tässä heikkenee, ja toivoisin, että siinä oltaisiin tarkkoja jatkossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Saramo.

16.00 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille Suomessa on todella tärkeää, ettei Venäjän anneta miehittää naapureitaan, ja Suomikin tukee Moldovaa, Ukrainaa, Georgiaa ja niin edelleen.

Mutta, mitä hallitus voisi tehdä tämän aiemmin mainitsemani Palestiinan miehityksen lisäksi, että myös Länsi-Saharan miehitys nousisi taas, että tämmöiset unohtetut konfliktit — kurdien sorto, johon valitettavasti Nato-maa Turkkin osallistuu — eivät unohtuisi näiden muiden alle? Tai että Gazan järkyttävän tilanteen lisäksi Sudanissa ja Jemenissä on aivan hirvittävä sota, Sudanissa miljoonia pakolaisia. Tietysti pieni Suomi, kaukaa täältä, ei voi ihan mahdottomia tehdä, mutta haluaisin tietää, että onko jotain, miten me voisimme vielä kansainvälistä yhteisöä näissä herätellä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt sitten ministereiden puheenvuorot. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.01 **Ulkoministeri Elina Valtonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen hyvistä kysymyksistä ja kommentteista.

Ensin edustaja Kokolle tästä ydinaseriisunnasta: Suomihan on edelleen hyvin aktiivinen asiassa paitsi yhtenä yksittäisenä maana niin toki myös kaikissa järjestöissä, joissa toimimme, myös Natossa. Tietysti jonain päivänä olisi tärkeää, että maailma olisi ydinaseeton, mutta ennen kuin näin on, on pyrittävä ensisijaisesti hallitsemaan joukkotuhoaseiden olemassaoloa. Esimerkiksi ydinsulkusopimus NPT on perusta ydinaseriisunnan edistämiseksi, ja siinä Suomi on mukana.

No, sitten tästä Lähi-idästä. Tosiaan, on aivan totta, että Gazan tilanne on täysin humanitaarinen katastrofi. Siitä huolimatta, että alueella oli muutaman päivän humanitaarinen tauko, apua ei saatu riittävästi toimitettua perille. Nyt on kuitenkin muistettava se, että terroristijärjestö Hamas ei ole kyllä suojellut siviilejä semminkään, miten sille tietysti palestiinalaisena toimijana siellä kuuluisi. Mutta yhtä lailla Suomi tukee kansainvälisen rikostuomioistuimen työtä alueella, jossa on määrä tutkia ja selvittää, miltä osin rikoksia, sotarikoksia tapahtuu, ja sitten saattaa syylliset vastuuseen. Ongelma on se, että täysin riippumatonta tai neutraalia tietoa alueelta on lähes mahdoton saada ja monella tavalla täältä käsin ei ole näkyvyyttä — paitsi se, että inhimillinen kärsimys on merkittävä. Nyt on niin, että olisi pyrittävä siirtämään katse kohti juuri sitä mallia, jolla voitaisiin pyrkiä kohti kahden valtion mallia ja sitä kautta pysyvää rauhaa alueella. Se edellyttää varmasti erittäin paljon vastaantuloa, niin kuin edustaja Saramokin sanoi, sekä Israelilta että Palestiinalta — olkoonkin, että palestiinalaishallinto on sitoutunut rauhanomaiseen ratkaisuun, mutta esimerkiksi sillä ei juuri vaikutusvaltaa tällä hetkellä ole kyllä Gazassa. Esimerkiksi viimeksi tänään puhuin Yhdistyneiden arabiemiirikuntien ulkoministerin kanssa, ja pohdimme sitä,

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

miten toisaalta EU yhdessä arabimaiden kanssa voi olla tässä ikään kuin day after -tilanteessa tukemassa sitä polkua kohti rauhanneuvotteluita ja sitä kautta pysyvämpää rauhaan. Tässä myös vastaus edustaja Saramolle, että Suomi, toden totta, on aktiivinen ja voi olla erittäinkin kokoaan suurempi roolissa siinä, kun lähdetään sitä polkua enemmänkin tekemään.

Sitten aivan lyhyesti vielä: Edustaja Ronkainen ja edustaja Karikin sanoivat täällä aikaisemmin, että Nato on puolustuspolitiikkaa. No, Nato on ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa itse asiassa erittäin paljon, ja on tärkeätä, että paitsi että me Suomea tehdään yhteistyötä tässä asiassa, niin kansainvälisesti ajatellen kyllä se Naton rooli on niin merkittävä kaikessa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme, että sen toiminnan ikään kuin redusoiminen vain puolustukseen olisi vahvasti sen kaiken toiminnan ja politiikan aliarvioimista.

Sekä edustaja Kaikkonen että edustaja Skinnari — poistuikin jo aikaisemmin — kysyvät tästä ulkoasianhallinnon uudistamisesta. On tosiaan tärkeää viedä projekti maaliin niin — eikä koske pelkästään edustustoja, vaan laajemminkin ulkoministeriön työtä — että voidaan tehdä tällainen järkevä, toivottavasti myös vaalikausien yli kantava malli, joka parhaiten tukee Suomen uuden ajan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa näin Nato-jäsenenä mutta laajemminkin. Kyllä globaalit kysymykset meille edelleen ovat erittäin tärkeitä, mutta niissäkin meidän on pakko priorisoida, jotta me voidaan toisaalta saada asioita aikaiseksi mutta myös ihan siitä syystä, että kun tänään tuli uusi tieto, että Suomen julkinen talous on 14,4 miljardia, vai mitä se oli, alijäämäinen, niin erityisesti kehitysyhteistyön osalta on vaikea nähdä, että pystytään lisäpanostuksia ainakaan tekemään lähivuosina.

Sitten edustaja Kauman hyvä esitys, ja hyvä, kun nostitte tämän kaapattujen lasten tilanteen. Siis kyseessä on aivan järkyttävä toimi Venäjältä, ja se, että kaikki, mitä me voidaan järjestötyöllä... Tiedän, että erityisesti Etyj ja Etyjin alaiset järjestöt ovat aktiivisia siinä, että pyritään selvittämään ja tuomaan lapsia mahdollisimman paljon takaisin kotiinsa, ja tällainen dna-rekisteri voisi olla erittäin käyttökelpoinen työkalu, ja vahva tuki sille. Ehdottomasti voidaan Suomea sitä viedä eteenpäin ja voidaan tähän asiaan palata.

Ihan viimeisenä nostan tämän edustaja Ohisalon ja muidenkin nostaman laajentumiskysymyksen siitä kulmasta, miten me voidaan tukea, myös miten edustaja Kokko sanoi, että on täysin totta, että hauraat demokratiat sinänsä voivat olla ikään kuin turvallisuusuhka meille myös täältä unionin sisältä. No, itse näen tämän niin, että kun me arvopohjaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään ja Euroopan unioni on arvoyhteisö, niin kaikki, mitä me tehdään, pitää perustella siitä ihmisten valinnanvapaudesta käsin. Ja nyt kun Ukrainan ihmiset ovat yli 10 vuotta sitten äänestäneet sen puolesta, että he haluavat kuulua Euroopan unioniin, niin nyt onneksi se nähdään monessa muussakin maassa Kaukasiala ja Keski-Aasiaa myöten, katseet ovat kohti Eurooppaa, ja meidän tulee uudistaa Euroopan unionia niin, että me voidaan asteittain toisaalta tukea niissä tärkeissä uudistuksissa, jotta jonain päivänä nämä maat voivat olla täysivaltaisia jäseniä, mutta tuoda myös semmoisia pykäläiä, joilla sitä edistystä voi tapahtua jo varhaisemmin kuin esimerkiksi 10 vuoden päästä. Sitten tulee myös Euroopan unionin päätöksentekoa uudistaa niin, että me ei olla yksittäisen toimijan varassa missään, varsinkaan rakenteellisessa suuressa kysymyksessä sen vuoksi, että kun me ollaan demokratioita, niin demokratioissa jo kussakin maassa voi aina tulla valtaan jokin hallinto, joka ei ehkä sataprosenttisesti toteuta sitä meidän arvopohjaamme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

16.07 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Edustaja Razmyar kysyi erityisesti tähän Gazan tilanteeseen tukea, ja totean, että Suomi on myöntänyt humanitääristä tukea kansainvälisen Punaisen Ristin komitean ICRC:n kautta neljä miljoonaa euroa ja Punaisen Daavidin tähden, MDA:n, kautta yhden miljoonan euron Israeliin. Lisäksi Suomen Punaisen Ristin toimintaa tuetaan Gazassa, ja heillä on siellä muutama avustusoperaatio käynnissä. Olemme myös iso rahoittaja UNRWAssa, jonka rahoitus on viiden miljoonan vuosiluokkaa. Sitten on toki erikseen Palestiinan kehitysyhteistyötuki, joka on hieman eri asia, kun se suuntautuu pääasiallisesti Länsirannalle. Huomattava on kuitenkin, että olemme iso osallistuja ja tukija myös Euroopan unionin kautta, koska Euroopan unionin tuki Gazan humanitääriin kriisiin on kolminkertaistunut. Se on nousut 37 miljoonasta eurosta 102 miljoonaan euroon, ja siihen on tullut 75 miljoonaa euroa uutta rahaa. Se suunnataan YK-järjestöjen kautta sekä myös tämän ICRC:n kautta.

Edustaja Skinnari peräänkuulutti suomalaisten yritysten rohkeutta lähteä uusille markkinoille. Se on ihan oikea linja. Juurikin yritysten kansainvälistyminen on aivan keskeistä Suomen kaltaiselle pienelle avotaloudelle. Kun ajatellaan, että me tahdomme tämän meidän valtiontaloutemmekin tasapainottaa, niin sehän edellyttää nimenomaan meidän omien yritystemme kasvua.

Positiivisena voin sanoa, että olen ainakin itse tässä nyt ministerinä ollessani nähnyt näiden yritysten valtavat potentiaalit ja sen, kuinka aktiivisesti ne noita kasvumarkkinoita hakevat. Meillä on kyllä paljon kasvavia yrityksiä. Meidän yritykset ovat erittäin vastuullisia, niillä on tarjolla aivan maailman huipputeknologisia ratkaisuja, ja digitalisaatiossa ne edustavat aivan maailman kärkeä. Kyllä näiden suomalaisten tuotteiden kysyntää on. Se vaan on ymmärrettävää, että yritykset ovat tällä hetkellä kovin riskitietoisia tämän sinänsä hyvin epävakain tilanteen vuoksi, mutta toisaalta kyllähän yritykset sen tietävät, että myös sitten taas uusiin maihin menemällä ne pystyvät hajauttamaan sitä maariskiiä ja potentiaalisesti vahvistamaan omia toimitusketjujaan.

Edustaja Kokko korosti Ukrainan jälleenrakennuksessa tätä yhteiskunnan kehittymistä. Se on aivan selvä, että se on kiinteä osa tätä jälleenrakentamista, että nämä Ukrainan instituutiot ja viranomaiset myös parantavat toimintaansa, ja myös Suomen osalta se korruption vastainen toiminta on siinä aivan keskiössä. Suomi pitää tätä asiaa esillä omissa tomissaan, ja myös pidämme tätä asiaa esillä Euroopan unionin kautta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Ohi-salo, olkaa hyvä.

16.11 Maria Ohi-salo vihr: Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehityspolitiikalla edistämme kestävästä maailmanlaajuista köyhyyden vähentämistä ja perusoikeuksien toteutumista, sääntöpohjaista monenkeskistä järjestelmää sekä YK:ssa sovittuja kestävästä kehityksen tavoitteita. Sääntöpohjainen monenkeskinen kansainvälinen järjestelmä on juuri meidän kaltaistemme pienten valtioiden tuki ja turva, ja siksi siitä pitää aidosti pitää kiinni. Demokratian, rauhan ja tasa-arvon edistäminen koko maailmassa on myös Suomen etu. Leikkaukset kehitysyhteistyöhön tarkoittavat askeleita taaksepäin demokratiatyössä, rauhantyössä ja tasa-arvotyössä.

Arvoisa puhemies! Me näemme nyt karulla tavalla, miten sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää haastetaan monesta suunnasta. Autoritääriset valtiot, meitä lähimpänä Venäjä, kyseenalaistavat muiden valtioiden suvereniteettia, demokratiaa ja kansainvälisiä so-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

pimuksia, emmekä saa antaa piiruakaan periksi näille. Ukraina taistelee edelleen sekä oman olemassaolonsa että demokraattisen Euroopan perusarvojen puolesta, ja meidän on tuettava sitä kaikin mahdollisin tavoin. Juuri eilen olemme muiden EU:n jäsenmaiden kanssa päättäneet aloittaa EU:n jäsenyysneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa, ja tämä on erittäin tärkeä viesti sekä Ukrainan että Venäjän suuntaan. Nyt on todellakin EU:n tehtävä tukea maita jäsenyyssehtojen täyttymisessä. EU:n laajeneminen on myös Suomen etu geopoliittisesti ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Suomessa on pitkät kehitysyhteistyön perinteet. Suomi edistää kehityspolitiikassaan läpileikkaavina tavoitteina muun muassa sukupuolten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, ilmastokestävää ja vähäpäästöistä kehitystä sekä ympäristönsuojelua, muun muassa painottaen luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Nämä kaikki ovat merkittäviä globaalin oikeudenmukaisuuden rakennuspalikoita, ja haluan kiittää siitä, että hallitus myös jatkaa näiden parissa työskentelyä. Se iso linja jatkuu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen nyt esittämät kehitysyhteistyön leikkaukset ovat ongelmallisia monesta syystä: Ensinnäkin kehitysyhteistyöstä leikkaamalla ja laskemalla samaan aikaan pakolaiskiintiötä historiallisen alas Suomessa hallitus väistää moraalisen velvollisuutensa auttaa globaalisti kaikkein hädänalaisimpia. Noin 1,2 miljardia maailman ihmisistä elää äärimmäisessä köyhyydessä. Köyhien ja rikkaiden välinen kuilu kasvaa jatkuvasti. Ilmastokriisin, konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuvia ihmisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan. Maailman pakolaisista 40 prosenttia on lapsia. Ja, hallitus, te olette päättäneet olla auttamatta niitä hädänalaisimpia, toisaalta täällä Suomessa mutta myös muualla näiden leikkausten kautta. Toiseksi kehitysyhteistyö on satsaus myös Suomen hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Edistämällä ihmisoikeuksia, rauhaa ja demokratiaa Suomi rakentaa vakaata ja turvallista maailmaa. Olemme nähneet, miten esimerkiksi Kiina ja Venäjä ostavat kehitysavulla ja investoinneilla itselleen sympatiaa kehittyvistä maista.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysyhteistyön määrärahat YK:n tavoitteeseen eli 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta, ja toki pitää myöntää, että tähän ei ole aiemminkaan kyetty, mutta tavoitteesta silti pitäisi pitää kiinni. Tämä budjettiesitys nyt ei ainakaan siihen suuntaan ole viemässä. Me vihreät peruisimme hallituksen leikkaukset kehitysyhteistyöhön ja päinvastoin nostaisimme kehitysyhteistyön määrärahojen tasoa, ja silti ottaisimme vähemmän velkaa kuin hallitus. Turvaisimme myös laina- ja sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön jatkumisen, sillä se on tärkeää erityisesti globaalille ilmasto- ja tasa-arvotyölle. Samalla on kuitenkin myös tärkeää muistaa, että Suomi voi hyötyä ja usein hyötyykin investoinneista ulkomaille, mutta se ei saa tapahtua kohdemaiden hyvinvoinnin ja ympäristön kustannuksella. Muiden valtioiden taloudellinen hyväksikäyttö ei nimittäin ole kestävää kehityspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Nyt ei ole järkeä heittää hukkaan sitä hyvää työtä, mitä Suomen kehitysyhteistyössä on saatu aikaan. Ei myöskään ole oikein jättää nyt tukematta globaalisti kaikkein heikoimpia. Vaikka Suomen rooli olisi pieni, se on silti tärkeä. Olen sanonut, että ilmastonmuutoksen torjunta ja köyhyyden poistaminen ovat politiikan tärkeimpiä tehtäviä, ja näiden tavoitteiden edistäminen ei saisi pysähtyä vain Suomen valtion rajoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

16.16 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön hallinnonalan budjetista yli puolet on kehitysapurahoja. Näitä rahoja leikataan ensi vuonna 118 miljoonaa euroa, ja niin on syytäkin. Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa ylläpitää entisen kaltaista kehitysyhteistyöjärjestelmää, velaksi auttamista. Tässä järkyttävässä taloustilanteessa, kun myös suomalaisia koskevista kohteista joudutaan sopeuttamaan, on oikeus ja kohtuus, että myös Suomesta pois lahjoitettavien verorahojen virtaa rajoitetaan reippaasti. Koko kauden aikana varsinaisesta ja lainamuotoisesta kehitysyhteistyörahoituksesta onkin tarkoitus leikata yhteensä yli miljardi euroa.

Lisäksi Orpon hallitus on tehnyt erittäin tärkeitä linjauksia siitä, kuinka paljon rahaa voimme lahjoittaa, millä perusteilla ja minne. Tavoitteena on vähentää kehittyvien maiden epätervettä riippuvaisuutta muista valtioista. Eilen illalla näytettiin erittäin koskeva Mariupolin tuho -dokumentti TV1:llä. Se kuvasti Venäjän raakalaismaisuutta ja silmitöntä julmuutta siviilejä kohtaan, kannattaa katsoa se. Sen takia onkin tärkeää, että kehitysapua ei tulla antamaan hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat tätä kauheaa Venäjän hyökkäyssotaa. Eikä sitä onneksi tulla antamaan myöskään maille, jotka kieltäytyvät vastaanottamasta Suomesta palautettavia omia kansalaisiaan. Valitettavasti, koska palestiinalaisten tukia ei lakkautettu aluetta hallitsevan terroristijärjestön Hamasin hirmuteoista huolimatta, on hallituksen lupaus rahankäytön tarkasta seurannasta tarpeellisempi kuin koskaan. Suomen rahoja ei tulevaisuudessakaan saa missään tapauksessa valua terroristisiin tarkoituksiin tai antisemitistisiin oppimateriaaleihin.

Kuten perussuomalaiset ovat jo pitkään suositelleet, tällä kaudella auttamisen painopistettä siirretään lähialueilla auttamiseen. Ukraina onkin alkaneella hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja tämä on erittäin tärkeä ja hyvä linjaus.

Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen tärkein ja ensisijainen tehtävä on huolehtia suomalaisten hyvinvoinnista, toimeentulosta ja turvallisuudesta. Sen linjan mukaisesti ulkoministeriön budjettia koskevat päätökset ovat täsmälleen oikeansuuntaisia. — Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.20 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Konfliktit, ilmastokriisi ja tasa-arvon takapakki hidastavat inhimillistä kehitystä maailmalla. Myös humanitääriset kriisit ovat pitkityneet. Kehitysyhteistyöllä pyritään luomaan rauhaa, vakautta ja kestävästä kehitystä koko maailmaan. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa vaikutukset näkyvät täälläkin. Pitää katsoa myös omaa nenää pidemmälle.

Kehitysyhteistyöhön kohdistetaan noin 0,42 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 24. Suomi on kuitenkin sitoutunut YK:n 0,7 prosentin bktl-tavoitteeseen. Suomen panostukset kehitysyhteistyöhön jäävät muiden Pohjoismaiden tasosta. Erityisen haitallista on humanitäärisen rahoituksen lasku. Kokonaisuudessaan humanitäärisen työn määrärahat kasvavat, mutta Suomen tuki muualla kuin Ukrainassa tapahtuvien kriisien lieennyttämiseen laskee. Maailman kriisejä ei saisi asettaa vastakkain, sillä se vahvistaa entisestään maailman jakautumista ja jännitteitä aikana, jolloin geopolittiset jännitteet ovat kasvaneet jo merkittävästi. On vakavaa, ettei kehitysyhteistyön tunnusluvuissa enää ole vähiten kehittyneisiin maihin eli LDC-maihin kohdennettujen maksatusten osuutta merkittynä erikseen. Tämän seurantaluvun kautta voitaisiin seurata, kanavoituuko Suomen kehitysyhteistyö kaikkein köyhimmille maille.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisin aiheuttamat sään ääri-ilmiöt, kuten kuivuus ja tulvat, lisäävät nälkäänäkevien ihmisten määrää eri puolilla maailmaa. Vakavimmissa ilmastokenaarioissa nälkäkriisin ennustetaan vaikuttavan jopa yli 200 miljoonaa tyttöön ja naiseen. Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus on osa kehitysyhteistyörahoitusta. Suomi on sitoutunut kansainvälisissä kokouksissa kehittyvien maiden ilmastotyön rahoitukseen. Suomen kanavoimasta rahoituksesta ei ole budjettiesityksessä riittävän tarkkaa mainintaa, ja on mahdotonta tietää, mikä on todellinen vastuu, jota Suomi kantaa kansainvälisistä ilmastositoumuksistaan. Ministeri Tavio on useammassa haastattelussa vastannut, että rahoitus laskee kymmeniä miljoonia. Budjettikirjasta voi päätellä, että mahdollisesti jopa 60 miljoonaa. Tämä on isosti ristiriidassa Dubain ilmastokokouksen puheiden kanssa, ja kolmen miljoonan panostus, joka siellä tähän loss and damage -rahastoon tehtiin, on hyvin vaatimaton näiden leikkauslinjausten rinnalla.

Arvoisa puhemies! Laina- ja sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö on ja olisi tärkeää muun muassa globaalin ilmasto- ja tasa-arvotyön näkökulmasta. Sen avulla voidaan vauhdittaa tehokkaasti yksityisen sektorin ilmasto- ja luontotyötä. Yritysten ja julkisen puolen yhteistyö on avainasemassa siinä, että ilmastomuutoksen ja luontokadon kaltaisten haasteiden ratkaisuun ohjautuu riittävästi resursseja.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen tavoitteen 5, sukupuolten välisen tasa-arvon, toteutuminen on hälyttävällä tavalla jäljessä, kuten valitettavasti monen muunkin Agenda 2030 -tavoitteen. Talousarvioesitykseen ja hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia läpileikkaavasti ulkopolitiikassaan.” Tämä on erinomaista, ja tätä olisi tärkeää toimeenpanna konkreettisesti jo ensi vuonna. Sukupuolten tasa-arvon edistämisen tulee näkyä koko ulkoministeriön hallinnonalalla, ja näitä suunnitelmia ja selkeitä linjauksia kaivataan myös tänne. Suomi on tehnyt 1325:n eli Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman, joka hyväksyttiin viime keväällä — sen neljäs toimintaohjelma jo — mutta yhtä lailla Suomi on ottanut hyvää johtajuutta YK:n 2250-päätöslauselmassa eli ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”, ja sen ensimmäinen toimintaohjelma tehtiin Suomessa ja sille toivottaisiin nyt jatkoa toisen toimintaohjelman muodossa. Rauha on aina kestävämpi, jos sitä ovat rakentamassa ja prosessissa mukana niin naiset kuin nuoret.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Diarra poissa. — Edustaja Biaudet.

16.25 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensimmäistä kertaa ainakin niin pitkään aikaan kuin minä muistan kehitysyhteistyövaroista varsinainen kehitysyhteistyö on pienempi kuin muu kehitysyhteistyö. Kokonaisuudessaan tavoitteet 0,7 prosentista katoavat pitkälle tulevaisuuteen. Jopa meidän kunniakysymys ulottaa 0,2 prosenttia kehitysyhteistyövaroista kaikkein köyhimmille, kaikkein heikoimmille maille, ihmisille maailmassa, näyttää olevan meille liian kunnianhimoinen. Ei myöskään puhuta enää siitä, että 85 prosenttia kehitysyhteistyöstä pitäisi edistää sukupuolten tasa-arvoa. Toivon, että kaikesta huolimatta nämä tavoitteet pysyvät meidän kansainvälisten suhteiden hoitamisen taustalla ja että jossain vaiheessa tulee se aika, jolloin näemme, että näihin tavoitteisiin pääseminen itse asiassa edesauttaa koko maailman hyvinvointia, myös Suomen.

Täällä on puhuttu verrokkimaista. Verrataan tietenkin siihen, mikä tuntuu meille edulliselta, ja EU:n keskiarvo tuntuu tällä hetkellä olevan parempi verrokki, koska me olemme tippuneet muiden Pohjoismaiden kyydistä. Tämä on kuitenkin enemmän kuin vain raha-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

asia. On tosi hankalaa poliittisestikin, että emme enää ole muiden Pohjoismaiden kanssa yhdessä YK:ssa tai yhteishankkeissa vaikuttamassa esimerkiksi meidän arvojemme edistämiseen.

Maailman tarve on monimutkaistunut, ja lasten ja naisten hätä on suurta kaikkialla. Ei vain Suomessa ole ihmisiä, joilla on vaikeaa. Tämä on jollain tavalla hyvä muistuttaa. Itse ajattelen, että tällainen kylmä suhtautuminen maailman hätään, joka tänäänkin, äsken, tuli esiin, itse asiassa haavoittaa myös jotain meidän omasta sielustamme, meidän inhimillisyydestämme ja meidän ihmisyydestämme. Sillä on vaikutuksia myös siihen, miten katsoimme toisiamme ihmisinä, miten ihmisiä maailmassa arvotetaan eri kasteihin, apua ansaitseviin ja apua ei ansaitseviin.

Tällainen ihmiskäsitys laajenee myös omaan kotimaahan, jossa jopa lasten oikeudesta perheeseensä halutaan luopua siksi, että lapsi ja perhe eivät ole niin sanottuja oikeita suomalaisia, vaan väärän värisiä ja väärään jumalaan uskovaisia. Poliitikot käyttävät täällä vastakkainasettelua omiin valtakantojensa ja piilottavat omat puuttuvat vastauksensa maailman ja Suomen haasteisiin syyttämällä siitä maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia. Yksi kehitysyhteistyön tärkeä tehtävä on siksi meidän omakuvan kasvaminen ja Suomen roolin kasvattaminen isommaksi maailmassa ja osaavammaksi Euroopan ja maailman maiden yhteistyössä.

Kriisit, konfliktit, demokratiakehitys, pandemia kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa tai autoritaarisissa maissa. Ei suomalaiselle viennillekään löydy kovin paljon riskittömiä kohteita. Kaikkein köyhimmissä maissa tarvitaan myös monikansallista kehitysyhteistyötä, tarvitaan valtioiden välistä kehitysyhteistyötä sekä kansalaisjärjestöjä. Eivät sinne yritykset yksin lähde.

Tasa-arvon edistymistä uhataan nyt myös jopa Euroopassa. Maailmassa on tällä hetkellä enemmän pakolaisia ja sisäisiä pakolaisia kuin koskaan ennen, ja Euroopassa me valitsemme, että suljemme silmämme siltä.

Suomen roolin maailmassa tulisi olla se, miten parhaiten voisimme edistää demokratiaa, turvallisuutta ja globaalia yhteistyötä demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Myös Ukrainan jälleenrakentamisessa tulisi alusta asti tukea myös järjestöjen yhteyksiä ukrainalaisiin kansalaisjärjestöihin. Jälleenrakennuksen suuret panostukset tarvitsevat vahvaa, valvovaa ja osallistavaa kansalaisyhteiskuntaa. Myös sodan ja väkivallan uhrien tukemisessa järjestöjen työ on keskeistä. Ihmiskauppa tai seksuaalinen väkivalta edellyttävät, että ruohonjuuritasolla on riittävästi voimavaroja. Emme voi edetä pelkästään yrityspainotteisesti.

Rauhan rakentamisen onnistuminen edellyttää myös globaalissa etelässä pitkäaikaista läsnäoloa ja osaamista maissa, joissa pitkäaikaiset konfliktit ja romahtaneet valtiot tarjoavat hyvän maaperän väkivallalle, korruptiolle ja autoritaarisille johtajille. Siksi myös edustustojen, kehitysyhteistyön sekä järjestöjen läsnäolo tarjoaa meille paremmat mahdollisuudet toimia kuin se, että emme tunne olosuhteita. Sodan ja konfliktit vievät hetkessä ne voimavarat, jotka olisivat kipeästi tarpeellisia köyhyyden vähentämisessä tai ilmasto- tai luontokadon ratkaisemisessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kello on 16.30, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 16.30.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 18.04.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua ulkoministeriön pääluokasta 24. — Yleiskeskustelua, ja siellä on edustaja Antikainen, joka on poissa. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En olisi jäänyt tätä puheenvuoroa käyttämään tähän saliin, mutta harmillisesti ulkoasiain hallinnonalan keskustelu tavallaan keskeytyi, ja olen iloinen, että edustaja Garedeu jäi nyt sitten osittain varmaan opetusministeriön hallinnonalan vuoksi tänne, kun nyt nimenomaan teidän puheenvuoroonne siinä loppukeskustelussa halusin kiinnittää huomiota. Se liittyy kansainvälisen kehitysyhteistyön merkitykseen sekä tässä budjettiesityksessä että pidemmässä juoksussa.

Tässähän nyt on tapahtumassa se, että meillä se 0,7 prosentin kansallinen tavoite, joka on asetettu kehitysyhteistyölle, jonka todellakin muut Pohjoismaat saavuttivat jo 1970-luvulla, etääntyy yhä enemmän, ja nyt hallituskaudella ollaan tekemässä aika isoja rakenteellisia muutoksia kehitysyhteistyössä. Ennen kaikkea surkuteltavaa on se, että myöskin määrällisesti se laskee. Nyt lasketaan, että ensi vuonna se olisi 0,41 prosenttia ja kehyskauden lopussa, eli hallituskauden loppuessa, se olisi 0,37 prosenttia. Eli selkeästi Suomi on laskevalla uralla.

Nyt tässä on se iso kysymys, jonka edustaja Biaudet nosti omassa esityksessään, että me emme edes näe, mitä tämä 0,37 prosenttia aidosti on. Ensimmäisen kerran itse asiassa koko Suomen kehitysyhteistyön budjetin historiassa tilanne on se, että varsinainen kehitysyhteistyö ei ole enää se varsinainen lohko, mihin me kehitysyhteistyövaroja käytetään. Yli puolet varoista käytetään tällä hetkellä erityisesti kahteen seikkaan: Euroopan unionin jäsenmaksuista Suomelle lankeaviin velvoitteisiin, jotka voidaan lukea kehitysyhteistyön piiriin, ja toisena suurena menoeränä ovat pakolaiskulut, ja sitten osittain hallintokuluja. Eli yli puolet tästä 0,37 prosentista ei aidostikaan mene siihen, mihin kehitysyhteistyön määrärahoja perinteisesti on koottu, eli globaalien köyhyyden ja eriarvoisuuden ongelmien ratkaisemiseen, vaan nyt tässä on toinen kulma.

Toinen suuri seikka ja muutos on se, että meillä maaohjelmatyö supistuu rajusti, ja se pudottaa nimenomaan vähiten kehittyneitä maita pois. Keskeisenä syynä on tietysti Ukrainan apu. Kyllä, me olemme kaikki sitä tukemassa voimakkaasti, ja siihen on syytä panostaa, mutta se supistaa niin, että Ukrainan maaohjelma tulee olemaan Suomen historian suurin kahdenkeskinen ohjelma. Koskaan Suomen historiassa ei ole yhdelle maalle annettu niin suurta tukea kuin nyt annetaan Ukrainalle. Se tuki on yli 58 miljoonaa euroa vuosittain tässä tulevalla kaudella, ja seuraavat maaohjelmamaat ovat 13 miljoonan tasolla. Ja siellä käy vielä niin, että useimmat maaohjelmamaat putoavat pois kokonaan, ja tämä yhteistyö supistuu ehkä viiteen jatkossa. Tämä on raju muutos siinä, että me emme pysty enää tavoittamaan vähiten kehittyneitä maita ja köyhintä maanosaa, Afrikkaa, sillä tavalla kuin aikaisemmin.

Nyt sitten tullaan siihen isoon kysymykseen, mistä, arvoisa puhemies, tulii tämän puheenvuoroni pitämään. Edustaja Garedeu totesi, että se on hieno linjanmuutos, että me autamme lähellä olevia, ja teidän ryhmänne on moneen kertaan, tänäänkin, sen sanonut, että kehitysyhteistyö on rahojen tuhlaamista maailman köyhyysongelmien ratkaisemiseen, kun

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

meillä prioriteetti pitäisi olla kotimaisen köyhyyden ratkaisemisessa. No, ilkkurinen voisi tämän budjettikeskustelun yhteydessä todeta sen näinpäin, että kun tämä hallitus leikkaa myös kotimaisilta köyhiltä, niin niitä rahoja, jotka otetaan nyt globaalin köyhyyden ongelmien ratkaisemisesta pois, ei annetakaan suomalaisillekaan köyhille, vaan päinvastoin — se ilkkurinen jatkaisi — näillä verohelpotuksilla suurituloisille tuetaan pikemminkin Suomen rikkaita.

En halua tätä argumentaatiota viedä eteenpäin, mutta halusin teille sanoa sen seikan, mikä on isoin huomio: Tämä argumentti ”lähellä tai kaukana” on suhteellinen. On tietysti geopoliittiset syyt tukea Afrikkaa, mutta vielä enemmän ovat inhimilliset syyt, ja vaikka Afrikan ongelmat tuntuvat olevan kauempana kuin Ukrainan ongelmat — joka on tietysti aito, akuutti sotilaallinen kriisi, jossa on absoluuttisesti tuki tarpeellista — niin eivät Afrikan ongelmat ole niin sanotusti etäällä meitä, vaan sitten meillä on hallitsemattomat pakolaisvirrat ja koko se ongelmavyöhyke, mikä kantautuu siitä, että maailma on kuitenkin yhteinen ja globaali köyhyys purkaantuu erilaisena väkivaltaisena hallitsemattomuutena.

Siinä suhteessa tämä on iso kulma, että me emme tunnista sitä, ja se on se isoin asia, jonka haluan sanoa: Yhteisvastuu ei tunne rajoja. Yhteisvastuu ei tunne rajoja. Ne, jotka ovat halukkaita aidosti globaalitasolla solidaarisuustyötä tekemään, tekevät sen saman solidaarisuustyön Suomessa. Niillä riittävät voimavarat siihen. Nyt tämä hallituksen budjettiesitys tällä hetkellä näyttää siltä, että kun sitä yhteisvastuuta ei tahdo riittää maailmanlaajuisesti, niin ei sitä tunnu riittävän Suomessaakaan. Sehän me keskusteltiin, kun me puhuttiin sosiaaliturvamennoista ja niiden leikkauksista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vikman poissa, edustaja Kaikkonen poissa. — Ahaa, Garedew sieltä. Kannattaa laittaa vähän aikaisemmin nuo nimet, koska sitten on aina vaikea katsoa, jos laitetaan ihan viime tipassa. Sopiiko niin?

18.09 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Osaksi vastaukseksi tähän edelliseen puheenvuoroon: Me kaikki tiedetään, että Suomi on erittäin vaarallisesti ja vakavasti velkaantunut ja meidän taloustilanne on tosi vakava. En tiedä, oletteko te kuulleet semmoisesta henkilöstä, joka ottaisi itse lainaa korolla, jotta voisi antaa ne rahat, mitä lainaa, toiselle. Näin Suomi on nyt toiminut, ja se on se muutos, mitä perussuomalaiset ovat ajaneet, että me emme velkarahalla ota lainaa, kun nyt on kalliit korot vielä, ja lahjoita sitä pois. Tässä on vaakalaudalla koko Suomen hyvinvointivaltion romahtaminen ja meidän huolenpitomme meidän omista kansalaisista.

Se on totta, että tämän maapallon pelastamiseen tarvitaan paljon rahaa, köyhyyttä on paljon, mutta valitettavasti Suomi ei ole se ratkaisu, se, että suomalaiset veronmaksajat pelastaisivat koko maapallon köyhyydeltä ja lähettäisivät meidän verorahamme sinne maailmalle. Se ei voi olla ratkaisu. Jokaisen kansallisvaltion ensimmäinen tehtävä on huolehtia omista ihmisistään, omasta kansastaan ja omasta hyvinvoinnistaan. Sitten, jos jää ylimääräistä rahaa, me autetaan niitä muita.

Sitten tämä prioriteettijärjestys, että ketä me autetaan: Toki Ukraina on ykkösenä, koska siinä he sotivat myös meidän puolellemme, meidän naapurivaltiotamme Venäjää vastaan, ja siinä on suuri uhka myös Suomelle. Sen takia suuret intressit on todellakin tukea Ukrainaa ja näitä lähiseutuja. Mutta myös tämän perussuomalaisten sanonnan, että me haluamme auttaa lähellä, tarkoitus olisi, että siellä kehitysmaissa, missä on ongelmia ja haasteita, emme ratkaise niitä ongelmia sillä, että me tuomme ne kansalaiset tänne Suomeen, vaan

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

sillä, että me voimme auttaa siellä kriisitilanteissa, lähellä sitä omaa maata, näitä kansalaisia, jotka tarvitsevat vaikka turvapaikkaa. Elikkä he oman valtion läheltä saisivat turvapaikan, vaikka viereisestä valtiosta, ja autetaan sinne näitä ihmisiä. Näin useampi ihminen saisi apua, se olisi halvempaa, ja sitten he voisivat vaikka palata sinne omaan valtioon, kun kriisitilanteet ovat ohi.

Eli nämä ovat tämmöisiä periaatteita, joita perussuomalaiset ovat ajaneet, myös nyt tässä hallituksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten on vielä edustaja Kiljunen.

18.12 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan oikein muotoilitte: ”sitten vielä”. Ja se on sitten varmasti se viimeinen puheenvuoro minun puoleltani, enkä halua tätä debattia jatkaa. Mutta minusta on arvokasta, että edustaja Garedeu puhuu avoimesti sen kulman, miten te katsotte. Ilmeisesti meillä on osittain näkökulmaero ja saattaa olla jopa arvoissakin eroa. Tässähän kun käytiin näitä sosiaaliturvaleikkauksia läpi, niin puhuttiin näistä arvoeroista.

Te sanoitte niin, että ei ole ihmistä, joka ottaa lainan auttaakseen jotain toista. Kyllä, ehkä te voitte viitata siihen, että me emme ole Jeesusia, jotka tekisivät sen sillä tavalla, mutta meillä on kyllä lähetysaarnajahengessä olevia ihmisiä, jotka menevät kauas auttamaan toisia ja uhraavat oman elämänsä sen vuoksi, että voivat auttaa muita. Kyllä meitä on ihmisiä, jotka siihenkin pystyvät. Ja ideologisesti, aatteellisesti sitten tullaan näihin arvoihin. On olemassa sellainen aatesuuntaus, jota itse edustan hyvin vahvasti, että yhteiskunnan kehitystasoa mitataan sillä, kuinka se pitää huolta heikoimmista. Eli me haluamme auttaa aidosti heikoimpia ihmisiä tässä yhteiskunnassa. Ne, jotka ovat vahvoilla, pärjäävät paremmin. Ja sitten tulee tämä iso kulma, aivan niin kuin edustaja Biaudet tänään kauniisti muotoili: ei tässä voi olla ihmisyydessä eroa. Ihminen on ihminen ihan missä tahansa päin maailmaa hän on. Me olemme kaikki samalla pallolla, saman maailmankaikkeuden lapsia, olemme tänne syntyneet yhdessä. Eikä siinä ole jotain rajaa, joka yhtäkkiä estää tämän yhteisvastuun tunteen olemisen. Sen minä kyllä tunnustan, että meillä tämän talon päätöksentekijöinä on vastuu ensisijaisesti suomalaisista, vastuu meidän turvallisuudesta. Se on selvä asia. Mutta ei tämä yhteisvastuun periaate siitä laukea mihinkään. Se on meillä olemassa aidosti, ja sen takia minä sanoin, että se yhteisvastuun tunne ei tässä suhteessa tunne rajoja.

Viimeisen lauseen haluan tähän vielä sanoa tästä velasta. Tämä budjetti on rakennettu siihen samaan pohdiskeluun kuin silloin, kun vaalikampanjat käytiin, että Suomi on vaarallisesti velkaantunut. Haluan sanoa: Suomi ei ole vaarallisesti velkaantunut. Meillä on kieltämättä julkinen velka kasvanut, monista tekijöistä täällä on puhuttu, mutta me emme ole vaarallisesti velkaantuneet. Me olemme EU:n keskitasoa velka-asteeltamme, ja kaiken lisäksi kun ottaa vielä tuon nettovelan eikä vain bruttovelkaa, niin nettovelan osalta Suomi luottoluokittajien silmin ei ole velkaantunut lainkaan, koska meillä on valtavat eläkerahastot, jotka lasketaan julkisen talouden osaksi, ja siinä suhteessa meidän kilpailukykyimme tässä suhteessa ei ole ollenkaan niin huolestuttava kuin tässä keskustelussa on annettu ymmärtää. — En silti puolusta sitä linjaa, etteikö olisi tärkeätä niihin alijäämiin kiinnittää huomiota.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Garedew.

18.15 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Vastauksena tähän edelliseen: Todellakaan ihmisyydellä tai ihmisarvolla ei ole eroa. Kaikki ihmiset ovat täysin saman arvoisia ja arvokkaita, ja tämä on erittäin tärkeä periaate. Mutta niin kuin edellä sanoin, Suomi ei voi ivan kaikkia ihmisiä auttaa. [Kimmo Kiljunen: Ei, ei voi!] Siihen eivät riitä meidän resursit ja meidän rahat. Se vain on se todellisuus, että kaikkia emme voi auttaa, ja sen takia meidän pitää priorisoida ja tehdä päätöksiä, keitä me autetaan ja missä me autetaan. Sen takia olemme rajanneet sen, että Ukraina ykkösenä ja sitten lähellä. Se on myös viisautta näitä ihmisiä kohtaan, keitä me lähemme auttamaan, että se raha, jota lähetämme sinne autettaviin maihin, olisi mahdollisimman tehokasta, niin että voisimme auttaa mahdollisimman monia ihmisiä hädässä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

8.6. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27. Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään puolitoista tuntia. — Jaoston puheenjohtaja, edustaja Ronkainen ja sen jälkeen ministeri Häkkänen, olkaa hyvä. — Kello 18 siirrytään sitten keskeytyneisiin pääluokkiin. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen siis pääluokan 27 valtiovarojen mietinnön osalta:

Pääluokkaan 27 valiokunta esittää yhteensä noin kuusi miljardia euroa vuodelle 24. Puolustusmenojen osuuden arvioidaan olevan 2,3 prosenttia bkt:stä vuonna 24 Naton laskukaavalla. Menot jakautuvat Naton ja sotilaallisen maanpuolustuksen kesken. Naton jäsenmaana Suomi on sitoutunut muiden jäsenmaiden tavoin käyttämään 20 prosenttia puolustusbudjetista materiaalihankintoihin, ja tämä tavoite ylittyy.

Kansallinen puolustuskyky perustuu jatkossakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Naton jäsenyyteen liittyvien kustannusten yhteismäärä on noin 86,6 miljoonaa. Hallitusohjelmaan perustuen valiokunta esittää Puolustusvoimille vuosille 24—27 vuosittaista 50 miljoonan euron lisäystä, mikä kohdistuu Naton tuomiin kustannuksiin. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella Natoon liittyvät määräraahatarpeet kuitenkin täsmentyvät ajan kuluessa.

Puolustusvoimien toimintamenoille valiokunta esittää lähes 2,4 miljardia, mikä on noin 239 miljoonaa enemmän kuin vuonna 23. Määrärahalla pystytään kouluttamaan muun muassa 25 000 reserviläistä. Sopimussotilasmäärän kasvattamiseen 500 henkilötyövuoden tasoon valiokunta on tyytyväinen, ja myönteisenä pidetään myös, että suunnitellun 500 henkilötyövuoden nopeutettu lisäys on käynnistynyt hyvin.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Hallitusohjelman mukaisesti kiinnitetään huomiota diabeetikoiden mahdolliseen varusmiespalveluksen suorittamiseen sekä siviilipalvelusjärjestelmän kokonaisuuden kehittämiseen enemmän kokonaisturvallisuutta palvelevaksi.

Tki-rahoitukseen panostaminen on osaltaan tärkeää sotilaallisen maanpuolustuksen näkökulmasta sekä osaamis pohjan turvaamiselle kansallisesti.

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään noin puolitoista miljardia euroa. Puolustusmateriaalihankinnat ovat maailmanlaajuisesti hankaloituneet, ja valtion on varauduttava mahdollisesti kohoavaan kustannustasoon. Valiokunta pitää tärkeänä, että Puolustusvoimat yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen ja teollisuuden kanssa ylläpitää ja lisää omaa kansallista tuotantoa. Puolustushallinnon rooli on merkittävä myös viennin edistämisessä, ja on nostettava esiin valtion tarve osallistua vientikauppaan.

Ukrainan tukeminen jatkuu. Puolustushallinto suunnittelee ja valmistautuu jatkamaan pitkäkestoisesti annettavaa materiaali- ja koulutustukea. Välttämätöntä on myös korvata Ukrainaan luovutettu tuki Puolustusvoimille täysimääräisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomella on aktiivinen rooli Ukrainan tukemista mahdollistavissa toimissa.

Monitoimihävittäjien hankinta etenee suunnitellulla tavalla.

Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen valiokunta esittää noin 9,8 miljoonaa, mikä on noin 1,6 miljoonaa enemmän kuin menneenä vuonna. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä on parannettava, ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan MPK:lla on huomattava rahoitusvaje, ja näin ollen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle valiokunta lisää 800 000 euroa. Samoin valiokunta lisää Reserviläisliitolle ja Suomen Reserviupseeriliitolle molemmille 100 000 euroa. Ne ovat tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Valiokunta haluaa nostaa esiin myös ampumaratojen käytettävyyden ja rataverkon kattavuuden, joilla on erittäin suuri merkitys maanpuolustukselle. Keskeistä on kiirehtiä ympäristölupakäytäntöjen helpottamista ja yhdenmukaistamista lainsäädäntömuutoksin. Hallitusohjelman mukaisesti ampumaratojen määrää lisätään tuhanteen ampumarataan. Asiaa on käsitelty myös maa- ja metsätalousministeriön sekä sisäministeriön pääluokissa. — Arvoisa puhemies, tässä esitykseni. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Häkkänen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.36 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Vuoden 2024 talousarviossa tehdään edelleen lisäpanostuksia Suomen puolustuskykyyn, korvataan Ukrainalle tukena luovutettuja suorituskykyjä sekä vahvistetaan toimintaamme Nato-maana. Valtionavustuksina jaettavaa tukea maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnalle kasvatetaan. Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään vuodelle 2024 yhteensä kuusi miljardia euroa, mikä on noin 172 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaista talousarviota vähemmän.

Vuoden 24 talousarvioesityksessä puolustusministeriön hallinnonalan menot suhteessa vuodelle 24 ennustettuun bruttokansantuotteeseen ovat 2,3 prosenttia Naton laskentatavalla. Monitoimihävittäjien hankinnan rahoituksella on merkittävä rooli osuudessa. Naton jäsenmaat ovat sitoutuneet käyttämään 20 prosenttia puolustusbudjetistaan materiaalihankintoihin, ja vuonna 24 Suomi ylittää tämän tavoitteen reilusti.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Merkittävimpiä vuoden 2024 puolustusbudjettia nostavia tekijöitä ovat Ukrainaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaushankinnat, 279 miljoonaa euroa, sekä hallinnonalan määrärahojen indeksi- ja kustannustasotarkistukset, 225 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarvioesitys sisältää Puolustusvoimille 279 miljoonaa euroa korvaamaan Ukrainaan luovutettuja suorituskykyjä. Rahoitus budjetoidaan vuoden 23 toisessa lisätalousarviossa esitetyille Ukrainan materiaalituen korvaushankinnat 23 -tilausvaltuudelle, joka on kokonaisarvoltaan noin 1,45 miljardia euroa ja jonka menot kohdentuvat vuosien 2023 ja 2028 väliselle ajalle.

Nato-jäsenyydestä aiheutuvia kustannuksia vuodelle 2024 talousarvioon sisältyy yhteensä noin 87 miljoonaa euroa. Puolustusvoimille on tehty hallitusohjelmaan perustuen vuosille 2024—2027 vuosittainen 50 miljoonan euron lisäys, joka kohdentuu Nato-jäsenyyden tuomiin välittömiin tarpeisiin. Nato-jäsenyydestä aiheutuvia kustannuksia ovat muun muassa puolustushallinnon henkilö- ja tehtävämäärän lisäämisestä aiheutuvat kustannukset, Suomen välittömät Nato-jäsenyyteen liittyvät maksuosuudet, muun muassa Naton sotilasbudjetti, Naton investointiohjelma ja DIANA-aloite, sekä johtamisjärjestelmän kustannukset.

Vuoden 2024 puolustusbudjetissa huomioitua Nato-jäsenyyden kustannukset ovat tällä hetkellä tunnistettuja suoria kustannuksia. Nato-jäsenyydellä tulee kuitenkin olemaan tulevana vuosina muita suoria kustannusvaikutuksia sekä runsaasti välillisiä kustannusvaikutuksia, joita ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa yksilöidä. Merkittäviä kustannuksia tulee aiheutumaan Suomelle kohdistettavien suorituskykytavoitteiden toimeenpanosta ja Naton operatiiviseen suunnitteluun osallistumisesta.

Kokonaisuutena puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan vuoden 2024 talousarvioesityksessä noin 1,5 miljardia euroa. Puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetuilla määrärahoilla rakennetaan uutta suorituskykyä, vastataan muuttuneen sotilaallisen toimintaympäristön vaatimuksiin sekä korvataan Ukrainalle materiaalitukena luovutettua sotilaallista suorituskykyä.

Arvoisa puhemies! Toimintamenoihin esitetään vuodelle 2024 uutta noin 150 miljoonan euron tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 2024—2028. Tilausvaltuutta käytetään Puolustusvoimien varaosahankintoihin sekä järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimuksiin.

Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen vuoden 2024 talousarviossa kohdennetaan yhteensä 9,8 miljoonaa euroa, joka on noin 1,6 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella ja vapaaehtoistoimijoilla on suuri merkitys yhteiskunnalle kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Rahoituksella mahdollistetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutusmäärän kasvattaminen. Puolustusvoimat tukee Maanpuolustuskoulutusyhdistystä sotilaallisia valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen järjestämisessä ja toteuttaa näiden ammuntojen patruunahankinnat puolustusmateriaalihankintoina.

Lopuksi: Veteraanijärjestöjen ja muun veteraanityöhön osallistuvan vapaan yhdistystoiminnan työ on muuttumassa edunvalvonta- ja perinnetyöstä pelkäksi perinnetyöksi, koska vuosien 1939—1945 sotien veteraani- ja sotasukupolvi on poistumassa keskuudestamme. Valtionavustuksena myönnettävällä rahoituksella vaalitaan veteraaniperinnettä, ja sen merkitys veteraani- ja lottaperinneyön jatkumiselle ja kehittämiselle on suuri.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia puolueita osallistumisesta puolustusbudjetin valmisteluun valiokunnissa. Kuten äskeisestä puheenvuorosta tuli hyvin esiin, kattava tuki puolus-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

tusmäärärahoille säilyy edelleen vahvana eduskunnassa, ja siitä haluan esittää kiitoksen kaikille puolueille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään debattikusteluun. — Debatin aloittaa edustaja Ronkainen.

16.42 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty tänään keskustelua muun muassa ulkoministeriön hallinnonalan osalla tästä Nato-jäsenyydestä ja sen roolista, ja olisi mielenkiintoista kuulla puolustusministerin näkemys siitä, kumpaa Nato-jäsenyys on. Sehän on varmasti molempia, sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa että puolustuspolitiikkaa, mutta mikä teidän näkemyksenne on siitä painopisteestä, että kumpaan suuntaan vaakakuppi ikään kuin kallistuu, kumman hallinnonalan asiaa se on enemmän?

Toinen, mikä minua kiinnostaa, ovat nämä ampumaradat. Kun niistä on selkeät tavoitteet olemassa, se tuhannen rataa, ja nyt tuntuu, että ympäristöministeriö on ainakin vielä toistaiseksi ollut lupakäytänteitten osalta jonkunnäköinen jarru, niin minkälaista keskustelua te olette käyneet siitä, että päästäisiin tavoitteessa mahdollisesti etenemään? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puolustusvaliokuntaan välillä, eli puheenjohtaja Kopra.

16.43 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeriä ja hallitusta sekä valtiovarainvaliokuntaa tasapainoisesta ja hyvästä budjetista. Puolustusvaliokunta on tyytyväinen rahoituksen tasoon. Taitaa olla ensimmäisiä kertoja tasavaltamme historiassa, että rahoitus ei ole pääasiallinen haaste puolustuksemme järjestyksessä, vaan se on nyt kohdallaan.

Sen sijaan haasteita on sitten toimeenpanossa ja toteutuksessa, että riittääkö henkilökunta ja onko aikaa kertausharjoittaa riittävästi väkeä, niin kuin on suunniteltu, ja niin edelleen. Mutta tämä on niin sanotusti positiivinen ongelma, ja uskon kyllä, että nämä saadaan ratkaistua yhteistyössä, ja sitähän täällä on kyllä mallikkaasti tehtykin.

Haluan kiittää kyllä kaikkia osapuolia siitä saumattomasta yhteistyöstä suomalaisten turvallisuuden eteen, jota olemme saaneet tässä yhdessä tehdä.

Yhdyn hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtaja Ronkaisen kysymykseen tästä Naton roolista jatkossa. Eli nyt, kun nämä kansainväliset sopimusrakenteet on solmittu ja sofa kohta hyväksytty, katson ainakin puolustusvaliokunnan näkökulmasta, että Nato-jäsenyyteen liittyvät asiat ovat erittäin sotilaallisia kysymyksiä, ja näin ollen painopisteen tulee olla kyllä puolustusvaliokunnan käsittelyssä ja sitä kautta tulee suunnitella näitä asioita erittäin huolellisesti.

Ja kysyisin vielä, jos puhemies sallii, yhden lauseen ministeriltä: Kun siellä hallitusohjelmassa on tämä kyberturvallisuusstrategian uudistaminen ja sen osana sitten informaatiopuolustuksen huomioiminen osana sitä, niin onko tällä saralla edetty? Nyt viimeaikaiset tapahtumat osoittavat selvästi, että informaatiopuolustuksen strategiallekin olisi käyttöä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Savola.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

16.44 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on hyvä, että puolustusmäärärahojen taso pidetään korkealla. Maanpuolustukseen panostetaan kaikilta osin, ja se on kyllä keskeistä tässä maailmantilanteessa. Meillä pitää olla se parhain vakuutus eli suomalainen maanpuolustus kunnossa.

Ministeri tällä viikolla toi julki paketin panostuksista Suomen ammustuotantoon. Kuten kerroitte, tässä panostetaan niin Puolustusvoimien omiin kohteisiin — Räjähdekeskukseen, Haapajärven ja Ähtärin linjastoihin — kuin myöskin kumppanuuden tukemiseen ja investointeihin Nammon osalta. Kasvatetaan omia varastoita ja mahdollistetaan Ukrainan tukemista. Tämä investointi olisi valmis vuosien 2026—27 aikana. EU-maat ovat luvanneet aika mittavaa tukea Ukrainalle, noin miljoona ammusta, 155-millimetristä. Valitettavasti vain noin kolmasosa tästä on pystytty toimittamaan. Mikä merkitys tällä investoinnilla on näiden ammuksien kokoon saamiseen, ja kuinka paljon Suomi tällä päätöksellä pystyy parantamaan tätä yhden miljoonan ammuksen luovuttamista Ukrainalle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Holopainen.

16.46 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on edellisissä puheenvuoroissa todettu, tässä salissa vallitsee täysi yksimielisyys siitä, että puolustuspolitiikka ja Suomen maanpuolustuskyky ovat tärkeä osa tässä nykyisessä turvallisuustilanteessa, ja siitä halutaan pitää kiinni. Nato-jäsenyydestä huolimatta Suomen puolustuksen perusta on yleinen asevelvollisuus ja korkea maanpuolustustahto. Meidän pitää kaikin voimin pyrkiä varjelemaan näitten säilymistä, ja se vaatii myös jatkuvaa kehitystyötä. Yhä enemmän tätä asevelvollisuusjärjestelmän hyväksyttävyyttä haastaa se, kuinka sitä saataisiin vietyä yhdenvertaisempaan suuntaan. Olisi tärkeää toteuttaa muun muassa niitä tämän aikaisemmin asevelvollisuuden kehittämistä pohtineen komitean suosituksia esimerkiksi kutsuntajärjestelmän kehittämistä. Olisin kysynyt ministeriltä: missä aikataulussa näitä ollaan viemässä eteenpäin?

Sitten toisaalta tiedämme, että tätä meidän järjestelmää haastaa myös se, niin kuin tässä puolustusvaliokunnan lausunnossakin todetaan, että yleisesti nuorten terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät haasteet heijastuvat myös tälle puolustussektorille, ja sekin perustelee sitä, että tätä asevelvollisuusjärjestelmää, varusmiespalvelusta, pitää kehittää edelleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

16.47 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Herra ministeri! Tämä budjettikirja pitää sisällään nyt hyviä ja ennen kaikkea tarpeellisia asioita. Puolustusmäärärahojen tason nosto, koulutettu ja hyvin varustettu reservi, vapaaehtoinen maanpuolustustyö, siihen liitettynä vielä kunniakkaitten sotiemme veteraanien perinnetyön jatko ja kotimaisen puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden panostukset — asioita, jotka ovat saaneet ja tulevat saamaan myös meiltä sosiaalidemokraateilta täyden tuen. Tätä työhän me teimme myös edellisessä hallituksessa.

Pari asiaa haluaisin nostaa tästä, ehkä toisena asiana koulutettujen aliupseereiden määrän nostaminen. Olen jo useamman vuoden ajan tässä varsin samassa kokouksessa aina tuonut esiin, että meidän varusmiesten ja myös reserviläisten koulutus nojaa liiaksi tällä

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

hetkellä sopimussotilaiden varaan. Sanon liiaksi, ei täysin, mutta liiaksi. Tätä paikkausta varten me tarvitsemme koulutettuja aliupseereita.

Sitten toinen asia, johon ulkoministeriön pääluokkakeskustelussa otin kantaa ja otin asian esille: tämä Nato-politiikka. Me tarvitaan Suomessa aikaa myös kansallisen toimintatavan rakentamiseksi Nato-politiikan osalta. Onko se ulkopoliittikkaa? Totta vieköön se on osaltaan myös sitä, mutta keskeisiltä osiltaan se on nimenomaan puolustuspolitiikkaa, joka vaatii nyt aikaa myös implementoida tuonne valtionhallinnon puoleen mutta ennen kaikkea tänne eduskuntaan — ennen kaikkea meille parlamentaarikoille selkeä kuva siitä, että me olemme puhumassa puolustuspolitiikasta, emme vain ulkopoliittikasta. Tällöinen hybridi tästä Nato-keskustelusta varmaan aikanaan tulee, ja uskon, että se asettuu oikein uomiin, kun me sen teemme yhdessä hallituksen ja opposition kanssa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg.

16.49 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt Suomen puolustus rakentuu kolmijaolle, jossa meillä on vahva oma puolustus ja hyvin tehty puolustussuunnittelu, Naton täysjäsenyys ja tuoreimpana puolustusyhteistyösopimus Yhdysvaltain kanssa, jonka te, herra ministeri, menette kohta allekirjoittamaan Washingtoniin. Kysyisinkin teiltä nyt: Miten näette tämän DCA-sopimuksen merkityksen Naton rinnalla nyt, kun Yhdysvalloilla se on kaikkien Pohjoismaiden kanssa, kohta Tanskanin kanssa ja Suomen kanssa? Mitä merkitystä teille on siinä, jos ja kun se saadaan käsiteltyä ensi keväänä, niin että se on valmiina ennen Yhdysvaltain ensi syksyn presidentinvaaleja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.50 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varusmiesten päivärahojen kehitys on jäänyt kuluttajahintojen kehityksestä pahasti jälkeen, ja vuosien saatossa päivärahan todellinen ostovoima onkin rajusti pienentynyt. Siksi tervehdin ilolla sitä, että tämän kauden alkuvaiheessa maanpuolustukseen osallistuvien varusmiesten ja -naisten sekä reserviläisten päivärahoja tullaan nostamaan suurimmalla korotuksella 15 vuoteen.

Suomen puolustus perustuu reserviläisiin, ja tässä varusmieskoulutus näyttelee keskeistä roolia. Jokaisen varusmiehen panos yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden eteen on korvaamaton. Siksi tästä nimenomaisesta panoksesta, jonka varusmiehet ja reserviläiset maamme turvallisuuden eteen antavat, on syytä kiittää asianmukaisella korvauksella. Arvoisa puolustusministeri, toivon, että tällä tiellä jatketaan myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

16.51 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa viitattiin, tämä Suomen sopimuskenttä Nato-jäsenyyden aikana on nyt täydentymässä sekä Nato-sofalla että sitten Yhdysvaltojen kanssa solmittavalla DCA:lla.

Tässä uutisoinnissa sopimuksen julkistamisen jälkeen on ollut vähän ylilyöntejä. Esi-merkiksi Iltalehdessä kirjoitettiin, että 15 Yhdysvaltojen tukikohtaa tulee Suomeen. Tässähän nämä alueet, jotka sopimuksessa varataan, ovat ihan kokonaan toinen asia kuin tuki-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

kohdat, ja olisi varmaan syytä selkeyttää julkisuuteen vain, että nämä mahdolliset tukikohdarakaisut tulevat vasta siinä vaiheessa, kun Naton pohjoista Eurooppaa koskeva puolustussuunnittelu on edennyt pidemmälle. Siinä on tärkeää yhteistyö Pohjoismaiden kanssa sen ohella, että Yhdysvaltojen kanssa katsotaan, mitä apua kriisitilanteessa sieltä tarvittaisiin. Mutta oleellista on juuri tämä järjestys, että nyt vain varataan niitä mahdollisuuksia, niitä toimintatapoja, miten Yhdysvaltojen kanssa puolustusyhteistyötä harjoitetaan, mutta sitten ne konkreettiset ratkaisut, mitä se varustelu on, mitä se varautuminen on, valmiuden parantaminen, ja minkälaista henkilöstöä Yhdysvallat sitten jossakin vaiheessa täällä tarvitsee, ovat kokonaan tulevista ratkaisuista ja suunnitelmista kiinni.

Tässä samassa yhteydessä on varmaan tästä ydinaseiden kuljettamisesta tai säilyttämisestä Suomessa syytä selkeyttää, että siitä on ministerikin lausunnoissaan todennut, että tämä Suomen ydinenergialakihan pitää sisällään sen, [Puhemies koputtaa] ettei ydinräjähteitä ilman lain muutoksia täällä sallita, ja se on myös todettu tässä Yhdysvaltain kanssa tehdyssä sopimuksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutin mittaisia tällä kertaa. — Elikkä seuraavaksi puheenvuoron käyttää edustaja Kokko.

16.53 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy heti näin ensimmäisen kauden kansanedustajana kiittää puolustusvaliokunnan jäseniä hyvähenkisestä työskentely-ympäristöstä. Kaikki ne uutiset, mitä tästä talosta aina tuonne julkisuuteen tulee valiokunnista, eivät ehkä ole niitä parhaimpia, mutta täytyy sanoa, että on ollut kyllä ilo tehdä töitä puolustusvaliokunnassa, jossa on ollut rakentavaa keskustelukulttuuria. Hallitus—oppositio-raja on pystytty ylittämään isänmaan etu edellä.

Oikeastaan kaksi asiaa:

Ensinnäkin tämän ammustuotannon lisääminen. Ukrainan sota on osoittanut, että kapasiteettia tarvitaan lisää, ja tämän viikon uutinen siitä, että Suomi panostaa tähän entistä enemmän, on erittäin hyvä linjaus. Toivon, että ministeri vie eurooppalaisissa pöydissä viestiä eteenpäin, että myös Euroopassa ryhdyttäisiin entistä enemmän niitä silmiä aukaisemaan sille, kuinka paljon sitä omaa tuotantoa täytyy lisätä.

Toinen asia koskee sitten sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaneja, heitä, jotka ovat pahimmassa tapauksessa valmiita antamaan sen kaikkein kalleimman elikkä oman elämänsä rauhan ja ihmisyyden puolesta. Paljon on heidän erityisesti traumaattisiin kokemuksiin ja heidän hyvinvointiinsa pyritty panostamaan, mutta tässäkin rahoitus on laahannut perässä.

Kysyisin ministeriltä: mitenkä hallitus aikoo jatkossa varmistaa kriisinhallintaveteraanien tuen turvaamisen, ja milloin hallitus aikoo toteuttaa lupauksensa kriisinhallintaveteraaneille ja käynnistää kriisinhallintaveteraanikeskuksen perustamisen? Toivon myös, että tässä tuki sitten ulotettaisiin näihin niin sanottuihin uuden ajan veteraaneihin, joita myös tällä hetkellä Ukrainasta on tulossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

16.55 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitossa on oltu sitä mieltä, että paitsi että hyökkäyssotaa käyviin maihin ja ihmisoikeuksia rikkoviin maihin ei saa myydä aseita, niin sieltä ei myöskään pitäisi ostaa aseita, ja valtioneu-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

vostoonhan ei näitä ostoja tuoda. Jätän nyt tämän moraalikeskustelun sikseen — ehkä se on sitten ulkoasiainvaliokunnan heiniä, olen huomannut tässä.

Mutta jos ajatellaan ihan turvallisuutta, niin nyt nähdään, että sekä Putin että Netanjahu odottavat Yhdysvaltain presidentinvaalien tuloksia ja koettavat pitkittää sotaa siviiliuhreista välittämättä pysyä vallassa — tai no, Putin varmasti pysyy vallassa — jotta ei tulisi heille sitten ongelmia ja ulkopuolista painetta. Olen miettinyt, että kun meillä näitä aseostoja tehdään myös Israelista, joka ei ole suostunut viemään aseita Ukrainaan, koska Israel pelaa Putinin kanssa peliä, niin miten me voimme luottaa siihen, että jos me tarvitsimme kriisitilanteessa aseita ja jos me ostamme niitä Israelista, että kaikissa tilanteissa saamme niitä? Ja miten me voimme luottaa Yhdysvaltoihin? Totta kai kaikki toivovat, että Yhdysvalloissa vastuulliset voimat pysyvät vallassa, ja kaikki toivovat, että Israelissa vastuulliset voimat kymmenien vuosien jälkeen palaisivat valtaan, mutta miten me voimme luottaa siihen? Eikö meidän kannattaisi tehdä kaikkemme, että voisimme ostaa Euroopasta ja tukisimme eurooppalaista teollisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Muistutan minuutin mittaisista puheenvuoroista. — Edustaja Malm.

16.57 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On elintärkeää, että turvaamme kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytykset sekä huoltovarmuuden. Ja jotta voimme varmistaa sekä puolustustarvikkeiden riittävän kotimaisen saatavuuden että mahdollisuutemme tukea Ukrainaa myös jatkossa, meidän tulee pystyä kasvattamaan puolustustarvikkeiden kotimaista tuotantoa. Tämä tietenkin vaatii puolustusteollisuuden tukemista. Olen tyytyväinen näistä viime päivien uutisista, että tähän suuntaan ollaan menossa. Se myöskin vahvistaa meidän kansantalouttamme tässä varsin haastavassa tilanteessa. Meidän pitää myöskin kiinnittää huomiota tulevaisuudessa tki-panostuksiin, jotta pysytään niin sanotusti aallonharjalla, mutta viime päivien ratkaisut puolustusteollisuuden vahvistamisesta ovat oikeansuuntaiset, ja siksi haluan kiittää tällä kertaa hallitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Kiuru, Pauli.

16.58 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä ammustuotannon ylösajon investoinnin mukaan ottamisesta, erittäin tärkeä asia. Kiinnitin huomiota itsenäisyyspäivän Linnan juhliissa, että myös presidentti oli tämän asian huomioinut. Siellä oli puolustusteollisuuden edustajia kutsuttuna mukaan, osa ensimmäistä kertaa.

Valiokunnan mietinnössä kiinnitetään huomiota reserviläisten kertausmääriin. Puolustusvaliokunta toivoo jopa isompaa määrää, mutta hyviä lukuja ovat kuitenkin, kun verrataan siihen, mitä esimerkiksi noin kymmenen vuotta sitten täällä salissa saimme kuulla ja pohtia. Emme ole syyllistyneet siihen puolustusvoimien alasajoon, mikä on Euroopan kiusana.

Ministerille kysymys: Miten DCA- ja sofa-sopimus vaikuttavat teidän mielestänne siihen näkökulmaan, miten tiedustelulait toimivat, ja lähinnä siihen, miten tiedusteluvalvonnan tulee jatkossa toimia? Onko siinä joitain muutostekijöitä tarpeen ottaa huomioon?

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Antikainen.

16.59 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle sekä eduskunnan suurelle yksimielisyydelle. Puolustusvoimien suorituskykyyn vaikuttaa ratkaisevasti myös sen henkilöstö. Nämä uudet Nato-velvoitteet, kuten tiedämme, kasvattavat tarvetta osaavalle henkilöstölle. Samaan aikaan tässä maailmantilanteessa Puolustusvoimien sisällä sotilastiedustelu on yhä tärkeämmässä roolissa.

Ehkä haluaisin kysyä tai pyytää ministeriltä: kertoisitko vielä kansalaisillekin tästä hallituksen tahtotilasta asian suhteen sekä ehkä myös kommentteja sen suhteen, että tarpeen vaatiessa esimerkiksi myös tiedustelun suhteen resurssitarpeet otetaan huomioon? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

17.00 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme täällä tämän iltapäivän korostaneet kaikki kansallista yhteisymmärrystä, mikä koskee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, mukaan lukien puolustuspolitiikka siihen sisältyvänä. Pie-nellä maalla ei ole varaa olla erimielinen näissä isoissa asioissa, ja me olemme täällä kaikki olleetkin tässä salissa yhteisymmärryksessä.

Olen kuitenkin aistivini tässä erikoisen tavallaan positiivisen ristiriidan, joka meillä nyt tällä hetkellä on tässä keskustelussa, joka liittyy Nato-jäsenyyteen ja tapaan, kuinka me sen kansallisesti käsittelemme. Täällä puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Kopra Ronkaisen tukemana ilmaisi asian näin, että Nato-jäsenyyteen liittyvät kysymykset ovat nimenomaan puolustusvaliokunta edellä kulkevia. Tähän kysymykseen vastasi myöskin ministeri Valtonen täällä äsken, kun edustaja Kari esitti sen silloin, kun ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsiteltiin, ja hänen vastauksensa oli hyvin selkeä. Kyllä, Nato-jäsenyys on merkittävä strateginen puolustuspoliittinen ratkaisu, mutta se on historiallisen strateginen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ratkaisu, ja hänen on vaikea selkeästikin nähdä sitä, että se voisi olla irrallaan jollain tavalla ulko- ja turvallisuuspolitiikan isosta linjasta.

Minun näkemykseni on aika lähellä ministeri Valtosen näkemystä. Mikä on teidän näkemyksenne tässä asiassa? Mennäänkö tässä nyt ulkoasiainvaliokunta edellä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan vastaisuudessa, vai onko puolustusvaliokunta ottamassa jonkunlaisen uudemman roolin tässä? Olin näkevinäni tämän positiivisen ristiriidan tässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

17.01 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille täältäkin esittelystä ja tästä ammustuotannon lisäämisestä. Huomauttaisin kuitenkin, että sotaa on Ukrainassa käyty, tätä nykyistä laajaa sotaa, lähes kaksi vuotta ja tämä on ollut totaalinen kollektiivinen epäonnistuminen Euroopalta. Vieläkään piiput eivät ole kuumana, ja sitä puolustusmateriaalia riittää hädän tuskin omaan puolustukseen puhumatta-kaan, että pystyttäisiin tukemaan Ukrainaa niin paljon kuin pystyy. No, Suomi on tässä ki-rittäjänä, mutta esitän painavan viestin edelleen ministerille, että siellä EU-pöydissä, liittolaispöydissä, tätä täytyy saada nyt vauhditettua. Siinä pitää nyt ajatella out of the box ja

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

mieltä, miten tämä asia saadaan kuntoon, koska tässä ovat pelissä meidän oma turvallisuus ja keskeisimmät arvot.

Kotimaan puolustukseen. Täällä nostaisin esille, kysyisin, miltä näyttää pidemmän aikavälin tai keskipitkän aikavälin tarkastelu meidän asevelvollisuusjärjestelmästä. Ikäluokat pienenevät, me halutaan saada parhaat tyypit ja riittävä määrä sitä suorittamaan. Itse näkisin, että avoimin mielin yhdenvertaisen järjestelmän valmistelu, selvittäminen, olisi syytä ehkä kiireellisestikin jo päästä alkuun, koska jos, tai itse asiassa kun, sellaiseen menään, niin se ei tapahdu sormia napsauttamalla. Se pitää todella mieltä huolella, ettei meidän puolustuskyky missään vaiheessa vaarannu ja joukkotuotantotaso säilyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Katsotaan, keitä on vielä jäljellä täällä. — Edustaja Peltonen.

17.03 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme saaneet viime aikoina maailmalta lukea huolestuttavia uutisia Ukrainan tuen horjumisesta. Ukrainalle annettava tuki on jopa noussut vaaliteemaksi, ja sen vähentämisen puolesta on joisakin maailman maissa kampanjoitu näyttävästi.

Suomen tuki Ukrainalle ei ole horjumassa, ja hyvä niin. On erittäin tärkeää, että Suomessa Ukrainan tukeminen on kaikkia puolueita yhdistävä asia ja koko kansaa kokoava asia. Meillä on kansallisessa muistissamme edelliseltä vuosituhanelta omat kohtalonvuotemme, joihin löytyy yhtymäkohtia tässä Ukrainan erittäin valitettavassa tilanteessa. Suomen, Euroopan ja maailman etu on se, että Venäjä häviää aloittamansa hyökkäyssodan ja Ukraina voittaa.

Haluaisin tiedustella arvoisan puolustusministerin näkemystä tilanteeseen, jossa saamme lähes päivittäin lukea näitä uutisia Ukrainalle annettavan tuen kyseenalaistamisesta ja horjumisesta ihan täällä Euroopassakin. Millaisena te näette tilanteen, ja tuleeko siitä kantaa huolta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Mäenpää.

17.04 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Ensin haluan tosiaan myös kiittää puolustusvaliokunnan sisällä olevasta hyvästä yhteistyöstä, joka edistää tätä meidän asiaamme. Meillä on iso työ huolehtia, pitää kunnossa Suomen puolustusvoimat ja puolustuskyky, joka on kyllä tähän asti hyvin ollut varusteltu. Kaikin puolin asia on mennyt mielestäni meidän yhteistyöllämme hyvin eteenpäin.

Hallitusohjelmassa reserviläiselle suunniteltiin tämmöistä verovähennysoikeutta puolustustarkoituksessa hankittaviin varusteisiin. Itse haluaisin kysyä myöskin, koska näkisin edullisen keinon vielä... [Puhemies: Mikrofoni!] ...vahvistaa Suomen puolustuskykyä. Elikkä kun Suomesta poistuu aika paljon materiaalia tuolta Puolustusvoimilta, niin, arvoisa ministeri, tulisiko Suomen valtion tukea muuttuneen turvallisuuspoliittisen tilanteen johdosta maamme reserviläisten omaehtoista kykyä ylläpitää Suomessa Puolustusvoimien entistä esimerkiksi maastoajoneuvokalustoa, aggregaatteja ja muuta Puolustusvoimien käytöstä poistuvaa materiaalia? Tämä olisi semmoinen edullinen keino vahvistaa puolustuskykyämme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

17.06 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedän jo valmiiksi, että ministeri ei tähän vastaa, mutta aloitan pohjoismaisella yhteistyöllä ja vahvan pohjoismaalaisen blokin rakentamisesta, josta muun muassa Risto E. J. Penttilä kirjoitti Hufvudstadsbladetissa. Siis nyt ensimmäistä kertaa varmaan sitten Kalmarin unionin me kaikki Pohjoismaat ollaan yhteistä strategista aluetta, jota voidaan ulko- ja turvallisuuspoliittisesti ja puolustuspoliittisesti analysoida ja myöskin rakentaa. Ja tässähän on nyt se, että Naton sisällä on tietysti pelätty, että tällaisia blokkeja syntyisi, emmekä me sitä mainosta, mutta kyllähän meidän pitäisi entistäkin paremmin miettiä, miten tätä aluetta kehitetään ja mietitään yhtenä kokonaisuutena, ollaan sitten Natossa tai Euroopan unionissa. Eli millä tavalla esimerkiksi Nato-jäsenyydet vaikuttavat meidän Nordefco-yhteistyöhön? Millä tavalla voitaisiin hyödyntää entistä enemmän tätä?

Toinen kysymys on se, että kun me jokainen valtio teemme omat ulko- ja turvallisuusselontekomme, teemme puolustusselontekomme, niin olisiko syytä tehdä myös jonkinlainen rinnakkaisarvio tai -selonteko Pohjoismaiden kesken, miten meidän erilaiset selonteot ja suunnitelmat vastaavat toisiaan ja mitä voitaisiin tehdä entistä enemmän ja paremmin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Hyvä. — Otetaan tähän loppuun, ennen kuin annan ministerille puheenvuoron, edustajat Ronkainen ja Savola, ja sitten ministerin vastaus. Sitten voidaan vielä jatkaa, jos tulee tarvetta debattiin. — Ronkainen.

17.07 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Yksi asia unohtui äsken tuossa ensimmäisellä kierroksella kysyä. Kokonaisturvallisuus on tällä hetkellä keskustelussa vähän joka puolella, ja muun muassa tuossa meidän mietinnössämme mainitaan tästä siviilipalvelusjärjestelmän uudistamisesta. Sehän ei luonnollisestikaan kuulu teidän rooteliinne, mutta varmasti pystytte siihen myötävaikuttamaan, että sekin asia etenee.

Mutta se, mikä kuuluu teille, on vapaaehtoinen maanpuolustus. Minä kävin tutustumassa Naisten Valmiusliiton harjoitukseen noin puolitoista vuotta sitten, ja siellä oli muun muassa puhemies Risikko silloisena puheenjohtajana esittelemässä sitä toimintaa, ja sieltä tuli selkeä viesti, että heiltä puuttuu jäsenrekisteri. Sitä ei ole toki tuossa meidän mietinnössämme mainittu, mutta se on hallitusohjelmassa kirjattu, että perustetaan tällaiset jäsenrekisterit. Eikö se tukisi tätä kokonaisturvallisuutta, kun ne pystyisivät pitämään jäsenrekisteriä ja katsomaan sieltä, kenelle on annettu mitäkin koulutusta, ja pystyttäisiin sitten kriisitilanteessa hyödyntämään näitä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä Savola.

17.08 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä on mukava kuunnella, kun on konsensus ja kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että määrärahat pitää olla puolustuksessa korkealla. Se on hyvä niin. Mutta ainahan näin ei ole ollut. Silloin kun edustaja Karin ja edustaja Kopran kanssa eduskunnassa aloitettiin, oli massiiviset leikkaukset Suomen puolustukseen, ja siinä oli lähellä, ettei tehty aivan peruuttamattomia virheitä. Silloin varuskuntia lakkautettiin, ja näitä sattui useaan paikkaan. Muun muassa Kauhavan Lentosotakoulu on yksi tämmöinen, joka silloin lakkautettiin. Onneksi sen ostivat isänmaalliset omistajat, jotka ovat halunneet pitää sitä kunnossa.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

Jos tästä budjetista ja oikeastaan tuosta valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä haluaa kriittikin antaa, niin siihen olen kyllä pettynyt, että sitä 320 000:ta euroa ei löytynyt siihen, että oltaisiin voitu ylläpitää Kauhavalla tätä harjoitustoimintaa, joka viime hallituksen aikana saatiin pidettyä. Kysynkin nyt ministeriltä: Eikö tuosta 6 miljardin budjetista 200 000—300 000 euroa löydy siihen, että tuo Kauhava saataisiin pidettyä kunnossa? Nimittäin viisas varautuu tulevaisuuteen. Me tarvitsemme huoltovarmuutta, tarvitsemme puolustussemme syvyyttä, ja tuo kenttä olisi kyllä syytä pitää kunnossa. Isänmaallisuuskään ei veny loputtomiin, koska kustannuksia siitä joka tapauksessa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja nyt jos ministeri sitten viisi minuuttia, ja katsotaan sitten. Täällä on muutama puheenvuoropyyntö vielä.

17.10 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Pysin nopeasti vastaamaan lähestulkoon kaikkiin kysymyksiin, jotka nyt tässä sain ylös. — Ensinnäkin tästä Naton roolista, onko se ulkopoliittikkaa vai puolustuspolitiikkaa, niin se on sekä—että. Se on aivan selvä juttu. Miten ne asiat sitten painottuvat, niin tietysti siinä vaiheessa, kun Natoon oltiin liittymässä tai kumppanuutta rakennettiin, se oli merkittävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen kysymys, liitytäänkö vai eikö. Sen jälkeen, kun on liittyminen tehty, painopiste on siirtynyt merkittävästi siihen yhteisen puolustuksen rakentamiseen, mikä on puolustusliiton ydintehtävä. Ihan siis Naton säännöstössäkkin ja samoin tässä Nato-HE:ssä, jossa ne kirjattiin, Naton keskeiset tehtävät ovat pelotteen ja puolustuksen rakentaminen niin, että se muodostaa ennalta estävän pidäkkeen mahdolliselle viholliselle. Tämä on myös Suomen prioriteetti, että Nato säilyy sinänsä ulko- ja turvallisuuspoliittisesti yhtenäisenä mutta että se on uskottava puolustusliittona, jos joku joskus päättää sitä kokeilla. Sen takia nämä puolustussuunnitteluprosessit, joukkorakenneprosessit, komentorakenteiden uudistaminen, rauhanajan tehtävien määrittäminen, jotka ovat tätä ennalta ehkäisevän pidäkkeen vahvistamista näissä etulinjamaissa, ovat keskeistä puolustuspolitiikan rakennetta.

Minä en ota kantaa, miten eduskunnassa tätä asiaa prosessataan. Se tehdään juuri niin kuin eduskunta hallitukselta haluaa. [Vasemmalta: Oikein!] On vaikea sanoa mitään prosenttimäärääkään, mutta se on ihan selvä, että tällä hetkellä kaikki Nato-maat pitävät Naton tärkeimpänä tehtävänä, että puolustus on uskottavassa kunnossa, jos joku kokeilee, eli suunnitelmat ovat uskottavia, ne ovat komentorakenteilla toimeenpantavissa, ja siellä pitää olla vielä ne joukkorakenteet ilmoitettuina. Sitten pitää olla näillä jäsenmailla semmoinen määrä joukkoja ja varastoissa ammuksia ja muita, joilla se puolustussuunnitelma toimeenpannaan. Tähän tiivistyy nyt se, mikä on Naton ydintehtävä tällä hetkellä.

Venäjä tai mahdollinen joku muu uhkaajahan ei katso tätä julkisista asiakirjoista vaan sotilastiedustelun perusteella arvioi jatkuvasti millimetreittäin meidän yhteiskunnassa, onko se Naton puolustus uskottava. Sen takia meidän valtionjohdossamme ja erityisesti puolustushallinnossa me nähdään, että puolustusliiton ydintehtävä on saada se tieto Venäjälle joka kautta, kun ne tutkivat tätä, että tämä on oikeasti uskottava puolustusliitto. Sen takia meillä ei voi olla mitään muuta tärkeintä päämäärää kuin pitää sitä uskottavana puolustusliittona ensisijaisesti.

Lähetetäänkö Nato ulkopoliittisia signaaleja? Varmasti lähettää, ja näin pitääkin tehdä. Ukrainan Nato-polku on yksi keskeinen kysymys, Kiina-sanoitus erilaisissa kommunikaatioissa tai julkaisuissa — totta kai ne ovat tärkeitä, mutta se pääasia meille liittyy siihen, että Suomen kansallinen puolustus yhteensovitetään yhteiseen puolustukseen, ja tämä on Suo-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

men puolustusta jatkossa — eli yhteinen puolustus ja kansallinen puolustus ovat yhteistä puolustusta. Siksi tavallaan Nato on keskiössä tässä puolustuspolitiikassa.

Ympäristöministeriö ja ampumaratojen luvitus: siitä on virkamiestyöryhmä tekemässä paperia, ja tahtotila on selvä — pitää helpottaa ja nopeuttaa — ja pyritään saamaan ensi vuoden aikana ratkaisuja.

Kyberpuolustuksen ja informaatiopuolustuksen osalta kokonaisuutta on nyt hiottu johtamisrakenteiden osalta. Sitten tämän kyberpuolustuksen kipupisteistä on julkilausuttukin selvitys julkaistu viime keväänä, näistä ongelmista tietojenvaihdossa muun muassa, ja siitä tulee ensi vuoden aikana varmasti vähän lihaa luiden ympärille ja sitten paperia tulee valiokuntiin myös.

Ammustuotannon osalta, joo, Suomi ottaa tässä nyt tosi ison roolin eurooppalaisessa mittakaavassa. Lukumääriä ei turvallisuussyistä voida tässä sanoa. Valiokunnille toimitetaan lukumäärät, ja on jo toimitettukin, mutta pidetään ajan tasalla yksityiskohdista. Joka tapauksessa tähän EU:n tavoitteeseen nähden Suomesta tulee erittäin keskeinen pelaaja, jopa yksi tärkeimmistä tässä ammustuotannossa.

Kutsuntatyöryhmän aikataulu: Ensi vuoden alussa, tammikuussa, on tarkoitus saada työryhmän työ valmiiksi ja sen jälkeen mahdollisimman nopeasti lainsäädäntömuutokset. Meillä on nyt käskystäni rakennettu tämmöinen asevelvollisuuden uudistamisohjelma, johon liittyvät nämä kaikki palaset eli reserviläisiän nostaminen, kutsunnat ja se, miten yhä useammalle vaikka diabeetikolle mahdollistetaan, että pääsee käymään armeijan, eli tätä kokonaispoistumaa pyritään vähentämään.

DCA-sopimus on erittäin merkittävä Pohjolalle kokonaisuutena. Jatkossa on puolustuksen kokonaisarkkitehtuuri niin, että on kansalliset puolustussuunnitelmat, Nordefco, Pohjoismaiden tiivistyvä puolustusyhteistyö, USA:n puolustusyhteistyö kaikkien Pohjoismaiden kesken, ja nämä kaikki yhteensovitetaan Naton puolustussuunnitteluun. Tämä on tarkka paikka, että nämä kaikki pelaavat mahdollisimman kustannustehokkaasti niin, että ei tehdä päällekkäisiä mutta tehdään silti kovaa tavaraa ja uskottavia suunnitelmia.

Tiedustelun rooli ei dramaattisesti muutu. Meillä on ollut erittäin hyvät kahdenväliset yhteydet esimerkiksi USA:n kanssa ja Ison-Britannian ja monien muidenkin kanssa. Tämä Nato-jäsenyys ja DCA-sopimus vahventavat näitä kaikkia ja vievät eteenpäin.

Israelin asejärjestelmät: Näihin on rakennettu riittävät omavaraisuus- ja plan B -varautukset. Kaikkea ei ehkä nyt tässä julki sanota, mutta varaudutaan siihen aina, että jos tulee jotain ongelmia, niin meillä sotilaallinen huoltovarmuus pelaa kaikissa tilanteissa.

Ukrainan tuen tilanteesta vielä lyhyesti: Ei olla yhden tai kahden kortin varassa, vaikka ne kortit olisivat isojakin, mutta kyllä liittyy jännitysnäytelmää totta kai USA:n tukeen. Se on myönnettävä. Mutta kaikkien näiden pitää herättää Euroopan maissa se kysymys, miksi Euroopan turvallisuuspolitiikassa joudutaan jännittämään USA:ta, kautta historian. Pitäisikö Euroopan maiden vihdoon ja viimein oma puolustusteollisuus, kuten edustaja Harjanne täällä sanoi, nostaa sille tasolle, mille se kuuluukin — ei vain Ukrainan tukemiseksi vaan nimenomaan Euroopan maiden itsensä tukemiseksi?

Puolustusvoimien poistuvan materiaalin ylläpidon osalta, Mäenpää, selvitämme tätä, kuten aiemminkin olen todennut.

Kokonaismaanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden osalta: Valmiusliiton ja Paula Risikonkin esitys kokonaisturvallisuusrekisteristä on käskystäni otettu valmisteluun. Katsotaan, miten se saataisiin eteenpäin. Siviilipalveluksen uudistaminen paremmin tuke-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

maan kokonaisturvallisuustehtäviä on erittäin tärkeää, ja ajan tätä hanketta, vaikka se ei suoraan minulle kuulu. Mutta pyrinpä vaikuttamaan Arto Satoseen tässä asiassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä on nyt vielä muutamia. Ajattelin, että tuohon puoleen asti ollaan debatissa, ja sitten on tunti kulunut ja mennään puhujalistalle. — Otetaan sieltä nyt seuraavaksi edustaja Kari.

17.18 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän jäsenrekisteriasiaan: Haluan tukea hallitusta tässä Naisten Valmiusliiton jäsenrekisteriasiaassa, koska olen tukenut samassa asiassa aikanaan jo Sipilän hallitusta, joka silloin ei tätä ihan maaliin asti saanut. Muistini mukaan tuolloin 2015—2016, kun tämän asian kanssa olin täällä eduskunnan tantereilla liikkeellä, meillä oli noin 47 000 naista, joilla oli osaamista ja jotka eivät olleet missään kirjoissa ja kansissa — toivottavasti nyt jatkossa tulevat olemaan.

Muistan myös ajan, mihin edustaja Savola viittasi, reilut toistakymmentä vuotta sitten, kun Suomesta oltiin tosiasiaassa myymässä ruutituotantoa ulkomaille. Onneksi se ei kuitenkaan toteutunut. Tuolloin valiokunnassa asiantuntija totesi, että kyllä ulkomailta ruutia löytyy, mutta voitte olla ihan varmoja, kuinka monta kertaa koronakriisin aikana mietin tätä samaa toteamusta, kun ei edes maskeja meinattu kansalaistemme kasvoille saada. Täsäkin tarvitaan hyvää ja toimivaa eduskuntaa hallituksen tukena, ettei tällaista virhettä toista kertaa pääse käymään. [Puhemies: Kiitoksia!] — Anteeksi, puhemies, haluan vielä kiittää valiokunnan puheenjohtajaa, edustaja Kopraa ja varapuheenjohtaja Savolaa erinomaisen hyvin hoidetusta valiokuntatyön vetämisestä. Puolustusvaliokunnan korsuhenki elää edelleenkin vahvana ja tulee elämään tulevat vuodet ja vuosikymmenet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tuossa ihan lopuksi puheenjohtaja Kopra saa vielä puheenvuoron, mikäli haluaa. [Mikko Savola: Nimi mainittu! — Naurua] Mutta nyt mennään eteenpäin, eli siellä olisi edustaja Holopainen.

17.19 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta ja tästä tiedosta, että tämä asevelvollisuusohjelma on etenemässä. Kuulostivat hyvältä nämä suuntaviivat, mitä kuvasitte siinä. Toivottavasti se etenee nopeasti ja päästään sitten myös niitä lakiesityksiä täällä eduskunnassa käsittelemään tulevina vuosina pikaisesti.

Olisin vielä kysynyt, kun meillä tuolla Kaakkois-Suomessa ja itäisessä Suomessa nousee koko ajan esiin kysymyksiä aluevalvonnan ja tuulivoimatuotannon yhteensovittamisen haasteista: Kuinka tämän ratkaiseminen etenee? Onko se esillä, että haluttaisiin löytää ratkaisu? Tuolla rajaseudulla kovasti on muutenkin haasteita. Tämä estää aika paljon alueellisen elinvoiman kehittymistä, ja tästä koko ajan kysellään, voisiko tästä löytää semmoista teknistä ratkaisua, että nämä asiat olisivat yhteensovittavissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Otetaan kuusi puheenvuoroa ja sitten lopuksi vielä valiokunnan puheenjohtaja. Eli Bergbom, Kiljunen, Harjanne, Savola, Malm ja Mäenpää. — Nyt Bergbom.

17.21 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Merkittäköön pöytäkirjoihin, että näin ensimmäisen kauden kansanedustajana yhdyin puolustusvaliokun-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

nan jäsenten täällä aiemmin esittämiin huomioihin siitä, että valiokunnan yhteistyö on kerta kaikkiaan upeata. Siitä on ylpeys täälläkin kertoa. Mieleen vain herää, pitäisikö erään eduskunnan valiokunnan tulla tutustumiskäynnille, niin että saataisiin tämä sama henki kaikkiin valiokuntiin tässä talossa. [Kimmo Kiljunen: Oletan, että se ei ole ulkoasiainvaliokunta!]

Mutta itse asiaan: Yhdyn kyllä ministerin ja edustaja Harjanteen puheenvuoroihin tästä eurooppalaisesta tilanteesta, että Euroopassa ei olla huolehdittu omasta puolustuksesta, ei olla. Vaikka Ukrainan sotakin on alkanut, niin ei edelleenkään herätä. Nyt täällä on pari vuotta keskusteltu siitä, että nyt täytyisi jotain tehdä, ja nyt aloitettiin keskustelu siitä, että meidän pitää päättää tämä keskustelu. Tämä on aivan käsittämätöntä. Joka kerta ei tarvitsisi aina sitten tanssahdella ja pöyristyä siitä, kun Yhdysvalloissa ilmaistaan jossain poliittisessa yhteydessä mielipide, että Euroopan pitäisi ehkä kantaa omaakin vastuuta. Tämän takia tämä on äärimmäisen tärkeää. Mutta totta kai Yhdysvaltojen kanssa on syytä tehdä yhteistyötä. Toivon, että ministeri jatkaa tämän viestin viemistä eurooppalaisille kollegoille, että nyt on otettava suurempaa vastuuta ja herättävä todellisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kysyn, haluaako edustaja Puisto käyttää puheenvuoron tässä, kun olitte juuri poissa, kun olisin teille antanut debattipuheenvuoron. [Sakari Puisto: Ei ole tarvetta!] — Selvä. — Edustaja Kiljunen.

17.22 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota yhteen ministerin avauspuheenvuorossaankin tekemään huomioon sotaveteraaneista: Totesitte näin, että edunvalvontapuolella veteraanityö on päätöksessään hyvinkin pian, luonnollisista syistä, ja sen sijaan jäljelle jää sitten sotakulttuurihistoriallisen perinnön vaaliminen. Haluaisin edustaja Kokon tavoin tuoda esille kuitenkin, että meillä veteraanityö ei ole kylläkään päätöksessään lainkaan. Meillä on sekä rauhanturvatehtävistä että kriisinhallintatehtävistä iso joukko veteraaneja, jotka ovat myöskin järjestäytyneet, ja tässä on selkeä edunvalvonnan tarve heilläkin olemassa. Tiedustelisin: Onko ministeriöllä varaa ottaa tämäkin kulma riittävän vakavasti? Olette antaneet tukea, tiedämme sen, että olette antaneet tukea, mutta esimerkiksi tämmöisen rauhanturva- ja kriisinhallintaveteraanien keskuksen perustaminen vähän samaan malliin kuin Norjassa olisi hyvinkin paikallaan. Siinä on monenlaisia jälkihoitoon liittyviä töitä, jotka liittyvät muun muassa erilaisiin traumoihin, mitä kriisinhallinta- ja rauhanturvaamistehtävissä on tullut. Tämän haluaisin vain kysyä teiltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harjanne.

17.23 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän asepalveluskysymykseen: Meidän järjestelmähän on nykyisellään de facto valikoiva, ja kyse on siitä, miten se pitkällä tähtäimellä valikoi sen parhaan ja riittävän joukon, ja toivoisin, että kun tätä uudistamisohjelmaa tehdään, niin tätä katsottaisiin avoimin mielin. Tässä varmaan on sellaista tiettyä liberaali—konservatiivi-jakoa meilläkin salissa, mutta haluaisin, että sitä katsotaan kylmäpäisesti Suomen puolustuskyvyn kannalta pitkällä tähtäimellä.

Olisin nostanut saman, mitä edustaja Kokko täällä aikaisemmin, eli meillähän ovat nämä Ukrainaa tukeneet vapaaehtoiset, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Tämä ei ole help-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

po kysymys eikä valtavan suuri mittakaavaltaan, mutta periaatteellisesti tärkeä, ja toivon, että ministeri tähänkin ajatuksen käyttä, miten osaltamme huolehdittaisiin, että tällä porukalla on tuki kunnossa tässä maassa.

Lisäksi olisin vielä todennut reserviläisten osalta, että on hirvittävän tärkeää, että nyt kun me tehdään puolustuspoliittista selontekoa ja muuta, katsotaan reserviläisten vastuuttamista, asemaa ja roolia meidän puolustusjärjestelmässä niin, että se vastaa siihen tarpeeseen, mikä meillä on liittoutuneena Nato-maana, joka pitää huolta omasta tontistaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Savola.

17.25 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Häkkänen, haluan tästä Kauhavasta nyt vain sen verran sanoa, että toivon todella, että te ette jää historiaan siitä, kenen vahtivuorolla se kenttä käytöstä poistuu. Ottakaa tämä asia vakavasti.

Rouva puhemies! Nato tuo uusia tehtäviä, ja henkilöstö on jo tällä hetkellä aika kovilla. Henkilöstöä lisätään Puolustusvoimiin ja puolustushallintoon. Kertausharjoitukset ovat korkeammalla tasolla kuin ne olivat joitain vuosia sitten, ja myös varusmiespalvelus vaatii oman osansa henkilöstöltä, kansainvälisiä tehtäviä on enemmän. Kuinka henkilöstön jaksavuudesta huolehditaan? Henkilöstöjärjestöt tästä huolta kantavat, ottavat meihin edustajiin yhteyttä ja valiokuntaan niin ikään. Toivon, että ministeri ottaisi tähän kantaa.

Ja haluan yhtyä kiitoksiin. Kiitoksia puheenjohtaja Kopralle ja koko valiokunnalle. Meillä on aina niin hieno edustaja Karin mainitsema korsuhenki siellä valiokunnassa. Siellä on ilo toimia ja yhdessä hoitaa isänmaan asioita eteenpäin — kiitos myös minun puolestani.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Malm.

17.26 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tähän asevelvollisuuden uudistamiseen: Kuten Harjanne ja Holopainen tässä totesivat hyvin, niin siinä voi olla myös semmoisia pieniä kitkoja ja vaikeuksia, mutta tämän avarakatseisuuden tulevaisuuteen ja nimenomaan tasa-arvon täytyy olla kyllä se lähtökohta. Tämä ei ole pelkästään vain tämmöinen kovan puolustuksen ja kovan turvallisuuden asia, vaan minusta tähän liittyy myös pehmeä turvallisuus sitä kautta, että meillä nuoret miehet tällä hetkellä saavat sen niin sanotun yhden huollon, jossa tarkistetaan kunto ja sosiaalinen tilanne, kun taas nuoret naiset jäävät ilman sitä. Ja vaikka siinä varmasti on myös rahallisesta resurssista kysymys ja varaa ei kaikkeen ole, niin tämän tulevaisuuden valmistelun pitäisi ottaa huomioon myös se, että meillä on varmasti paljon nuoria naisia, joilla olisi annettavaa ja jotka eivät välttämättä ehkä itse osaa edes ajatella sitä, että heillä olisi tälle maalle annettavaa myös maanpuolustuksen kannalta.

Oikeastaan sitten päätänkin Savolan näkemykseen henkilöstön jaksamisesta ja tarpeesta saada henkilöstöä: tämä on myös se yksi tie ammentaa, ettei tarvitse itse hakea, vaan käytännössä haettaisiin valtion puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Mäenpää ja sitten edustaja Kopra, valiokunnan puheenjohtaja.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

17.27 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kari viittasi täällä asiantuntijaan vuosien takaa, jonka mielestä ruudin tuotanto olisi voitu lopettaa Suomessa. Minä haluan tämän vertauksen nostaa tähän esiin. Olen erittäin huolissani tuosta asiasta, jonka edustaja Savola nosti esiin, ja yhdyn tähän huoleen. Etelä-Pohjanmaalla maanpuolustushenki on erittäin kova. Eilen kun katselin tuota sosiaalista mediaa, niin siellä oli lukuisia kuvia siitä: oli kuva otettu pojasta, kun hän oli päässyt Reserviupseerikoulusta tai päässyt kersanttina siviiliin. Meillä ei ole siellä alueella minkäänlaista Puolustusvoimien keskittymää, ja Kauhava tukisi erittäin hyvin tätä maanpuolustustahtoa alueella. Karttaa katsomalla on ihan päivänselvä asia, että on todella surullista, jos Suomen, sanotaanko, läntisin sotilaslentokenttä jää käyttämättä. Se on aivan valtava menetys, jos me sen unohtamme. Näkisin, että jos silloin aikaisemmin se järki löytyi eduskunnasta asiantuntijalausunnoista piittaamatta, niin tämä on nyt samanlainen paikka, että meidän pitäisi täällä tehdä poliittinen päätös piittaamatta asiantuntijoiden lausunnosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten Kopra.

17.29 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä yksituumaisuus puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista on seikka, johon on helppo yhtyä ja siihen, mitä täällä on siitä esitetty. Tässä mielelläni alleviivaisin esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Kiljusen kommentteja ja näkemystä tästä veteraanikysymyksestä, mihin muutkin edustajat täällä ovat yhtyneet. Vaikka meillä varsinainen sotaveteraanisukupolvi ajan saatossa pienenee, niin meillä on aika lailla muun tyyppisiä veteraaneja, ja jokaisen veteraanin asia on tärkeä. Eikä ole poissuljettua sekään, että jonkin operaation myötä meille tulee uusia sotaveteraaneja. Tämä kokonaisuus olisi varmasti hyvä pohtia kuntoon niillä suuntaviivoilla, joita tuossa Kiljusenkin ja muiden puheenvuoroissa kuultiin.

Tästä valiokunnan työskentelystä, ylipäätään tämän genren tai toimialan työskentelystä: Keskinäinen luottamus ja pyrkimys yhteistyöhön on minusta semmoinen arvo, jota meidän pitää arvostaa, josta meidän pitää pitää kiinni ja myöskin tarvittaessa tehdä töitä sen eteen, [Puhemies koputtaa] että me saadaan pidettyä tämä sellaisena, että jokainen osapuoli tässä kokee olevansa mukana yli puoluerajojen. [Puhemies koputtaa] Pidetään Suomen turvallisuus ja puolustus kunnossa, ja silloin hyvä tulee, ja olemme sitten valmiita myös niihin tiukkoihin tilanteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja haluaako ministeri käyttää puheenvuoron? — Olkaa hyvä. — Sitten puhujalistaan.

17.30 **Puolustusministeri Antti Häkkänen:** Kiitoksia kaikille kommentteista ja kysymyksistä.

Vielä lyhyesti aluevalvonta ja tuulivoima: Se on osa hallituksen ja Suomen pitkäaikaista sitoutumista siihen, että haluamme edistää vihreän siirtymän, puhtaan energian investointeja Suomessa. Mutta haasteena on Itä-Suomen — siis aina Lappiin asti itäisen Suomen — aluevalvontakysymys, josta ei näinä aikoina eikä poutasäänkään aikana ruveta tinkimään. Meillä on perustettu ympäristöministeri Kai Mykkäsen kanssa juuri tuoreeltaan korkean tason virkamiestyöryhmä kansliapäällikköjen vedolla. Se etsii nyt yhdessä tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän ja muiden kanssa uusia teknologisia ratkaisuja kaavoitukseen ja kaik-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

kiin muihin, joilla voitaisiin lisätä tuulivoimarakentamisen mahdollisuuksia. Tiedämme, että siellä on paikkoja lisätä myös, mutta toisaalta Itä-Suomen alueella on myös luontoarvoa, matkailua ja vesistöjä ja muita, jotka ovat myös toimineet esteenä, eli pelkästään Puolustusvoimien aluevalvonta ei ole toiminut tässä esteenä.

Rauhanturva- ja kriisinhallintaveteraanien osalta pohdinta uudessa tilanteessa on käynnissä, miten tähän kokonaisuuteen asemoidutaan, kun meillä niin sanotusti Suomen sotien veteraanit poistuvat ja ehkä näkökulma vähän uudella tavalla muuttuu tähän kokonaisuuteen. STM vastaa niistä palveluista, joita, totta kai, me olemme kannustaneet tehostamaan.

Reserviläisten roolin korottamisesta Nato-aikana, kuten tässä edustaja Harjanne kysyi, on työ käynnissä. Se liittyy tähän asevelvollisuuden kehittämisen ohjelmaan. Me tiedämme, että meillä kantahenkilökuntaa tässä työvoimapulatilanteessa ei myöskään pystytä ihan rajattomasti palkkaamaan lisää, vaikka koko ajan palkataan. Reserviläisten rooli tulee kasvamaan. Tänään juuri MPK:n edustajien kanssa tästä asiasta myös keskusteltiin, miten vapaaehtoisentää ja järjestökenttää pystytään yhä vahvemmin osallistamaan tähän maanpuolustusasiaan kotimaassa ja maailmalla, joka on myös meidän maanpuolustusta jatkossa.

Henkilöstön jaksamiseen Puolustusvoimat ja Pääesikunta kiinnittävät entistä enemmän huomiota. Se on keskeinen osa toimialan vetovoimaa, ja puolustussektorin pitää säilyä Suomessa kilpailukykyisenä urana ja työpaikkana kaikille nuorille ihmisille. Moni Euroopan maa on myös puolustuksessa vähän epäonnistunut juuri sen takia, että tämä ei ole enää vetovoimainen toimiala monissa maissa, jotka laskivat puolustuksensa liian alas, ja sitä vetovoimaa ei pysty... Siinä menee vuosikymmen, että sen saa nostettua ylös. Silloin ei rahakaan enää auta.

Asevelvollisuus naisille ja miehille: Me tehdään paljon toimenpiteitä, joilla naisten osallisuutta maanpuolustustehtäviin vahvistetaan. Juuri tällä viikolla muun muassa tein päätöksen siitä, että yhteismajoituskokeilua jatketaan ja itse asiassa vakinaistetaan Puolustusvoimissa. Sitä nimenomaan vapaaehtoisen varuspalveluksen suorittajat ovat kehuneet, että se on ollut hyvä, se on tuonut samaan porukkaan.

Vielä lopuksi tästä korsuhengestä: Tämähän on mainio. Haluan kiittää koko eduskuntaa tästä yhteisestä korsuhengestä myös nyt Nato-aikana, ja pidetään siinä lippu liehumassa ja sama hyvä henki myös ensi vuonna isänmaan puolesta yli puoluerajojen.

Kiitos ja hyvää joulua kaikille!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistan, ja sielläpä näyttää olevan ensimmäisenä edustaja Harjanne, korsuhengessä.

17.34 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä kaiholla kuuntelen tätä korsuhengettä, kun en nyt valiokunnassa ole. Mutta selvästi valiokunta tekee hienoa työtä hyvässä hengessä. Totean, että oman pajatsoni ehkä tyhjensin jo tuossa debatissa, ja kiitän tässä nyt vielä kerran ministeriä hyvistä puheenvuoroista ja myös valiokuntaa erinomaisesta työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Toveri.

17.35 **Pekka Toveri kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden puolustusbudjetti on toisen maailmansodan jälkeen historiallisen suuri, ja hyvä niin. Budjetin koko kuvastaa sitä levotonta suurvaltapolitiikan aikaa, jota valitettavasti elämme. Venäjä haluaa horjuttaa län-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

tisiä turvallisuusrakenteita ja on ottanut itselleen oikeuden vallata alueita naapurimaistaan sotilaallisilla hyökkäyksillä. Venäjä on meille pitkän aikavälin uhka, ja sen torjuntaan on syytä satsata, koska sotilaallisen pelotteen ylläpito on kallista mutta aina halvempaa kuin maan jälleenrakentaminen, jos pelote ei ole riittävä.

Ensi vuoden puolustusbudjetti vastaa tähän haasteeseen valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta. Haluaisin nostaa budjetista esiin kaksi seikkaa.

Ensinnäkin budjetista noin 55 prosenttia menee materiaalihankintoihin, mikä on mittava summa ja poikkeuksellinen Natossa. Budjettia kasvattavat etenkin Ilma- ja Merivoimien strategiset hankinnat, jotka ovat yli 1,7 miljardia euroa, lähes 28 prosenttia budjetista. Näiden osuus tulee tällä vuosikymmenellä laskemaan. Ei pidä kuitenkaan luulla, että tämä mahdollistaisi puolustusbudjetin laskemisen tällä vuosikymmenellä. Suomen puolustuksen perusrakenteet ovat kunnossa, mutta se ei tarkoita, että meillä ei olisi myös puutteita. Puolustusvoimien kehittämisessä jouduttiin vuosituhat kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana ottamaan riskiä etenkin materiaallisen valmiuden suhteen. Tämä koskee etenkin suurinta puolustushaaramme Maavoimia. Tämän puutteellisen sekä vanhenevan kaluston päivittäminen vaatii suuria satsauksia tulevina vuosina.

Olemme Ukrainassa nähneet, mitä on sodan käyminen vanhalla kalustolla tai jopa ilman kunnan materiaalia. Se maksaa ihmishenkiä. Olemme kaikesta talouden tiukkuudesta huolimatta rikkaana maana velkaa reserviläisillemme, että heidät voidaan lähettää puolustamaan maata kunnollisella varustuksella.

Toinen asia, mikä budjetissa kiinnittää huomiota, on juuri reservin kertausharjoitusten vähäisyys. Niiden määrä laskee tämän vuoden noin 30 000:sta selvästi alle 30 000:n. Tämä tarkoittaa, että sodanajan kokoonpanoon sijoitettu reserviläinen kertaautetaan noin joka kymmenes vuosi. Tämä on tietenkin aivan liian vähän. Jälleen kerran Ukrainassa on nähty, että sodassa osaamisella on merkitystä. Osaamattomat pakkaavat kuolemaan. Jälleen kerran: olemme reserviläisillemme, jotka käsketään puolustamaan Suomea, velkaa sen, että he saavat tehtävänsä riittävän koulutuksen. Koulutusmäärien laskeminen ei ole Puolustusvoimien syy. Puolustusvoimilla ei yksinkertaisesti ole henkilöstöä riittävästi reservistä huolehtimiseen. Tämä on tulevaisuudessa korjattava, ja korjaaminen ei tarkoita vain muutamia sataa ammattisotilasta vaan tarvitaan useampi tuhat. Kaikki muu on itsensä pettämistä.

Ensi vuoden puolustusbudjetti on hyvä ja tarpeellinen. Se antaa meille suuntaviivaa siitä, millä tasolla puolustusta on resursoitava koko tämä ja todennäköisesti seuraavakin vuosikymmen. Puolustuskykymme kehittäminen, ylläpitäminen ja siihen jätettyjen puutteiden korvaaminen kun ovat pitkäjänteistä työtä. Toivon, että tulevatkin hallitukset aikanaan muistavat tämän tosiasian.

Lopuksi kiitokset puolustusministerille ja -ministeriölle erinomaisesta työstä kovassa työpaineessa. Olen täysin samaa mieltä Euroopan itsenäisen puolustuskyvyn kehittämisestä, ja tässä Suomi antaa erinomaista esimerkkiä tämänkin budjetin muodossa. [Puhemies koputtaa] Olen myös samaa mieltä ministerin kanssa siitä, että puolustusliitossa oltaessa ulkoasiain- ja puolustusvaliokuntien roolia ja tehtäviä on syytä tarkastella uudelleen. Puolustusliiton yhteinen puolustus ei ole mitään kriisinhallintaan verrattavaa ulkopoliittikkaa vaan kovaa operatiivista toimintaa ja suorituskyvyn kehittämistä. [Puhemies koputtaa] Näitä asioita ei kannata sekoittaa toisiinsa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kiuru, Pauli.

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

17.38 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on lanseerattu uusi termi, joka liittyy korsuhenkeen. Erityisesti täällä on kehuttu, nostettu esiin puolustusvaliokunnassa ja ulkoasiainvaliokunnassa turvallisuuteen liittyvien asioiden käsittelyn hyvää yhteishenkeä.

Viime vaalikaudella lanseerattiin myös toinen termi, joka on ainakin tiedusteluvalvontavaliokunnassa jäsenten piirissä ja virkamiesten piirissä yleistynyt, ja se on ”tiedustelukulttuuri”. Meillä vuonna 2019, kun tiedustelulait sotilastiedustelun ja siviilitiedustelun osalta otettiin käyttöön, paljon pohdittiin siis tietysti turvallisuusasiaa mutta myös kansalaisten oikeutta viestiä ilman, että on mitään massatiedustelua tai tämäntyyppisiä lieveilmiöitä. Tiedustelulait ovat tiukat, ja meillä on myös parlamentaarinen valvonta. Nyt voimme sanoa, että meille on kehittynyt hyvä tiedustelukulttuuri. Valiokunnan tehtävä on valvoa tiedustelun asianmukaisuutta, tarkoituksenmukaisuutta — varmistaa se, että kansalaisilla on vahva hyväksyttävyyden sille, että tiedustelua tehdään.

Tiedustelukulttuuri on siis kunnossa. Valiokunnan työstä nyt ei kovin paljoa voi avata, mutta ehkä voi sen sanoa, että kun olen puolustusvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan työssäkin ollut mukana aikaisempina vaalikausina, niin tiedusteluvalvontavaliokunnan korsuhenki on vähintäänkin samalla tasolla eli kiitettävällä tasolla. Nyt kun nämä DCA-sopimukset ja sofa-sopimukset tässä etenevät, niin on tärkeätä, että tiedusteluvalvontavaliokunta pitää huolen siitä, että kaikkiin niihin muutoksiin tai mahdollisiin muutostarpeisiin tai asioihin, joihin pitää kiinnittää huomiota tiedustelun valvonnan näkökulmasta, kyseisessä valiokunnassa myös kiinnitetään huomiota. Se on tämän tiedustelulainsäädännön yleisen hyväksyttävyyden kannalta tärkeätä. Meidän pitää olla koko ajan tarkkana, että viranomaiset tekevät juuri sitä työtä, mihin laki antaa mahdollisuudet, eikä yhtään enempää eikä tietenkään yhtään vähempää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

17.41 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä puolustusvaliokunnan jäsenet ovat todenneet valiokunnan hengen olevan hyvä. Korsuhengessä tehdään yhteistyötä, ja entisenä valiokunnan jäsenenä kyllä tunnistan, mitä tuolla korsuhengellä tarkoitetaan. Haluaisin kuitenkin täydentää sitä sillä tavalla, siitä näkökulmasta, että tämä vastakkainasettelu on aito, minkä me kaikki tunnistamme tällä hetkellä, ja puolustusvaliokunta tietysti katsoo niitä sotilaallisia ja puolustuksellisia näkökohtia, millä tässä Suomi selviää, eli siinä mielessä korsuhengessä. Kun itse edustan ulkoasiainvaliokuntaa, puheenjohtajana tässä nyt esiinnyn, niin voisin ehkä sanoa, että ulkoasiainvaliokunnan jäsenet ovat työskennelleet koko vaalikauden hienolla tavalla tähän mennessä, voisiko sanoa neuvotteluhuoneen hengessä. Jos tämä vastakkainasettelu on aito, niin kuin se on, niin meidän valiokuntamme korostaa tietenkin dialogia, dialogin välttämättömyyttä, tarpeellisuutta hakea sitten viime kädessä poliittista, diplomaattista ratkaisua. Sotilaallinen puoli on tietenkin siinä taustatekijänä, jonka pitää pitää asiat hallinnassa, mutta lopullinen ratkaisu on aina poliittinen, ja senhän me tässä kaikki tunnistamme, ja neuvotteluhuone on paras paikka.

Minulla olisi ollut puolustusministerille ihan tarkka kysymys tai pohdiskelu pikemminkin. Sen takia en ehtinyt minuutin puheenvuorossa sitä tekemään, minä teen sen tässä parissa minuutissa.

Me olimme Yhdysvalloissa, ulkoasiainvaliokunta vieraili Yhdysvalloissa, vaikka nyt ollaankin puolustusministeriön puolella, mutta kun puolustusministeristä on kysymys, niin

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

se keskeisin viesti, mikä Washingtonista meille tuli, jonka te tiedätte, olette kuullut tässä jo moneen kertaan, on, että kysymys Ukrainan tuesta ei ole ainoastaan niin sanottu Trump-ongelma, niin kuin on moneen kertaan sanottu. Varjopuolueissa on selkeästi, kongressissa, aika vahva näkemys siitä, kun kävimme keskusteluja siitä, että kyllä he tunnistavat Venäjän hyökkäyksen Ukrainaankin merkityksen, mutta heille se on joka tapauksessa niin sanottu akuutti turvallisuusongelma Euroopassa. Se ei ole se varsinainen iso asia, johon Yhdysvaltain puolustuspolitiikka, talouspolitiikka suuntautuu, vaan strateginen vastus on Kiinassa, ja sitten se on se toinen kulma, joka korostaa bensapumpulla hintaa, eli kotimaisia ongelmia, inflaatiota ja niin edelleen. Onko meillä varaa tukea Ukrainaa jatkossa samalla tavalla, on se lopputulos. Tai kysymys on tämä, ja sitten lopputuloksesta me emme tiedä.

Nyt kun meillä on samanaikaisesti myöskin päätökset unionista, että tämä 50 miljardin paketti on viivästynyt, plus 20 miljardia päälle, Unkarin veton vuoksi, Unkarin ratkaisujen vuoksi, niin miten te arvioitte tämän jatkon? Miten teidän perspektiivissänne näyttää jatko? Suomessahan tämä katsotaan aivan toisesta kulmasta. Mehän vakuutimme myöskin Yhdysvalloissa hyvin selkeästi, että meille kysymys ei asetu ollenkaan tällä tavalla, miten heille kysymykset tulivat. Meille Ukraina on eksistenssiongelma, ja meillä on tietysti oma historiallinen muistimme tässä, myöskin syvämuistissamme on 30.11.1939. Meillä on ihan toisenlainen tapa katsoa tätä Ukrainan tukea, ja Suomihan on tähän solidisti sitoutunut, mutta kun näyttää, ettei Eurooppakaan ole kokonaisuudessaan samalla tavalla sitoutunut, puhumattakaan Yhdysvalloista, niin miten te puolustusministerinä katsotte nimenomaan puolustuksellisesti ja sotilaallisesti, että kuinka me kykenemme nyt varmistamaan sen, että tämä eksistenssitaistelu Ukrainassa jatkuu, koska siinä taistellaan [Puhemies koputtaa] ei ainoastaan Ukrainan suvereniteetista vaan myöskin viime kädessä itse asiassa demokratiasta, Venäjälläkin jopa, eli koko Euroopan demokratiasta on kysymys, [Puhemies koputtaa] ja tätä kautta kysyn. En käytä puheenvuoroa tuolta pöntöstä, kun tämä kysymys tuli tässä selväksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, oikein hyvä. — Ja vielä edustaja Peltonen.

17.45 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme parhaillaan puolustusministeriön hallinnonalaa valtion ensi vuoden talousarvioehdotuksesta. Tämä puolustusministeriön hallinnonala on yksi niistä keltaisen budjettikirjan pääluokista, missä hallitus tekee monia tärkeitä ja kannatettavia panostuksia. Niitä on helppoa tukea myös oppositiosta käsin. Puolustusmäärärahat on tärkeää pitää uskottavalla tasolla samalla, kun jatkamme päätäväisesti Ukrainan tukemista. Meidän ei tule antaa tuumaakaan periksi tuestamme Ukrainalle, vaikka Venäjä yrittäisikin tukeamme eri tavoin horjuttaa, vaikkapa nyt viime kuukausina käsillä olleen itärajan hybridioperaation muodossa.

Kaikkina aikoina, mutta aivan erityisesti tässä vaikeasti ennakoitavassa turvallisuustilanteessa, on välttämätöntä ylläpitää vahvaa kansallista puolustusta. Tämä vaatii riittäviä panostuksia puolustusbudjettiin tulevinakin vuosina aivan varmasti. Erityisen tärkeää on, että sitoudumme pitkäjänteisesti yli vaalikausien puolustuksen vahvistamiseen ja myös reagoimme niihin määrärahatarpeisiin, joita vaalikausittain hallinnonalalla ilmenee. Näinhän ei ole aina ollut, kuten tänään käydyssä keskustelussakin on hyvin tullut esiin. Suomesakin on tällä vuosituhannella puolustuksesta leikattu rajustikin, mutta onneksi tähän on puolueiden laajalla tuella tehty käänne. Erityisen suurta viisautta on ollut pitää kiinni yle-

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

sestä asevelvollisuudesta ja vaalia korkeaa maanpuolustustahtoa, joka meillä Suomessa on kansainvälisestäikin vertailtuna huippuluokkaa.

Arvoisa puhemies! Merkittävä osa budjettia on myös tuki Ukrainalle. Olemme saaneet viime viikkoina ja kuukausina maailmalta lukea huolestuttavia ja synkkiä uutisia Ukrainan tuen horjumisesta. Ukrainalle annettava tuki on noussut jopa kansallisissa vaaleissa vaaliteemaksi ja keskeiseksi kiistakysymykseksi. Nämä ovat olleet hätkähdyttäviä uutisia, ja niitä on ollut todella huolestuttavaa täällä Suomessa lukea.

Suomen tuki Ukrainalle ei ole horjumassa, ja hyvä niin. On tärkeää, että Suomessa Ukrainan tukeminen on kaikkia puolueita ja koko kansaa yhdistävä asia. Meillä on, kuten todettua, vahvassa kansallisessa kollektiivisessa muistissa omat kohtalonvuotemme viime vuosituhanelta. Niistä nousee monia yhtymäkohtia Ukrainan tilanteeseen Venäjän oikeudettoman hyökkäyssodan ikeessä.

Puolustuksellisen tuen lisäksi on tärkeää tukea Ukrainaa myös muilla tavoin. Suomi on tarjonnut suojelua Ukrainasta sotaa paenneille. Omakin kotikaupunkini on vastaanottanut yli 700 sotaa paennutta ukrainalaista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana hybridivaikuttamisesta. Venäjä yrittää horjuttaa Suomen vakautta ja turvallisuutta välineellistetyn maahantulon keinoilla itärajallamme. Tämä Venäjän täysin tuomittava toiminta on esimerkki niin sanotusta hybridivaikuttamisesta, joka voi saada monenlaisia muotoja. Rajahorjuttaminen on vain yksi häikäilemättömän hybridivaikuttamisen keino. Maailmalla olemme nähneet, että Venäjä on voinut hybridivaikuttamisen yhteydessä turvautua muun muassa kriittisen infrastruktuurin vahingoittamiseen, valeuutisien levittämiseen ja niin edespäin.

Meillä on ollut onneksemme viime vaalikauden peruja lainsäädännössä keinoja torjua hybridivaikuttamista itärajalla. Tämä rajavartiolaki on ollut nyt tositarkoituksella käytössä, ja on hyvä, että se viime vaalikaudella hyväksyttiin. On kuitenkin syytä muistaa, että kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla on syytä tehdä läpivalaisua haavoittuvuuksista ja kyvykkyyksistämme koskien hybridivaikuttamista, kun se meidän maaperällemme vaikuttaa. Olisinkin kysynyt vielä puolustusministeriltä: miten te arvioitte oman vastualueenne tarpeet päivittää lainsäädäntöä hybridiuhkien torjumiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä ministerille minuutti, ja sitten mennään seuraavaan asiaan.

17.49 Puolustusministeri Antti Häkkinen: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyet vastaukset edustaja Kiljuselle ja edustaja Peltoselle. USA:n osalta on hyvin haasteellisia näkymiä ilman, että presidentinvaaleja on edes pidetty. Silti uskon, että ne ongelmat, jotka siellä liittyvät nyt myös tähän rajaturvallisuuskysymykseen, lopulta ratkeavat.

Samoin Euroopan unionin osalta: Eilen oli positiivisia uutisia, tänään ehkä ei niinkään, mutta silti uskon, että kun kaikki muut EU-maat paitsi Unkari haluavat tukea, niin EU on kyllä keksinyt rahoitusmekanismia juuri tällaisessa tilanteessa ihan historian valossakin katsottuna. Eli silti uskon, että rahoitusmekanismit löytyvät. Euroopassa on myös aika toinen henki tällä hetkellä päällä siihen, että Saksa, Ranska, monet muut maat, ovat nyt tekemässä ihan konkretiaa täällä puolustusteollisuuden puolella.

Hybridin osalta meidän lakisäätöinen vastuu PLM:ssä on kokonaismaanpuolustus, ja me lähestytään tätä sillä keinolla, että me tarkastellaan kaikkia yhteiskunnan hallinnonaloja ja annetaan vähän noottiakin, että pitää pistää homma kuntoon, on se sitten rajaturvallisuutta,

Pöytäkirja PTK 74/2023 vp

kiinteistöomistuksia, infraa tai muita. Me tehdään tätä puolustushallinnossa aika tarkalla-
kin silmällä, eli tästä huoli pois. Ja sitä hallituksessa nyt kokonaisuutena tarkastellaan, että
suojataan nämä aukot ennakkollisesti, ettei meitä kannata edes yrittää horjuttaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Päätöksen käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 18.12.2023 klo 12.00. Täysistunto lope-
tettiin klo 18.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola